

Programmabegroting Dongen 2026-2029

BEGROTING 2026 **IN ÉÉN OOGOPSLAG**

Versterkt en vernieuwd de toekomst in

Ook in 2026 gaan we door met het versterken en vernieuwen van onze mooie kernen Dongen, 's Gravenhage en Klein-Dongen-Vaart. Dat doen we met herkenbaar beleid. We hebben drie speerpunten: wonen, duurzaamheid en sociale basis. Binnenkort is ook de nieuwe toekomstvisie klaar. Samen aan de slag voor een gezonde, sterke en leefbare lokale samenleving!

Het college van burgemeester en wethouders

INKOMSTEN

WAAR KOMT HET GELD VANDAAN?

Het grootste deel krijgen
we van het Rijk.

totale inkomsten voor 2025
begroot op € 93,2 miljoen.

voor 2025
2 miljoen.

RIGOL HEFFING

Vast bedrag		: € 225,-
AFVALSTOFFENHEFFING		
Gemiddeld huishouden	: € 367,-	
ONROERENDE ZAAK BELASTING		
Bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 426.000	: € 463,-

LOKALE INKOMSTEN

	OZB (onroerendezaakbelasting)	€ 7,5 miljoen
	Verkoop (bouw)grond	€ 6,1 miljoen
	Afvalstoffenheffing	€ 3,8 miljoen
	Rooiheffing	€ 2,8 miljoen
	Leges (paspoorten, rijbewijzen, vergunningen)	€ 1,1 miljoen

SPEERPUNTEN VOOR 2026

	Inwoners helpen bij verduurzamen van woning
	Brandveerkerzen 's Gravesanoor verduurzamen
	Vennellen van woningbouw
	Meer betaalkunde woningen voor diverse doelgroepen
	Zorg, sport, cultuur, onderwijs zijn voor iedereen bereikbaar
	Stimuleren van betrokkenheid inwoners bij beleid
	Verkeersveiligheid vergroten

AANTREKKELIJK

dit is de vierde en laatste begroting van deze bestuursperiode. In maart 2026 zijn de verkiezingen voor een nieuwe gemeenteraad. Tot dan gaan we door met onze vaste koers: een beleid dat financieel en sociaal

We vinden het belangrijk om realistische keuzes te maken. Plannen en ambities goed uitvoeren: dat kan alleen als er voldoende geld en menskracht beschikbaar is. We willen er echt zijn voor degenen die ons ook écht nodig hebben. De woonlasten blijven ook volgend

We blijven investeren in het nog aantrekkelijker maken van wonen, werken en verblijven in deze drie kernen Dongen, 's Gravenmoor en Deijn-Dongen-Vaart. Versterkt en vernieuwd beginnen we aan 2026 en de volgende investeringsperiode!

Reni Jansen, wethouder Financiën

Waar gaat
het geld
naar toe?

Uitgaven
op basis
van de vijf
pijlers uit de
toekomstvisie

27,8 miljoen

3,0 miljoen

12,7 miljoen

Dongen Onderneemt!

Wij helpen ondernemers op weg: toekomst - jongeren, ouders, innovators met een idee om de wereld beter, om elkaar te vinden. Onze bedrijventerrein zijn aantrekkelijk en toekomstbestendig.

12,7 miljoen

A colorful illustration of a busy street scene. In the foreground, a man in a yellow shirt and blue pants walks towards the right, carrying a blue bag. To his left, a woman in a purple shirt and blue pants walks towards the left, carrying a red bag. Further left, a man in a red and white striped shirt and black pants walks towards the left, carrying a soccer ball. In the background, a yellow car is driving on the road. To the left of the car, there is a blue signpost with two signs: 'Main Dargah-Market' and 'Dargah'. To the right of the car, there is a green signpost with a sign that says 'Gawwame'. In the background, there is a large green tree, a small brown building with a red roof, and a person sitting on a bench. The sky is blue with a few white clouds.

16,2 miljoen

18.⁸ miljoen

Dongen Dient!

De gemeentelijke organisatie is goed bereikbaar. We handelen laagdrempelig en kundig. Onze inwoners voelen zich betrokken bij activiteiten en besluiten van de gemeente. We staan in directe verbinding met elkaar.

18,8 miljoen

Voor de volledige tekst van de
begroting: kijk op www.donggen.nl

14.2 miljoen

• **Costs:** The cost of the product or service.

We blijven investeren in het nog aantrekkelijkere
maken van wonen, werken en verblijven in
onze drie kernten Dongen, 's Gravenmoer en
Lein-Dongen-Vaart. Versterkt en vernieuwd
beginnen we aan 2026 en de volgende
bestuursperiode!

• **Costs:** The cost of the product or service.

Voor de volledige tekst van de begroting: kijk op www.dongeng.nl

Aan onze gemeenteraad

Versterkt en vernieuwd de toekomst in

Hierbij bieden we u aan: de Programmabegroting 2026-2029 van de gemeente Dongen. Het is de vierde en laatste begroting van deze bestuursperiode.

Medio dit jaar heeft uw raad unaniem de Kadernota 2026 vastgesteld. Daarmee is een duidelijke en stevige basis gelegd voor deze begroting. We gaan door met het versterken en vernieuwen van onze vitale kernen Dongen, 's Gravenmoer en Klein-Dongen-Vaart. Dat doen we met herkenbaar beleid op onze drie belangrijke actuele maatschappelijke opgaven: wonen, duurzaamheid en sociale basis.

Voor doelen en keuzes op de lange(re) termijn, werken we aan de Toekomstvisie Dongen 2040. De visie is een kompas, beschrijft de richting voor onze gemeente en helpt bij het maken van keuzes die passen bij de gewenste toekomst. De toekomstvisie maken we samen met onze inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties. In dit proces blijkt wederom dat Dongenaren inventief, flexibel en zorgzaam zijn. Goed voor elkaar, goed met elkaar. Samen zijn we in staat om een toekomstbeeld te schetsen voor een gezond, sterk en leefbaar Dongen.

Opgaven duurzaamheid, sociale basis en wonen

De gemeentelijke organisatie is eind 2024 begonnen met opgavegericht werken. Een manier van werken om brede maatschappelijke opgaven integraal, slagvaardig en mét de samenleving op te pakken.

Duurzaamheid

Voor een gezond en toekomstbestendig leefklimaat stimuleren we klimaatbewustwording en gedragsverandering van onze inwoners en ondernemers. In 2026 zetten we extra in op het ondersteunen van inwoners bij het verduurzamen van hun woning. We faciliteren een energieloket en organiseren acties om bewustwording over verduurzaming te vergroten. We doen mee aan het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en Inkopen (MVOI) en het convenant Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB). We maken een lokaal hitteplan en zijn aangesloten bij het Schone Lucht Akkoord. We stellen in 2026 het – wettelijk verplichte – warmteprogramma op waarin we aangeven in welke wijk(en) we beginnen en wat het alternatief wordt voor aardgas.

De verduurzaming van het gemeentehuis wordt in 2025 afgerond. Ook de dependances aan Dwarsweg en Sluisweg worden verduurzaamd. In 2026 beginnen we met het verduurzamen van brandweerkazerne 's Gravenmoer, Jongerencentrum Dongen-Vaart en Eagle Shelter. Het verduurzamen van het gemeentelijk wagenpark gaat verder en is meegenomen in het Investeringsplan 2026-2029.

Sociale basis

De sociale basis wordt steeds belangrijker omdat inwoners steeds vaker te maken krijgen met complexe vraagstukken rondom gezondheid, bestaanszekerheid, participatie en sociale samenhang. Tegelijkertijd groeit het belang van nabijheid, vertrouwen en ondersteuning in de directe leefomgeving. We zetten daarom gericht in op de sociale basis. De visie op de sociale basis bieden we u binnenkort aan.

Wonen

Wonen is ook voor 2026 speerpunt van beleid, met als opgave een wendbare en slagvaardige aanpak van de woonproblematiek. Er ligt een forse en goed onderbouwde opgave op het gebied van woningbouw. Tot 2040 is in Dongen behoefte aan 2.115 nieuwe woningen (prognoses eind 2023). Van die 2.115 woningen zijn er inmiddels 245 gerealiseerd. We zetten in op een evenwichtige verdeling

tussen binnenstedelijke verdichting en uitbreidingslocaties. Waar mogelijk bouwen we binnen de bestaande dorpsgrenzen. Daarbij onderzoeken we ook andere oplossingsmogelijkheden, zoals woningsplitsen en vrienden wonen.

Financiën

In de Kadernota 2026 hebben we gewezen op de voortdurende onzekerheid over het geld dat gemeenten van het rijk (moeten) ontvangen. Op het moment van besluiten door het college was daar nog steeds onvoldoende duidelijkheid over. Daarom zijn in de Kadernota 2026 twee financiële scenario's uitgewerkt: we krijgen wel extra geld van het rijk of we krijgen geen geld extra. In het scenario 'wel extra geld' konden we een sluitend meerjarenperspectief presenteren, conform de afspraak in het coalitieakkoord. In het scenario 'geen extra geld' gaven we aan dat bezuinigingen onontkoombaar zijn.

Ravijnjaar vooruitgeschoven

Als het gaat om duidelijkheid over het geld dat we krijgen van het rijk, dan zijn we eigenlijk niet heel veel verder op het moment van opstellen van de Begroting 2026-2029. De meicirculaire van het rijk is in feite een 'tussen scenario': we krijgen wel extra geld, maar slechts voor twee jaar. Het rijk heeft daarmee het zogenoemde ravijnjaar twee jaar vooruitgeschoven: het ravijn openbaart zich niet in 2026 maar in 2028.

Bekostiging jeugdzorg

De angel in de discussie tussen rijk en gemeenten is de bekostiging van de jeugdzorg. Gemeenten stellen, terecht, dat het rijk de kosten moet vergoeden. 'Geen knaken, geen taken' is de titel van een door de leden van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) aangenomen motie. Het rijk beroept zich op de hervormingsagenda die moet leiden tot het terugdringen van de kosten(stijgingen) in de jeugdzorg. Het rijk gaat er daarbij vanuit dat de maatregelen uit de hervormingsagenda in 2028 en later effect gaan hebben en dat dit dus tot lagere kosten bij de gemeenten zal leiden. Door dit inderdieneffect is verdere verhoogde financiering door het rijk dan niet meer nodig. Ook in Dongen is de bekostiging van de jeugdzorg een heikel onderwerp. In de Kadernota 2026 hebben we aangegeven dat het gaat om een bedrag van € 1,8 miljoen: een kostenstijging die we niet structureel vergoed krijgen door het rijk.

Begroting 2026 en 2027 sluitend

Zoals aangegeven heeft het rijk voor 2026 en 2027 extra geld beschikbaar gesteld. Het lukt dan ook om de begroting voor die beide jaren sluitend te maken. Dat geldt echter niet voor de jaren 2028 en 2029, waarin we het extra geld van het rijk niet krijgen. Deze jaren sluiten met een tekort dat rond de € 1,5 miljoen ligt. Deze uitkomst van de Begroting 2026-2029 past niet bij de afspraak in het coalitieakkoord: een structureel sluitende begroting. Tegelijkertijd voldoet het wel aan de eis van onze financieel toezichthouder: het eerste begrotingsjaar is sluitend.

Advies VNG

De VNG roept gemeenten in haar begrotingsadvies op om voor 2026 en 2027 de begroting zo mogelijk sluitend te maken en de effecten van kortingen transparant te tonen. Voor 2028 en 2029 adviseert de VNG om stelposten op te nemen, in afwachting van het nieuwe advies van de commissie-Van Ark. Doel is om duidelijk te laten zien dat gemeenten geld tekortkomen. Dit om te voorkomen dat het rijk kan concluderen dat er geen probleem is. Het college volgt in deze begroting het advies van de VNG. Voor 2026 en 2027 is de begroting sluitend, voor 2028 en 2029 laten we een tekort zien. Zoals in de Kadernota is aangegeven, hebben we ervoor gekozen om de incidentele lasten voor 2026 ook incidenteel te dekken uit de algemene reserve (afgerond € 1,2 miljoen, conform beoordeling door de provincie). We kiezen ervoor om een aantal uitgaven niet structureel maar incidenteel op te nemen voor 2026 (en 2027). Aanvullend nemen we op dat we een uitkomst verwachten van de commissie-Van Ark ter grootte van € 1,8 miljoen, zoals ook in de Kadernota 2026 is aangegeven.

Oplossingen

Belangrijke aanvullende overweging voor het college is dat het alternatief betekent dat er bezuinigd moet worden in 2028 en 2029. In de Kadernota 2026 hebben we daar een aantal – pijnlijke – richtingen voor gegeven. Nu inzetten op deze bezuinigingen leidt tot grote maatschappelijke onrust. Bezuinigingen en

onrust die volgens het college niet nodig zijn, zeker niet op dit moment. Het college is ervan overtuigd dat de inderdieneffecten van de hervormingsagenda dan wel het extra geld van het rijk, oplossingen bieden.

Samengevat ziet het financieel perspectief er als volgt uit:

€ x 1.000	2026	2027	2028	2029
Saldo begroting	493	156	-1.679	-1.339
Uitkomst commissie- Van Ark			1.800	1.800
Saldo	493	156	121	461

Ontwikkelingen sinds de Kadernota 2026

In deze begroting zijn drie belangrijke ontwikkelingen opgenomen die niet in de Kadernota 2026 staan.

Onderhoud wegen

Het beheerplan wegen loopt in 2025 af. De weginspectie is net voor de zomer afgerond en de resultaten daarvan vormen de basis voor het beheerplan wegen voor de komende vier jaar, inclusief de benodigde middelen.

Het nieuwe beheerplan wegen vraagt extra budget om ons kwaliteitsniveau te behalen en te waarborgen. Daarnaast is het vorige budget niet geïndexeerd, hetgeen – gezien de marktontwikkelingen – leidt tot een extra budgetvraag. Het budget moet passen bij het beheerprogramma dat staat in het beheerplan wegen, onderdeel van de toets door onze toezichthouder, de provincie. Overigens is ook geconstateerd dat het bekostigen van het wegenonderhoud uit de exploitatie, niet verstandig is. Het college doet daarom het voorstel om een voorziening te treffen met een jaarlijkse dotatie. Daarmee worden schommelingen tussen de jaren opgevangen en wordt enige flexibiliteit ingebouwd.

Integraal huisvestingsplan scholen 2026

Voor gemeenten wordt het verplicht om elke 4 jaar een integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP) vast te stellen en tevens om de reële gevolgen van dit plan op te nemen in de begroting. In een IHP leggen gemeente en onderwijsbesturen een langetermijnvisie vast op onderwijshuisvesting. De staat van de onderwijsgebouwen en noodzakelijke investeringen in de toekomst worden in beeld gebracht.

Voor het overgrote deel van de onderwijsgebouwen geldt dat deze in beeld zijn gebracht in het door de gemeenteraad vastgestelde plan van aanpak onderwijshuisvesting 2018-2024 en ontwikkelingen (nieuwbouw) zijn of worden uitgewerkt. Drie schoolgebouwen - te weten Cambreur College gebouw B en de basisscholen Sint Jan en Achterberg - hebben in overeenstemming met de (toenmalige) schoolbesturen geen plaats gekregen in het plan van aanpak onderwijshuisvesting 2018-2024. Om in 2026 een nieuw IHP op te stellen, is het noodzakelijk om onderzoek te doen naar deze drie schoolgebouwen. In dat onderzoek wordt uiteengezet wat de staat van de schoolgebouwen is en welke scenario's noodzakelijk en/of voorstelbaar zijn om de huisvesting te laten voldoen aan de eisen van deze tijd. Daarbij wordt een doorrekening gemaakt van de scenario's in de vorm van een businesscase.

Vervolgens worden keuzes voorgelegd aan de gemeenteraad bij de vaststelling van het IHP. Voor de onderzoeken hebben we € 135.000 in de begroting opgenomen. Het betreft een totaalbedrag waarbij we starten met een onderzoek naar de staat van de gebouwen. De scenario's en doorrekeningen van de business cases doen we later (binnen het opgenomen totaalbudget).

De gemeenteraad wordt vooraan in het proces betrokken in de vorm van een startnotitie; deze hebben we inmiddels aan uw raad aangeboden. Finale besluitvorming over het IHP heeft ook plaats in de gemeenteraad.

Doorontwikkeling van de organisatie

In 2025 heeft de vernieuwde directie in opdracht van het college een analyse gemaakt van de organisatie en een aantal organisatieprincipes opnieuw vastgelegd. Een belangrijke conclusie was dat, naast dat er

veel dingen goed gaan, de ambtelijke organisatie en het gemeentebestuur op een aantal onderdelen van elkaar zijn afgedreven. Op een aantal plekken was zelforganisatie verworpen tot zelfsturing, er was te weinig focus, sturing en monitoring, geen HR-gesprekscyclus en daarmee te veel vrijblijvendheid. Het gevolg was bestuurlijke onduidelijkheid en ontevredenheid over de kwaliteit van producten en werkprocessen.

Het college en de directie hebben een doorontwikkeling van de organisatie in gang gezet. Een belangrijk uitgangspunt is het verbeteren en versterken van de dienstverlening. Eind 2025 worden nieuwe dienstverleningsprincipes vastgesteld die we in 2026 voor de hele organisatie uitrollen en monitoren.

Inmiddels is de nieuwe sturingslijn duidelijk weggezet in de ambtelijke organisatie. Het college stuurt met duidelijke opdrachten (het 'wat') en deze opdrachten worden vanuit ambtelijk vakmanschap opgepakt en uitgevoerd ('het hoe'). Het bestuurlijk-ambtelijke 'contracteren' (maken van afspraken) heeft plaats in periodieke portefeuillehouders-overleggen. Daarbij worden reële afspraken gemaakt over haalbaarheid en termijnen. Met het inzetten van bijvoorbeeld opgavenmanagers en procesverantwoordelijken, sturen we op opgaves en reguliere processen. De voortgangsbewaking ligt bij de directie, evenals de kwaliteitsbewaking van producten en de organisatie als geheel.

Onderdeel van de doorontwikkeling is het inrichten en tegelijk optimaliseren van processen om de kwaliteit en betrouwbaarheid van producten en diensten te waarborgen. Daarbij zorgt procesmatig werken ook voor integraliteit, eigenaarschap en uniformiteit. In 2026 gaan we hiermee verder. Hierbij wordt ook geïnvesteerd in een betere (procesmatige) afstemming tussen ambtelijke organisatie, college, griffie en gemeenteraad.

In de ambtelijke organisatie worden een duidelijke gesprekscyclus en een vernieuwd systeem van functiewaardering ingevoerd. Daarmee houden directie en medewerkers periodiek het goede gesprek over verwachtingen, wensen, ontwikkeling en resultaten. Hier worden ook acties aan verbonden.

Om de doorontwikkeling en de nieuwe manier van werken te realiseren en te borgen, is voor de komende jaren een extra investering nodig. Enerzijds tijdelijk om de noodzakelijke stappen te zetten en om mogelijke frictiekosten op te vangen; anderzijds ook structureel om de sturing te borgen in de organisatie. Ook is er geld nodig voor inhuur: voor expertise die we niet permanent nodig hebben en voor tijdelijke opvulling van vacatures die we in de huidige arbeidsmarkt niet gevuld krijgen met vast personeel. De afgelopen jaren werd de inhuur gedekt door een post onderuitputting op de personele kosten, maar deze post hebben we moeten schrappen op aanwijzing van de provincie.

Tot slot

In deze begroting zetten we de beleidsontwikkelingen per thema op een rij. We sturen op het maken van realistische keuzes. We zijn waakzaam en kritisch – financiën en capaciteit moeten beschikbaar zijn. Bij de uitvoering van het gemeentelijk beleid gaan we voor professioneel vakmanschap, daadkracht, efficiëntie, maatwerk. We willen er écht zijn voor degenen die ons ook écht nodig hebben.

Op deze manier zijn we erin geslaagd een meerjarig sluitende begroting te realiseren, passend bij onze bestuurlijke ambities en afspraken uit het coalitieakkoord. Versterkt en vernieuwd beginnen we aan 2026 en de volgende bestuursperiode.

Burgemeester en wethouders van Dongen,

De secretaris,

Dr. G.W. Goedmakers

De burgemeester,

Ir. J.C. Slagboom

Financieel Perspectief 2026-2029

De afgelopen vijf jaar is een gedegen financieel beleid neergezet, waardoor we steeds door konden gaan met investeren in onze gemeente Dongen. We zagen schommelingen in de uitkering van het rijk wat zou leiden tot fors minder geld vanuit het rijk. Voor de jaren 2026 en 2027 geldt dat de rijksoverheid, via de meicirculaire van het gemeentefonds, over de brug is gekomen met extra middelen, met name bedoeld ter compensatie van de alsmaar stijgende kosten in de jeugdzorg.

Zoals het er nu uitziet daalt de rijksbijdrage vanaf 2028, een verplaatsing van wat het ravijnjaar wordt genoemd. Dit betekent wel dat ook Dongen de komende jaren minder te besteden heeft. Binnen de beschikbare budgetten zijn daarom keuzes gemaakt. In de basis is dit gebeurd binnen de drie grote thema's die voortkomen uit het coalitieakkoord: de sociale basis, duurzaamheid en circulaire economie, wonen en bouwen.

De totale woonlasten voor onze inwoners liggen ook dit jaar onder het landelijk gemiddelde. Vanuit onze solide koers kunnen we door blijven gaan met stevig investeren in onze drie lokale kernen Dongen, 's Gravenmoer en Klein-Dongen-Vaart.

Algehele financiële positie

In onderstaande tabel is het begrotingssaldo (voor en na mutaties van de reserves) opgenomen. Voor 2026 presenteert het college een nadelig saldo voor reservemutaties van € -710.000. Doordat (per saldo) een bedrag van € 1.203.000 wordt onttrokken aan de reserves, ontstaat een positief begrotingssaldo (na reservemutaties) van € 493.000.

Ook jaar 2027 kent een positief begrotingssaldo, vanaf 2028 slaat het om. Waar in 2026 en 2027 extra gelden worden ontvangen ter dekking van de hogere uitgaven jeugdzorg, vervallen die vanaf 2028. Gemeenten worden dan geacht deze hogere last dan zelf te dragen of door bijvoorbeeld aan de hand van de Hervormingsagenda de besparingen te realiseren. 2028 wordt daarom ook wel gezien als het nieuwe ravijnjaar.

Op advies van de VNG presenteren we in de voorliggende Programmabegroting het begrotingssaldo waarbij wordt uitgegaan van de lagere Algemene Uitkering. Op die manier wordt (op landelijk niveau) zichtbaar voor welke tekorten Nederlandse gemeenten zich vanaf 2028 weer gesteld zien.

Belangrijkste financiële cijfers	2026	2027	2028	2029
Begroting (x € 1.000)				
Begrotingssaldo voor reservemutaties	-710	163	-1.672	-1.332
-/- Reservemutaties	1.203	-7	-7	-7
Begrotingssaldo na reservemutaties	493	156	-1.679	-1.339
Kengetallen				
Structurele exploitatieruimte	0,4%	0,2%	-1,8%	-1,4%
Netto schuldquote	105%	113%	123%	127%

Tevens is in de tabel opgenomen de ontwikkeling van de solvabiliteit en de netto schuldquote. Ten aanzien van beide kengetallen heeft uw raad twee belangrijke normen vastgesteld. Allereerst is besloten dat de hoogte van de netto schuldquote uiterlijk in 2028 moet zijn afgebouwd tot onder de 130%. Dit doel wordt gerealiseerd.

In paragraaf B is de ontwikkeling van de financiële positie beschouwd in een breder perspectief.

Financieel meerjarenperspectief

In de eerste Bestuursrapportage van 2025 (Berap 2025-1) hebben we uw raad geïnformeerd over het actuele meerjarenbeeld van de gemeentelijke begroting. Normaliter is dit beeld het begin voor het opstellen van het nieuwe financieel begrotingsperspectief. Dit jaar is de Kadernota 2026 een belangrijk vertrekpunt geweest als (financiële) verkenning voor het opstellen van de Begroting 2026-2029.

Aanleiding hiervoor waren de aangekondigde ravijnjaren waarvan de impact nog niet bekend was.

Hiermee was uw raad eerder in staat om eventuele bezuinigingen weloverwogen te nemen. Tenslotte is

de verhoging verwerkt van de algemene uitkering uit de Meicirculaire 2025. Uw raad is eerder geïnformeerd over de uitkomsten hiervan.

In onderstaande tabel worden per categorie de belangrijkste mutaties weergegeven die in de begroting zijn verwerkt. Grofweg worden hierbij mutaties met een omvang van meer dan € 50.000 weergegeven en toegelicht. In de programmahoofdstukken worden per thema de mutaties toegelicht.

Financieel Perspectief (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
<i>Perspectief na Kadernota 2026 en Berap 2025-1</i>	-2.203	-946	-1.100	-946
<i>Autonome mutaties</i>				
Meicirculaire 2025	3.623	3.230	1.590	1.715
Indexering bijdragen, subsidies en contracten	-222	-213	-213	-172
Ontwikkeling kapitaallasten	419	-152	-169	-179
Ontwikkeling personeelsbegroting	313	313	313	313
Kostenontwikkeling Jeugd	-339	-359	-459	-459
Kostenontwikkeling Wmo	-102	-102	-102	-102
Ontwikkeling uitkeringslasten en bijzondere bijstand	-472	-872	-872	-872
Inflatieontwikkeling (IMOC 2,1%) en areaaluitbreiding OZB	115	115	115	115
Overige autonome ontwikkelingen	262	469	469	469
Totaal autonome mutaties	3.597	2.428	673	828
<i>Ruimtevragers</i>				
Haalbaarheidsonderzoek IHP	-135	0	0	0
Parkmanager Tichelrijt	-50	-50	-45	-40
Actualisatie geprogrammeerd wegenonderhoud	-466	-466	-466	-466
Verhogen inhuurbudget	-500	-500	-500	-500
Organisatieontwikkeling	-874	-470	-420	-395
Formatie-uitbreiding	-155	-58	-58	-58
Overige ruimtevragers	-172	-75	-75	-75
Totaal ruimtevragers	-2.352	-1.619	-1.564	-1.534
<i>Ruimtebieders</i>				
Inzet niet benodigde reservering indexering	292	292	312	312
Inzet algemene reserve als dekking incidentele lasten	1.159	0	0	0
Totaal ruimtebieders	1.451	292	312	312
Begrotingssaldo na reservemutaties	493	156	-1.679	-1.339

Autonome ontwikkelingen

In de meerjarenbegroting 2026-2029 zijn diverse autonome ontwikkelingen verwerkt. Dit betreft mutaties waarop we als gemeente niet of nauwelijks invloed kunnen uitoefenen. Het gaat hierbij om:

- Meicirculaire 2025: zoals eerder toegelicht leidt de meicirculaire 2025 tot een toename van de hoogte van de algemene uitkering. Deze circulaire kenmerkte zich door compensatie voor jeugdzorg in 2026 en 2027. Vanaf 2028 vervallen deze aanvullende middelen weer, waarmee het ravijnjaar wordt verlegd van 2026 naar 2028.
- Sociale lasten personeel, inclusief cao: de personeelslasten zijn bepaald op basis van de actuele inzichten per 1 juli 2025. De rekenfactor sociale lasten is teruggebracht naar een meer reëel percentage, dit leidt tot een voordeel.

- Indexering subsidies en verbonden partijen: subsidiebudgetten en veel contracten (bijvoorbeeld binnen de zorg) stijgen met het landelijk inflatiepercentage. Deze wordt gebaseerd op de meicirculaire 2025 en bedraagt voor 2026: 2,1%. Hierdoor nemen onze uitgaven toe. De bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen volgen uit de besluitvorming over de begroting in het algemeen bestuur van de betreffende regeling.
- Herijking kapitaallasten: de kapitaallasten zijn herijkt op basis van het bijgestelde investeringsplan 2026-2029. Hierbij is in 2025 gerekend met een rekenrente van 1,0%.
- Sociaal Domein: de kosten voor de jeugdzorg blijven stijgen. Hoewel het aantal cliënten in de jeugdzorg stabiel lijkt, neemt de zorgzwaarte wel toe. In de bijstand stijgt het aantal cliënten; dit is een landelijke ontwikkeling die ook in Dongen zichtbaar is. Tenslotte stijgen de kosten voor ontwikkelgerichte arbeidsmatige dagbesteding. Deze regeling slaat goed aan, waardoor er meer mensen gebruik van maken.
- Indexering OZB (onroerendezaakbelasting): zoals aangegeven in de Kadernota 2026 wordt bij de vaststelling van het OZB-tarief rekening gehouden met de inflatie. Dit betekent dat de opbrengst meerjarig stijgt met 2,1%. Wel worden voor de verschillende OZB-categorieën verschillende percentages gehanteerd. Zie hiervoor ook paragraaf A Lokale Heffingen.

Ruimtevragers

Naast de autonome ontwikkelingen, is ook sprake van beleidsintensiveringen oftewel ruimtevragers. Het kan hier gaan om nieuw beleid, maar doorgaans is sprake van een uitbreiding of het simpelweg duurder worden van bestaand beleid. Dit kan lokaal geïnitieerd zijn, maar even goed kan het gaan om landelijke wetgeving. De belangrijkste ruimtevragers worden hieronder toegelicht:

- Voor gemeenten wordt het verplicht om elke 4 jaar een integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP) vast te stellen en tevens de reële gevolgen van dit plan in de begroting op te nemen. In een IHP leggen gemeente en onderwijsbesturen een langetermijnvisie vast op onderwijshuisvesting. De staat van de onderwijsgebouwen en noodzakelijke investeringen in de toekomst worden in beeld gebracht. Om in 2026 een nieuw IHP op te stellen, is het noodzakelijk om onderzoek te doen naar drie schoolgebouwen (Cambreur College gebouw B, de basisscholen Sint Jan en Achterberg).
- Parkmanagement Tichelrijt: voor het uitvoeren van het plan van aanpak transformatie toekomstbestendig bedrijventerrein Tichelrijt, voortkomend uit de economische visie, is capaciteit nodig: een parkmanager. Dit om projecten uit te voeren en voor het bevorderen van de samenwerking tussen ondernemers onderling en tussen gemeente en ondernemers.
- Het onderhoudsplan geprogrammeerd onderhoud wegen is geactualiseerd. Enerzijds is duidelijk geworden dat op sommige plaatsen de wegen er slechter aan toe zijn als gedacht. Anderzijds is er ten opzichte van het oude onderhoudsplan sprake van een aanzienlijke kostenstijging. Vanaf deze begroting wordt een onderhoudsvoorziening ingesteld.
- Al enkele jaren is er sprake van forse inhuur. Uitbreiding van het gemeentelijk takenpakket en de knelpunten in de beschikbaarheid van capaciteit op de arbeidsmarkt, maken dat er vaker een gebruik moet worden gemaakt van een flexibele schil. Eerder werden deze kosten gedekt uit de stelpost onderuitputting personeelslasten. Op last van de provincie is deze echter geschrapt.
- Formatie-uitbreiding van de gemeentelijke organisatie: om de landelijke groei aan gemeentelijke taken en rollen lokaal bij te kunnen benen, is uitbreiding van de personele formatie noodzakelijk. In totaal is verspreid over de organisatie 5 fte aan extra capaciteit nodig.
- Organisatieontwikkeling: in 2025 heeft de vernieuwde directie in opdracht van het college een analyse gemaakt van de organisatie en een aantal organisatieprincipes opnieuw vastgelegd. Het college en de directie hebben een doorontwikkeling van de organisatie in gang gezet. Een belangrijk uitgangspunt is het verbeteren en versterken van de dienstverlening. Eind 2025 worden nieuwe dienstverleningsprincipes vastgesteld die we in 2026 voor de hele organisatie uitrollen en monitoren. Om de doorontwikkeling en de nieuwe manier van werken te realiseren en te borgen, is de komende jaren een extra investering nodig. Enerzijds tijdelijk om de noodzakelijke stappen te zetten en om mogelijke frictiekosten op te vangen, anderzijds ook structureel om de sturing te borgen in de organisatie.

Ruimtebieders

Tegenover de ruimtevragers staan ook enkele ruimtebieders:

- Bij het in beeld brengen van de financiële ontwikkelingen in de Kadernota 2026, is rekening gehouden met het opnemen van een stelpost voor het indexeren van de baten en lasten. Aangezien de meicirculaire nog niet was verschenen, is op basis van de toen bekende CPB-cijfers een inschatting gemaakt. Voor de te verwachten stijgingen van baten en lasten is een stelpost

opgenomen in de Kadernota 2026. Daarna is het indexeringspercentage 2,1% bekend geworden bij de meicirculaire 2025, aanpassing prijsindex materiële overheidsconsumptie (imoc).

Bij het opstellen van de Begroting 2026 zijn indexeringen doorgevoerd waar nodig en is vast komen te staan dat niet alle budgetten geïndexeerd hoeven te worden (lopend contract of bestaand budget is toereikend om kostenstijging op te vangen). Het niet benodigd deel kan dus vrijvallen.

- Hoewel het oorspronkelijke ravijnjaar 2026 is verplaatst naar 2028, bleek de financiële ruimte toch te beperkt om alle ontwikkelingen te kunnen dekken direct uit het begrotingssaldo. Voor 2026 is er voor gekozen om de incidentele lasten te dekken met incidentele middelen. Dat wordt op onderdelen al vaker toegepast, maar is nu doorgevoerd voor alle incidentele lasten. Dat betekent een inzet van de algemene reserve ter dekking van de ruimtevragers in de jaarschijf 2026.

Beoordeling structureel begrotingssaldo

Voor de beoordeling van het structurele begrotingssaldo, daar waar de Provincie naar kijkt, moeten de incidentele baten en lasten worden gecorrigeerd. In onderstaande tabel is het gecorrigeerde saldo weergegeven. Hieruit blijkt dat er sprake is van een structureel sluitende begroting. In 2028 slaat dit om in een negatief begrotingssaldo, als gevolg van de daling van de algemene uitkering (de ravijnjaren 2028 en 2029).

Structureel begrotingssaldo (x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Begrotingssaldo na reservemutaties	493	156	-1.679	-1.339
Saldo van incidentele baten en lasten	-81	7	7	2
Structureel begrotingssaldo	412	163	-1.672	-1.337

Inhoudsopgave

Begroting in één oogopslag	1
Aan onze gemeenteraad	2
Financieel Perspectief 2026-2029	6
Inhoudsopgave	10
Beleidsbegroting.....	12
Leeswijzer	13
Kerngegevens	14
1. Dongen Leeft!.....	18
2. Dongen Zorgt!	36
3. Veilig Dongen!.....	53
4. Dongen Onderneemt!	60
5. Dongen Dient!	67
Algemene dekkingsmiddelen en overhead.....	79
Paragraaf A. Lokale heffingen	82
Paragraaf B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	88
Paragraaf C. Onderhoud kapitaalgoederen.....	96
Paragraaf D. Financiering.....	99
Paragraaf E. Bedrijfsvoering	104
Paragraaf F Verbonden partijen	109
Paragraaf G. Grondbeleid	116
Paragraaf H. Openbaarheid	118
Financiële begroting	120
Overzicht van baten en lasten	120
Uiteenzetting van de financiële positie	126
Investeringsplan 2026 - 2029.....	131
Bijlagen	136
Bijlage 1: Overzicht van geraamde baten en lasten per taakveld	136
Bijlage 2: Risicoprofiel	138

Opbouw van de begroting

Deze begroting bestaat uit twee delen en een aantal bijlagen. In deel 1 "Beleidsbegroting" kunt u de programma's en de verplicht voorgeschreven paragrafen lezen. In deel 2 "Financiële begroting" geven we het overzicht weer van baten en lasten, de uiteenzetting van de financiële positie en het investeringsplan.

Deze Programmabegroting heeft dezelfde opzet als vorig jaar. Het programmaplan is opgebouwd aan de hand van de vijf pijlers van de toekomstvisie en de overzichten van algemene dekkingsmiddelen en overhead. De vijf pijlers uit onze toekomstvisie zijn: Dongen Leeft, Dongen Zorgt, Veilig Dongen, Dongen Onderneemt en Dongen Dient. Dat zorgt voor herkenbaarheid, uniformiteit en duidelijkheid. Een programma is onderverdeeld in een aantal thema's.

Beleidsthema's

De indeling binnen de thema's is zoals we die bij de Programmabegroting 2022-2025 hebben ingezet. U vindt in elk thema antwoord op de vragen:

- Wat willen we bereiken? Hierbij is onderscheid gemaakt tussen enerzijds de strategische doelstellingen (het bovenliggende doel binnen een bepaald thema) en anderzijds de beleidsdoelstellingen (de concrete doelstellingen van het beleid binnen een thema).
- Welke risico's kunnen onze doelstellingen in de weg staan? Deze vraag geeft inzicht in de belangrijkste beleidsrisico's. Daar waar relevant is aangegeven hoe we met deze risico's omgaan.
- Wat gaan we daarvoor doen? Nieuw is dat we hierbij onderscheid maken tussen reguliere activiteiten, speerpunten voor 2026 en overige ontwikkelingen.
- Wat mag het kosten? De kosten zijn onderverdeeld naar taakveld, waarbij de kolom 2026 is gebaseerd op de primitieve begroting. Deze taakvelden zijn landelijk gedefinieerd en voorgeschreven.

Daarnaast vindt u in elk thema de relevante beleidsindicatoren.

Het hierboven genoemde onderscheid tussen speerpunten en overige ontwikkelingen, geeft de mogelijkheid om de voortgang in 2026 op een heldere wijze te monitoren. Van de speerpunten zullen we dat doen in de eerste twee bestuursrapportages. In de jaarrekening zullen we met een stoplichtenmodel aangeven in hoeverre deze zijn gerealiseerd.

Elk programma opent met een infographic en daarna de belangrijkste kerncijfers binnen dat programma. Die kerncijfers zijn ontleend aan ons eigen dashboard dongen.incijfers.nl. We nodigen u uit op deze website te kijken naar meer beschikbare data. Een link via een QR-code is te vinden op de pagina met kerncijfers.

Paragrafen

Na de beleidsthema's zijn de (verplicht voorgeschreven) paragrafen opgenomen. Een paragraaf geeft een dwarsdoorsnede van de Begroting vanuit een bepaald perspectief over alle programma's heen.

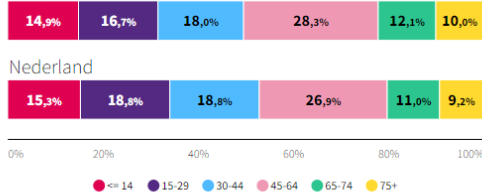
De begroting bevat de volgende paragrafen:

- A. Lokale heffingen
- B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- C. Onderhoud Kapitaalgoederen
- D. Financiering
- E. Bedrijfsvoering
- F. Verbonden Partijen
- G. Grondbeleid
- H. Openbaarheid

Kerngegevens

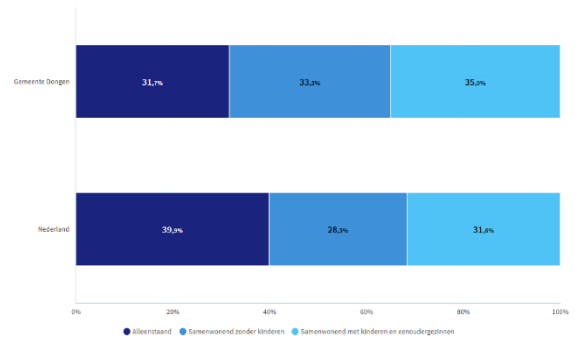
Inwoners naar leeftijdsgroep

Dongen

CBS | 2023

Huishoudens naar leeftijd en samenstelling - Dongen, %

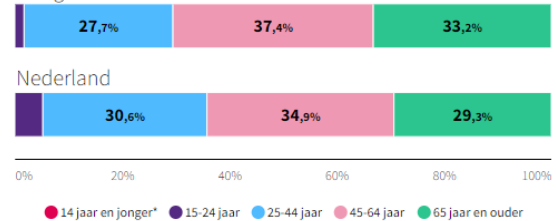

Leeftijdsopbouw, Dongen, 2025

Huishoudens naar leeftijd en samenstelling

Dongen

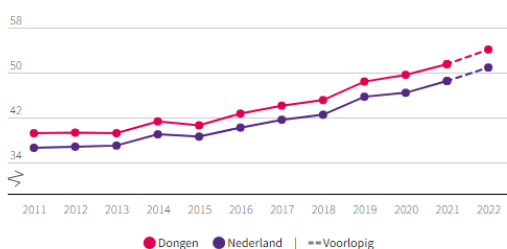

CBS | 2024

Inwoners
aantal
27.495
Dongen

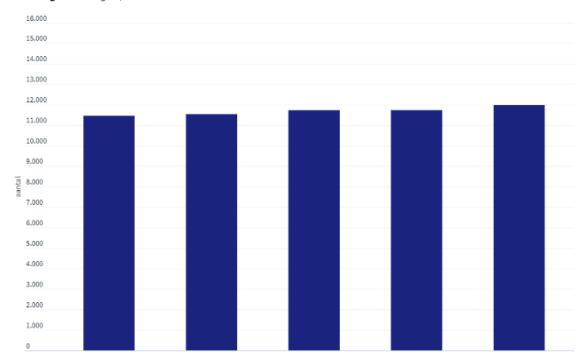
CBS | 2025

Besteedbaar inkomen per huishouden x €1.000

CBS | 2011 - 2022

Woningen - Dongen, aantal

Dongen Leeft!

Wat willen we bereiken?

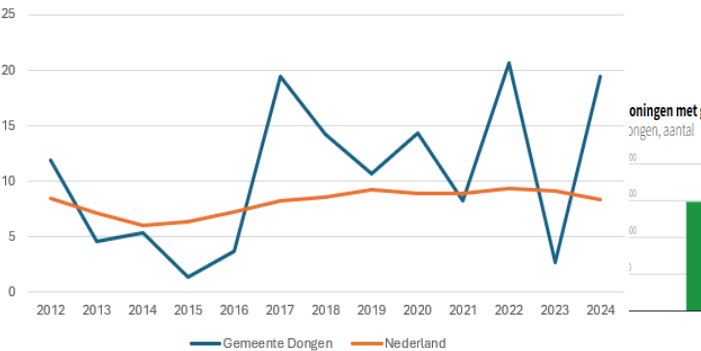
- ✓ Aanbod betaalbare woningen neem toe
- ✓ Versnellen van ontwikkeling uitbreidingslocatie Berlagestraat-Procureurweg
- ✓ Een duurzaam en klimaatbestendig Dongen
- ✓ Isoleren van woningen
- ✓ Vaststellen van warmteprogramma
- ✓ Toename van verkeersveiligheid
- ✓ Gezonde, vitale, inclusieve samenleving
- ✓ Zorg, sport, cultuur, onderwijs zijn voor iedereen bereikbaar

Wat gaan we doen?

- ➔ Woningbouw in Noorderbunder
- ➔ Ontwikkeling nieuwbouwwijk Vijf Turven
- ➔ Vereveningsfonds betaalbare woningen
- ➔ Uitvoering van speelruimteplan
- ➔ Opstellen van verkeersbeleidsplan
- ➔ Herinrichten van Eindsestraat
- ➔ Volgende fase verkeersplan 's Gravenmoer
- ➔ Aanleg 1,5 kunstgrasveld bij Olympia '60
- ➔ Visie op toekomstgericht netwerk voor sport, bewegen, ontmoeten

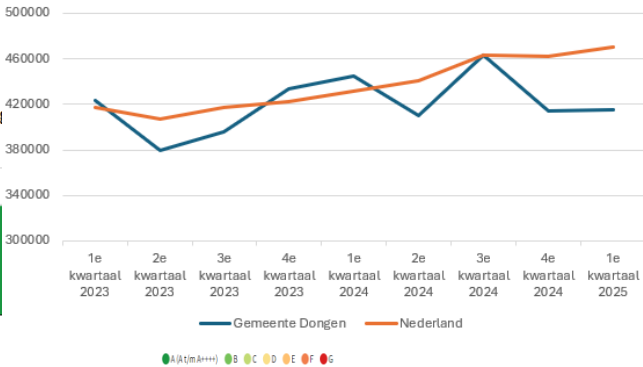
DONGEN LEEFT

Nieuw gebouwde woningen per 1000 woningen

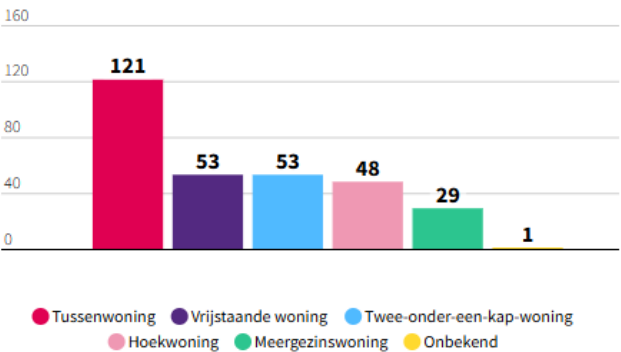
berekening | 2011 - 2022

Gemiddelde koopsom

RVO | 2024

Transacties
Dongen, aantal

Kadaster | 2024

Scan de QR-code voor meer informatie.

1. Dongen Leeft!

Het programma Dongen Leeft! gaat over het brede terrein dat bepaalt hoe het is om in Dongen te leven. Leven gaat dan om het vinden van een duurzame eigen plek om te wonen. De vraag naar woningen is groot. Er wordt volop inzet gepleegd om voor de verschillende doelgroepen voor de langere termijn de juiste woningen te realiseren. Maar leven is meer dan wonen alleen. We bouwen aan een gezonde leefomgeving door te investeren in leefbare en sociale wijken en kernen met voldoende groen en voldoende voorzieningen. Een gezonde leefomgeving vraagt ook om een (vitaal) buitengebied met een rijke biodiversiteit, schoon water, een groen landschap met ruimte om te ondernemen en te recreëren.

Dongen kent een rijk verenigingsleven. Veel inwoners zijn lid van sportverenigingen, bezoeken evenementen en gaan naar de bibliotheek. In de basis zijn alle ingrediënten aanwezig om Dongen ook in de toekomst de gemeente te laten zijn waar het prettig duurzaam wonen, werken, leven en verblijven is, maar waar ook onze geschiedenis en herkomst herkenbaar zijn en met eigen ervaring beleefbaar blijven.

Duurzaamheid en klimaat nemen al jaren een belangrijke plaats in als het gaat om prettig te kunnen leven - en dat geldt zeker ook voor de toekomst. Dongen is dan ook volop aan het verduurzamen. Zonnepanelen worden geplaatst, nieuwe woningen worden aardgas-loos gebouwd en bestaande gebouwen worden verduurzaamd, waarbij wordt ingezet op het stimuleren van isoleren. De hoge energiekosten geven hiervoor een extra aanleiding. Met het oog op de klimaatveranderingen zoals droogte, hittestress en hevige regenval, zal Dongen blijven investeren om onze leefomgeving leefbaar te houden.

Dongen Leeft! is vooral een programma waarbinnen kaders worden geschapen en waar wordt ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. Bij de ontwikkelingen in het maatschappelijk domein wordt (waar mogelijk) gezocht naar andere invullingen en een andere manier van werken. De instandhouding van onze duurzame en leefbare omgeving, zien wij als dienstverlening aan onze inwoners. Dit is daarom opgenomen in het programma Dongen Dient!.

110 Omgeving

Strategische doelstellingen

De openbare ruimte is (verkeers)veilig en (multi)functioneel ingericht. Goede toegankelijkheid, verkeer, bewegen, beleving, ontmoeting en veiligheid komen hier samen. Er is een woningvoorraad die past bij de omvang, aard en samenstelling van de bevolking. Het is fijn wonen, werken en verblijven in Dongen.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelstellingen

- Verkeersveiligheid vergroten door mensgerichte maatregelen die gedrag beïnvloeden.
- Bij de inrichting van de openbare ruimte passen we, indien mogelijk, circulaire economie toe en we hebben aandacht voor groen, biodiversiteit, de inclusieve samenleving, water, duurzaamheid, recreatie, bewegen, gezondheid, tegengaan van hittestress, verkeer, kunst, veiligheid, bewustwording, beheer en ondergrondse infrastructuur.
- Onze woningvoorraad brengen we meer in lijn met de demografische opbouw van onze bevolking, op basis van de provinciale woningbouwcijfers. De meest recente provinciale prognoses zijn verwerkt in de woondeal en verwerkt in onze plannen. Daarbij is gezocht naar nieuwe inbreidings- en uitbreidingslocaties.
- We proberen een gevarieerd aanbod te realiseren voor verschillende doelgroepen. Er is een groeiende behoefte aan kleine en aan levensloopbestendige woningen. Daar houden we rekening mee. Dat geldt ook voor de betaalbaarheid. In onze woonzorgvisie is conform de afspraken uit de woondeal een verdeling opgenomen van 30% sociale huur en 40% middel-dure huur en/of betaalbare koop (in totaal 70% betaalbaar) en 30% vrije sector.
- De inwoners van onze kernen waarderen de leefbaarheid tenminste als 'ruim voldoende'. We gaan voor een inclusieve samenleving waarin zorg, sport, cultuur en onderwijs voor iedereen toegankelijk

zijn. Een gezonde leefomgeving is groen, met voldoende mogelijkheden om deze te gebruiken voor ontmoeting en ontspanning.

- Bewoners en ondernemers van het buitengebied krijgen meer duidelijkheid over ontwikkelingsmogelijkheden in diverse deelgebieden. Er wordt gestreefd naar een gezonde bodem- en waterkwaliteit ter bevordering van de biodiversiteit.

Beleidsrisico's

- Bij de ontwikkeling van woningbouwlocaties zijn we afhankelijk van landelijke ontwikkelingen, onder meer de langere doorlooptijd voor de aanleg van nutsvoorzieningen en stijgende bouwkosten. In Dongen hebben we binnen bestaand stedelijk gebied weinig last van beperkingen door stikstof bij de bouw. Bij uitbreidingslocatie is stikstof een punt van aandacht.
- Om locaties voor woningbouw geschikt te maken, worden ruimtelijke procedures doorlopen. Bij de ruimtelijke procedures kan worden gedacht aan de volgende procesrisico's:
 - Vertraging door onverwachte tegenvallers of uitvoeren van eisen voortvloeiend uit diverse wet- en regelgeving;
 - Bezwaar- en/of beroepsprocedures;
 - Geen vaststelling van het omgevingsplan door de raad of vernietiging van het plan na een gerechtelijke procedure.

Actief sturen op realisatie van gewenste woningtypes, in een vroeg stadium integraal een ontwikkeling bespreken en aan de voorzijde en gedurende de procedure de goede dialoog voeren, zijn effectieve middelen om de risico's te beperken.

- Werken met de Omgevingswet (vanaf 1 januari 2024):
 - Zorgen dat het gemeentedekkend omgevingsplan (één integraal plan dat alle regels van een gemeente voor de fysieke leefomgeving bevat), tijdig gereed is: voor 2032.
 - De processen zowel intern als met externe partners inrichten en afstemmen.
 - ICT blijft landelijk in ontwikkeling om functionaliteit, stabiliteit en gebruiksvriendelijkheid te verbeteren.
 - Mogelijke vertraging in processen en inhoudelijke onduidelijkheid (eigen maken van en leren werken met de nieuwe wet). TAM-IMRO omgevingsplannen zijn vanaf 1 januari 2026 niet meer toegestaan. Deze risico's proberen we te beperken door gezamenlijk op te trekken met regiogemeenten en ketenpartners, met ondersteuning van VNG en externe adviseurs.
- Voor de aanleg van de provinciale weg N629 zijn we afhankelijk van landelijke wet- en regelgeving en beleid van de provincie. Deze factoren bepalen voor een groot deel of er binnen afzienbare tijd een doorstart kan worden gemaakt met de plannen voor een nieuw tracé N629. Als dit positief uitvalt, zullen de onderzoeken waarvan de houdbaarheid is verstreken, opnieuw moeten worden uitgevoerd met eventueel nieuwe consequenties.

Wat gaan we daarvoor doen?

Belangrijkste reguliere taken

- We zorgen voor een inrichting van de openbare ruimte waar wonen, werken, verblijven en verplaatsen met elkaar in balans kunnen bestaan. Dit doen we met zowel fysieke maatregelen als ook met maatregelen die gericht zijn op educatie en gedragsbeïnvloeding/ gezondheid.
- We faciliteren gebiedsontwikkeling en voeren planologische procedures uit, van individueel verzoek tot grote uitbreidingslocaties.
- We zorgen dat we voldoende bouwgrond beschikbaar hebben voor wonen, werken en verblijven. Het sturen hierop kan door het verwerven en ontwikkelen van gronden, maar ook door het opstellen van gebiedsvisies en sturing via planologische procedures.

Speerpunten 2026

- Implementeren van de opgave wonen in de organisatie.
- Implementeren wet versterken regie volkshuisvesting: voorbereiden en vaststellen huisvestingsverordening en programma wonen
- Ontwikkeling Noorderbunder – Start van de bouw van de woningen in fase 1.
- Ontwikkeling Vijf Turven – Het stedenbouwkundig plan is definitief en het planologisch traject is in gang gezet.

Overige ontwikkelingen

Wonen

- Opgavegericht werken Wonen

We geven verder invulling aan de ambities en opgaven op het gebied van wonen. De ambities op dit gebied zijn hoog. De organisatie is in 2025 begonnen met opgavegericht werken. Wonen is één van de drie geprioriteerde opgaven. Door het formuleren van doelen en baten, worden de inspanningen op het gebied van wonen integraal in beeld gebracht en ondergebracht in planningen. De opgave is daarmee niet één product maar een totaal van inspanningen.

De opgave wonen is gericht op wonen, de leefomgeving en mobiliteit. Alle onderdelen binnen het thema 110 Omgeving zijn hierin vervat. De resultaten van de toekomstvisie 2040 worden hierbij meegenomen. Ook wordt de opgave wonen afgestemd met de twee andere opgaven: duurzaamheid en sociale basis.

- Omgevingswet

- Opstellen Omgevingsplan

In 2025 wordt de aanbesteding voorbereid om te komen tot het gefaseerd opstellen van het omgevingsplan. In 2032 dient de gemeente Dongen over een gemeentedeckend omgevingsplan te beschikken. We verwachten dat de eerste fasen meer tijd en inzet vragen, maar dat de daaropvolgende fasen (met meer ervaring) sneller tot afronding komen. Waar nodig worden activiteiten gedurende het proces verder aangescherpt.

- Opstellen programma Wonen en volkshuisvestingsprogramma

In 2026 werken we verder aan het programma wonen en bereiden we het verplichte volkshuisvestingsprogramma verder voor. De programma's wonen en volkshuisvesting zijn nauw met elkaar verbonden, maar hebben een iets andere focus. Het programma wonen is een brede term die alle beleidsmaatregelen en activiteiten omvat die betrekking hebben op wonen in een gemeente. Dit kan gaan over nieuwbouw, renovatie, betaalbaarheid, leefbaarheid, etc. Het volkshuisvestingsprogramma is een specifiek instrument binnen de Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrv). Het is een uitwerking van de gemeentelijke omgevingsvisie op het gebied van wonen en vervangt de huidige woonvisie. Dit programma geeft concrete invulling aan de woonambities van de gemeente en beschrijft welke woningen er voor welke doelgroepen gebouwd moeten worden en waar. De Wvrv wordt waarschijnlijk per 1 januari 2026 van kracht.

- Uitvoeringsprogramma Buitengebied

Na afronding van het programma Buitengebied (eind 2025/begin 2026) wordt in 2026 uitvoering gegeven aan dit programma.

Een onderdeel hiervan is het organiseren van een frequent overleg met jonge agrarische ondernemers en samen te werken en elkaar te versterken via netwerken zoals De Duinboeren. Agrarische ondernemers zijn van belang voor de transformatie van het landelijk gebied. Door afspraken te maken over herinrichting en het inzetten van ecosysteemdiensten, werken we aan betere waterberging, natuurontwikkeling en een hogere kwaliteit van water en bodem. Ook helpen we ondernemers bij de energietransitie op hun bedrijf.

In 2026 onderzoeken we binnen Stedelijke Regio Breda Tilburg of een subsidie loket op regionaal niveau kan worden opgezet. Hiervoor kijken we ook samen met de agrarische ondernemers naar de mogelijkheden binnen agrarisch natuurbeheer. Daarnaast verkennen we andere subsidies en kansen om de ecologische verbindingszone (EVZ) te versterken en wandelverbindingen te creëren.

- Woningbouwprogramma

- Eind 2023 zijn de laatste provinciale bevolkingsprognoses bekend geworden. Daaruit blijkt dat er tot 2040 behoefte is aan 2.115 nieuwe woningen in de gemeente Dongen. Dat betekent een forse en goed onderbouwde opgave. Van die 2.115 woningen zijn er inmiddels 245 gerealiseerd. Voor de resterende opgave van 1.870 woningen zijn al verschillende plannen in voorbereiding. We streven naar een planvoorraad van 130% (2.431 woningen). In de praktijk blijkt namelijk dat verschillende projecten uiteindelijk geen doorgang vinden, om meerdere redenen.
- De gemeente zet in op een evenwichtige verdeling tussen binnenstedelijke verdichting en uitbreidingslocaties. Waar mogelijk bouwen we binnen de bestaande dorpsgrenzen en daarbij onderzoeken we ook andere oplossingsmogelijkheden (bijvoorbeeld woningsplitsen, vrienden wonen).
- Binnen de bestaande dorpsgrenzen worden mogelijke woningbouwlocaties onderzocht door het opstellen van gebiedsvisies. In 2026 ronden we de gebiedsvisie Achter de Vennen af. Indien actueel wordt aansluitend de gebiedsvisie Kanaalzone opgepakt. Daarnaast zijn er inbreidingslocaties waarvoor al een gebiedsvisie is vastgesteld. Zo bereiden we de ontwikkeling van het terrein van Glorieux verder voor. In 2025 is gestart met de uitwerking van de gebiedsvisie Kloosteromgeving. Dit wordt in 2026 vervolgd.
- Naast de locaties waarvoor een gebiedsvisie is vastgesteld / in voorbereiding is, wordt ook de herontwikkeling van de vrijgekomen schoollocaties en de aangekochte locatie aan de Hoofdstraat in 's Gravenmoer in 2026 verder opgepakt.
- Om de resterende woningbehoefte op te vangen, kijkt de gemeente naar uitbreidingslocaties. De focus ligt hierbij op het gebied Berlagestraat–Procureurweg. In 2025 is gestart met het verplaatsen van een melkveehouderijbedrijf. De planologische procedure wordt in 2026 afgerond. In 2026 zetten we de nodige vervolgstappen voor de ontwikkeling van woningbouw. De locatie is in beeld als versnellingsopgave. Ook verkennen we andere potentiële locaties.
- Daar waar nodig speelt de gemeente actief in op ruimtelijke ontwikkelingen, bijvoorbeeld door de aankoop van gronden en/of gebouwen. Dit biedt sturingsmogelijkheden en kan de uitvoering van woningbouwprojecten versnellen.
- De ontwikkelingen van het woningbouwprogramma blijven wij volgen middels de regionale woningbouwmonitor. Als deze goed is ingeregeld (data en dagelijks beheer), willen we de monitor ook ontsluiten middels een publieksversie.

- Grondexploitaties woningbouw en grondbeleid

Om goed te kunnen koersen op de woningopgave voor Dongen, is het van belang om de gemeentelijke grondexploitaties voortvarend te ontwikkelen. De ontwikkeling van de locatie Noorderbunder is in volle gang. In 2025 wordt gestart met de verkoop van de woningen en in 2026-2028 worden de woningen gebouwd. De Vijf Turven wordt verder uitgewerkt om nieuwe woningbouw mogelijk te maken in 's Gravenmoer. Tweemaal per jaar wordt verantwoording afgelegd in de voortgangsrapportage grondexploitatie.

We houden kansen die zich voordoen goed in de gaten om onze ambities te verwezenlijken. Gezien de opgaven die binnen wonen voor ons liggen, sluiten we niet uit dat we de komende jaren effectief gebruik gaan maken van de mogelijkheid van actieve grondpolitiek.

- Vereveningsfonds betaalbare woningen

In opdracht van de gemeenten Dongen en Waalwijk heeft StecGroep advies uitgebracht over mogelijkheden om sociale huurwoningen en betaalbare koopwoningen te realiseren. Op basis van dit advies is een regeling opgesteld voor een vereveningsfonds. Dit fonds zal in 2026 operationeel zijn. Er is in de begroting rekening gehouden met een eerste inleg in het fonds. Daarna zal het fonds gevoed worden met bijdragen van projectontwikkelaars die niet in staat blijken de afgesproken percentages betaalbare woningen te realiseren. In 2026 zullen de eerste resultaten zichtbaar worden van de werking van de regeling.

- **Stimuleringsregelingen Stichting Volkshuisvesting Nederland (SVn)**
De gemeente Dongen biedt via SVn drie regelingen aan die inwoners in staat stellen om een eerste woning te kopen. Sinds 2019 is dat de starterslening voor het aankopen van de eerste woning. In 2025 zijn daar bij gekomen de stimuleringslening en de verzilverlening. Hiermee kunnen huiseigenaren hun eigen woning verduurzamen of levensloopbestendig maken. De leningen kunnen worden aangevraagd via de website van de gemeente Dongen. Daar zijn ook alle voorwaarden te vinden die gelden voor de verschillende leningen.
De belangstelling voor de starterslening is groter dan het aantal leningen dat kan worden gehonoreerd. Omdat er de eerste drie jaar geen rente en aflossing betaald hoeft te worden voor een starterslening, duurt het een aantal jaren voordat uitgekeerde middelen terugvloeien in het fonds (revolveren) en het fonds voldoende wordt gevoed voor nieuwe deelnemers. Om die reden is het voor 2026 nodig om het fondsdeel starterleningen aan te vullen om daarmee starters blijvend te kunnen ondersteunen.
Hoe de belangstelling voor de twee andere SVn-leningen is, wordt in 2026 gemonitord en aan het einde van het jaar geëvalueerd.
- **Nieuwe wetgeving en huisvestingsverordening**
De rijksoverheid neemt de regie steviger in handen, onder andere vanwege de wooncrisis. Op 1 januari 2026 treedt de Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrv) in werking. De wet verplicht elke gemeente om een huisvestingsprogramma (zie omgevingswet) en een huisvestingsverordening vast te stellen. In de verordening moet in elk geval voorrang zijn geregeld voor de in de Wvrv genoemde doelgroepen. Samenwerking en afstemming binnen de SRBT-regio over de voorrangregeling wordt verplicht. Daarom wordt in regionaal verband gewerkt aan de voorbereiding van een huisvestingsverordening.
- **Regio Hart van Brabant en Stedelijke Regio Breda Tilburg**
In 2025 is het uitvoeringsprogramma van het ontwikkelingsperspectief Stedelijke regio Tilburg-Breda (SRBT) vastgesteld. De uitvoering hiervan heeft in 2026 en verder plaats. Onderwerpen in 2026 kunnen onder meer zijn:
 - Het verder verdiepen van de dorpenstrategie. De dorpenstrategie wordt in 2025 provincie breed opgesteld in de vorm van een toolbox.
 - Opstellen van een handboek voor naoorlogse wijken.
 - Landelijk gebied-verkenning voor een nieuw perspectief voor het landschap en de landbouw
 - Regionaal (ruimtelijk) economische visie SRBT.

Leefomgeving

- **Uitvoering van het speelruimteplan**
Een groot deel van de huidige speeltoestellen is aan het einde van hun levensduur. We hechten belang aan veilige en uitdagende speelvoorzieningen die stimuleren om te bewegen. Deze bieden ook ruimte voor ontmoeting van inwoners van 0-100 jaar. In samenspraak met betrokkenen kinderen en ouders wordt het speelareaal vervangen of aangepast waar dat nodig is. Hierdoor ontstaat de komende jaren gefaseerd een goed netwerk van speelplekken. Deze vormen een

beweegvriendelijke leefomgeving voor actieve en gezonde bewoners, waarbij we ook kijken naar inclusiviteit. Het uitgangspunt hierbij is dat een aantal kleine speelplekken met beperkte waarde verdwijnt ten gunste van grotere speelvoorzieningen met meer uitdaging.

Voor de met name wat grotere speelplekken (buurt- en wijkspiegelplekken), worden de bewoners betrokken en wordt hun inbreng gevraagd. Voor de kleine speelplekken en incidentele vervangingen wordt de omgeving geïnformeerd.

Beweegzone

- Voor de ontwikkeling van de beweegzone, waarin sport- en beweeglocaties in en rondom Dongen worden verbonden, zijn al verschillende initiatieven gerealiseerd en in gang gezet. Onderdeel hiervan is het versterken van de fysieke verbindingen tussen Dongen, 's Gravenmoer en Klein-Dongen-Vaart via de ecologische verbindingszone. In 2026 wordt een visiedocument opgesteld dat de kansen en mogelijkheden in kaart brengt voor een samenhangend en toekomstgericht netwerk van sport, bewegen en ontmoeten in het buitengebied.

Mobiliteit

- Verkeersbeleidsplan
In 2026 wordt het verkeersbeleidsplan opgesteld. De uitvoering heeft in de jaren daarna plaats.
- Het herinrichten van de Eindsestraat
De onderhoudsmaatregelen die gepland staan voor de Eindsestraat, worden opgenomen in een compleet herinrichtingsplan. Er wordt een ontwerp uitgewerkt, waarin de verkeersveiligheid voor met name fietsers verbetert. Daarnaast wordt ruimte gezocht voor de aanplant van bomen en groen met de bedoeling een kwaliteitsslag te maken voor deze invalsweg van Dongen. Daarmee draagt de herinrichting van de Eindsestraat zowel bij aan de mobiliteit als ook de leefomgeving.
- Nieuwe kruising Duiventorenbaan-Moerkensdreef
Bij een nieuwe wegverbinding N629 moet het onderliggend wegennet worden aangepast. Eén van deze projecten is het realiseren van een nieuwe kruising ter hoogte van de Duiventorenbaan-Moerkensdreef. De aanleg van deze kruising moet klaar zijn vóórdat de nieuwe N629 aansluit op de kruising Duiventorenbaan-Westerlaan-Steenstraat. We bekijken wat kan en wat moet worden voorbereid.
- Verkeersplan 's Gravenmoer
In 2026 wordt de herinrichting van de Vaartweg in 's Gravenmoer afgerond. Het volgende project vanuit verkeersplan 's Gravenmoer is de herinrichting Hoofdstraat-Molendijk, tussen de Kerkebosdreef en de Grutterijstraat. Naar verwachting is dat project in de loop van 2026 gereed om aan te besteden.

Beleidsindicatoren

110 Omgeving				
Nieuwe woningen	Aantal nieuwgebouwde woningen per 1.000 woningen bestaande woningvoorraad			
		2021	2022	2023
		10,7	20,7	2,7
Leefbaarheid	Leefbaarheidssituatie per kern			
		2020	2022	2024
	Dongen	Goed	Ruim voldoende	Voldoende
	's Gravenmoer	Goed	Goed	Ruim voldoende

	Klein-Dongen-Vaart	Goed	Zeer goed	Ruim voldoende	
Verhouding	Percentage koop- en huurwoningen				
		2021	2022	2023	2024
	Huur	30%	30%	30%	29%
	Koop	71%	70%	70%	71%
Koopsom (in € 1.000)	Gemiddelde verkoopprijs van een te koop aangeboden woning				
	2021	2022	2023	2024	
	355	393	408	430	

120 Leven

Strategische doelstellingen

- De Dongense samenleving is gezond, vitaal en veerkrachtig.
- Inwoners hebben een goede, positieve, fysieke en mentale gezondheid.
- Dongen is een omgeving waar het prettig wonen, werken, leven, verblijven en recreëren is.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelstellingen

Sport

We willen dat iedereen in Dongen de mogelijkheid heeft om te sporten en te bewegen. Daarom stimuleren we deelname en zetten we in op toegankelijke en passende sportvoorzieningen. We ondersteunen sportverenigingen in hun ontwikkeling naar sterke, toekomstbestendige organisaties met voldoende vrijwilligers om ook in de toekomst vitaal te kunnen blijven. We besteden actief aandacht aan een sociaal veilige sportomgeving. Zo dragen we bij aan gezondheid, verbondenheid en leefbaarheid in onze gemeente.

Verenigingsleven/ sociaal-cultureel

- We zetten in op een samenleving waarin mensen elkaar ontmoeten, samen dingen ondernemen en zich betrokken voelen bij hun omgeving. Activiteiten, evenementen en het rijke verenigingsleven dragen bij aan leefbaarheid, verbondenheid en meedoen voor jong en oud.

Cultuur

- Kinderen en jongeren ontwikkelen zich op het gebied van kunst en cultuur (zie ook Dongen Zorgt, thema onderwijs), daarnaast bevorderen we cultuurparticipatie, gelijke kansen en een centrale vindplaats voor kunst- en cultuuraanbieders in Dongen.
- We zetten in op het in stand houden van cultuurhistorie, onze rijks- en gemeentelijke monumenten en identiteitsbepalende objecten. Daarmee leveren we een bijdrage aan een aantrekkelijke woon- en leefomgeving, voor zowel bewoners als bezoekers.

Recreatie en toerisme

- Stimuleren van mogelijkheden voor dag- en verblijfsrecreatie in onze gemeente (in samenwerking met de Dongense recreatieve ondernemers) om daarmee onze positie in de regio op het gebied van recreatie en toerisme te versterken.

Beleidsrisico's

N.v.t.

Belangrijkste reguliere taken

We onderhouden en versterken de contacten met inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en het verenigingsleven.

Sport

- We werken vanuit de sport- en beweegvisie, waarbij we inzetten op het stimuleren van sport en bewegen, het benutten van sport als middel voor gezondheid en participatie en het versterken van het lokale aanbod. We gebruiken financiële middelen vanuit SPUK (specifieke uitkering van overheid) en GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) om projecten en activiteiten te realiseren die bijdragen aan de vitaliteit van onze inwoners. We bevorderen een gezonde leefstijl, met speciale aandacht voor de doelgroepen jongeren (van 9 maanden tot 18 jaar) en 65-plussers. Ook stimuleren we gezonde sportomgevingen, onder andere via de gezonde sportkantine. Samen met onze partners organiseren we activiteiten die hieraan bijdragen, zoals de Koningsspelen, de Vitaliteitsmarkt en de Nationale Wandel Uitdaging. Daarnaast geven we uitvoering aan het Lokaal Sportakkoord (onderdeel van GALA) in samenwerking met lokale en regionale partners.

Verenigingsleven/ sociaal-cultureel

- We zorgen voor toegankelijke voorzieningen waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten, ontspannen en actief kunnen deelnemen aan sportieve of culturele activiteiten. Daarmee dragen we bij aan een gezonde, inclusieve en vitale samenleving.
- We stimuleren sport- en cultuurdeelname, met extra aandacht voor jeugd en senioren. Via Sjors Sportief & Creatief en Max Vitaal kunnen inwoners op laagdrempelige wijze kennismaken met het lokale aanbod, zonder direct lid te hoeven worden van een vereniging. In 2026 worden de platformen voortgezet, inclusief coördinatie, om duurzame deelname en doorstroming te stimuleren.
- We passen het subsidiebeleid toe om maatschappelijke initiatieven te ondersteunen. Subsidies maken het mogelijk dat organisaties initiatieven kunnen realiseren die bijdragen aan een leefbare en betrokken samenleving.

Cultuur

- We werken vanuit de visie op kunst- en cultuureducatie en zorgen voor subsidiëring van maatschappelijke organisaties.
- We zorgen voor invulling en subsidiëring van bibliotheekwerk.
- We zetten ons in voor het behoud van de kwaliteit van ons cultureel erfgoed op de langere termijn en waar mogelijk zetten we cultuurhistorie in als inspiratiebron in ruimtelijke ontwikkelingsprojecten. Hierbij betrekken we onze partners, zoals museum en de lokale heemkundekringen. We zetten ons in om samen met inwoners en ketenpartners onze geschiedenis beleefbaar te houden voor volgende generaties.

Recreatie en toerisme

- Het stimuleren van dag- en verblijfsrecreatie in onze gemeente – bij voorkeur in samenwerking met recreatieve ondernemers uit Dongen – draagt bij aan het versterken van onze regionale positie op het gebied van recreatie en toerisme. Hierbij zoeken we actief de samenwerking op met verschillende ondernemerscollectieven.

Verbonden partijen

- Beheermaatschappij Zwemsport- en recreatieobjecten BV
- Belastingssamenwerking West-Brabant

Speerpunten 2026

- We bouwen aan een toekomstbestendig verenigingsleven door ondersteuning te bieden, in samenwerking met lokale partners en sportbonden.
- We stimuleren sport- en cultuurdeelname bij kinderen en senioren, zonder drempel van lidmaatschap.

- We geven uitvoering aan het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), met aandacht voor preventie en participatie. In 2026 ligt de focus op sociale veiligheid, valpreventie en een gezonde leefstijl.
- De visie sociale basis (gereed in 2025) wordt uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma, waarna herijking volgt van het subsidiebeleid. Hiermee wordt in de loop van 2026 begonnen. Het herijkt subsidiebeleid zal naar verwachting per kalenderjaar 2028 in werking treden.
- Met de komst van een verenigingsadviseur ondersteunen we de sport- en cultuurverenigingen. In 2025 is met een vragenlijst geïnventariseerd welke behoeften en uitdagingen er leven bij de verenigingen. De verkregen inzichten vormen de basis voor verdere ondersteuning. In 2026 wordt dit traject voortgezet, met inzet op gedeelde vraagstukken en samenwerking met sportverenigingen, sportbonden en regiogemeenten. De periode tussen de start van de verenigingsadviseur en het opstellen van deze begroting is te kort om effecten te meten, daarom is het voorstel de pilot verenigingsadviseur met één jaar te verlengen, tot en met december 2026.
- Voorstel is om op het complex van voetbalvereniging Olympia '60 1,5 kunstgrasveld aan te leggen. Bij goedkeuring is de aanleg hiervan voorzien in de zomer van 2026.
- Met betrokken gemeenten wordt gewerkt aan een stabielere basis en grotere efficiency van het lokaal bibliotheekwerk, inspelend op de nieuwe bibliotheekwet die naar verwachting in 2027 in werking treedt.
- Vaststellen van een nieuwe nota cultureel erfgoed inclusief uitvoeringsprogramma.

Overige ontwikkelingen

Sport

- We geven uitvoering aan het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Samen met lokale partners zetten we in op preventie, gezondheid en het versterken van de sociale basis. GALA sluit aan bij het Integraal Zorgakkoord (IZA), waarin sport, bewegen, cultuur en gezondheid samenkomen. Daarmee dragen we bij aan de ambitie van een gezonde generatie in 2040.
- In schooljaar 2025–2026 is begonnen met het afbouwen van de rijksbijdrage voor combinatiefunctionarissen in het bewegingsonderwijs. Deze afbouw wordt in het schooljaar 2026–2027 volledig doorgevoerd. Vanaf januari 2027 mag de rijksbijdrage niet meer worden ingezet voor het geven van gymles. Scholen zijn betrokken bij dit afbouwtraject.

Verenigingsleven/ sociaal-cultureel/ cultuur

- De taakstelling uit 2021/2022 van € 50.000 op het subsidieprogramma blijft in 2026 gehandhaafd. Bij overschrijding van de subsidieplafonds, wordt gekeken of activiteiten binnen andere programma's, zoals het GALA, kunnen worden gefinancierd. Subsidies worden in 2026 geïndexeerd conform het indexcijfer materiële overheidsconsumptie.
- De subsidierelatie met Stichting DonckHuys, Theek 5 en Het KunstPodium wordt gecontinueerd conform de subsidiekaders. Deze stichtingen voeren daarnaast een samenwerkingsprogramma uit onder de noemer Cultuurhuis De Cammeleur. Met als doel: het culturele aanbod in De Cammeleur te vergroten, versterken en meer zichtbaar te maken. Dit gebeurt door samenwerking en verbinding met gezamenlijke marketing, communicatie en programmering. We verwijzen naar de evaluatie van Cultuurhuis De Cammeleur en waarover in september 2025 een raadsinformatiebrief is verstuurd.
- Door een aanpassing van de bibliotheekwet (Wet stelstel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob)) wordt de huidige bevorderingstaak van gemeenten in 2027 omgezet in een zorgplicht voor voldoende en volwaardige bibliotheken. Gemeenten worden verplicht, in samenwerking met de bibliotheek, een periodiek meerjarenplan voor het bibliotheekwerk op te stellen. Het plan beschrijft op welke manier de gemeente de wettelijke zorgplicht invult.

Cultureel erfgoed

- In 2026 wordt de nieuwe nota cultureel erfgoed aan de raad ter vaststelling voorgelegd met daarin het beleid voor 2027-2031 (inclusief uitvoeringsprogramma). De financiële gevolgen van deze nota zullen we zoveel als mogelijk meenemen in Kadernota 2027 en zeker in Begroting 2027.

Recreatie en toerisme

- Vereniging SamenDongen is opgericht door lokale recreatieve ondernemers. De vereniging heeft als doel het bevorderen van het recreatieve aanbod in Dongen, met als streven om meer toeristen naar

de gemeente te trekken. Om dit te realiseren, zoekt SamenDongen actief de samenwerking met andere lokale ondernemers om gezamenlijk een aantrekkelijk en divers aanbod te creëren.

- We geven verder uitvoering aan een recreatieve visie voor Dongen en stellen een bewegwijzeringsbeleid op voor publiek aantrekkende locaties.

Beleidsindicatoren

120 Leven							
Percentage "lid van een club/vereniging" ¹	Als aandeel van de leeftijdsgroep						
		2020	2021	2022	2023	2024	2025
	0-11 jaar	-	81%		-		
	12-18 jaar	-	-	-	87%		
	19-64 jaar	53%		-	-	49%	
	65+	65%		-	-		
Percentage volwassenen dat veel sociale samenhang in de buurt ervaart (sociale cohesie) ¹	Als aandeel van de leeftijdsgroep						
		2020	2021	2022	2023	2024	2025
	19-64 jaar	16%		-	-	14%	
	65+	22%		25%	25%	21%	
Percentage inwoners dat "voldoet aan de Nederlandse norm gezond bewegen" ¹	Als aandeel van de leeftijdsgroep						
		2020	2021	2022	2023	2024	2025
	12-18 jaar	Over deze leeftijdsgroep zijn geen meetgegevens beschikbaar					
	19-64 jaar	47%		47%	-	44%	nmb
	65+	40%	-	46%	-	44%	nmb
Percentage dat wekelijks sport	18-64 jaar 2020 60%	2021 -	2022 59%	2023 -	2024 64%	2025 nmb	
De Cammeleur	Aantal bezoeken aan De Cammeleur						
		2020	2021	2022	2023	2024	2025
		90.651 ²	56.033 ²	Afgerond 150.000	188.900	211.042	nmb
Verricht vrijwilligerswerk	2020 29%	2021 -	2022 27%	2023 -	2024 24%		

¹ Indicatoren zijn afkomstig uit de Gezondheidsmonitor van de GGD. De gezondheidsmonitor bevraagt ieder jaar een andere leeftijdsgroep. Hierdoor zijn niet ieder jaar voor alle leeftijdsgroep cijfers beschikbaar. De weergegeven cijfers zijn de meest actueel beschikbare gegevens.

² Beperkte openstelling vanwege Corona.

Strategische doelstellingen

- Een duurzamer energiesysteem. We willen minder broeikasgassen uitstoten en meer gebruikmaken van herbruikbare energie.
- Een gezondere leefomgeving. Met meer natuur, schone lucht, schone bodem en schoon water.
- Een klimaatbestendige leefomgeving. Die beter om kan gaan met hitte, droogte en zware regenbuien.
- Een meer circulaire samenleving. Waarin we minder afval maken en grondstoffen opnieuw gebruiken.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelstellingen

- Via de lokale aanpak isolatie zijn in 2030 20% van de woningen in onze gemeente voorzien van voldoende isolatie.
- De gemeente vermindert wateroverlast en hittestress door inwoners te stimuleren tot duurzaam regenwaterbeheer en vergroening.
- We werken aan het verminderen van de hoeveelheid restafval per persoon door het stimuleren van beter scheidingsgedrag.
- Stimuleren van de energie- en warmtetransitie o.a. door de bevordering van duurzame energie.
- Eind 2026 stellen we het warmteprogramma vast.
- We stimuleren schoon en emissieloos bouwen (zonder uitstoot schadelijke stoffen zoals CO₂, stikstof en fijnstof, vooral door gebruik van elektrische machines).

Beleidsrisico's

- De energietransitie is een verschuiving naar duurzame energie. Dat is een ingrijpend en kostbaar proces. Het is sterk afhankelijk van onzekere factoren, zoals nationale en wereldwijde ontwikkelingen, financiële bijdragen van de overheid en maatschappelijk draagvlak. De conflicten in de wereld kunnen de energietransitie aanzienlijk beïnvloeden. Verstoringen in de levering van fossiele brandstoffen kunnen energieprijzen doen stijgen, wat zowel stimulerend als belemmerend kan werken voor de overgang naar duurzame energie. Beschadigde infrastructuur en politieke instabiliteit kunnen investeringen in duurzame energie vertragen. Internationale samenwerking, essentieel voor de energietransitie, kan verstoord raken door conflicten en oorlog. Bovendien kunnen maatschappelijke prioriteiten verschuiven naar directe humanitaire en militaire behoeften, waardoor minder aandacht en middelen beschikbaar zijn voor milieudoelstellingen zoals de energietransitie.
- Gemeente Dongen is tot en met 2027 bezig met het opstellen van een soortenmanagementplan. Hierin wordt omschreven hoe er structureel verschillende diersoorten worden beschermd, terwijl bouw- en beheerprojecten sneller kunnen doorgaan. Tot die tijd zijn er beperkingen op onder andere het isoleren van de schil van woningen wat grootschalige isolatie bemoeilijkt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Belangrijkste reguliere taken

- We werken aan bewustwording en eigenaarschap. Daarmee richten we ons op gedragsverandering van inwoners en bedrijven inzake hun aandeel in een klimaatbestendige, duurzame woonomgeving en om verspilling van grondstoffen tegen te gaan.
- We werken samen in de regio Hart van Brabant en zetten in op diverse lokale en regionale activiteiten gericht op de energie- en warmtetransitie, het zoeken naar alternatieve warmtebronnen en CO₂-reductie in het kader van de Regionale Energie en Klimaatstrategie (REKS).
- We stellen een warmteprogramma op waarin we beschrijven hoe de verschillende wijken, buurten en dorpskernen overgaan van aardgas naar een andere warmtebron. In het warmteprogramma beschrijven we de verduurzaming voor de komende 10 jaar.
- We gaan uitvoering geven aan de vastgestelde energiesysteemvisie met routekaart. Daarnaast gaan we onderzoeken uitvoeren zoals in het amendement: het opwekken van energie met een Small Modular Reactor (SMR) en het opwekken van energie door CO₂ vrije verbranding van ijzerpoeder.

We gaan verder met de resultaten uit een ontwerpend onderzoek en een technisch onderzoek voor energieknooppunt De Wildert. De resultaten worden verwerkt in het nieuwe warmteprogramma.

- We zorgen ervoor dat klimaatadaptatie een plek krijgt in aanpassingen aan de openbare ruimte en voor het particulier eigendom. Bewoners en bedrijven kunnen hun steentje bijdragen door gebruik te maken van een stimuleringsregeling en door de mogelijkheid te bieden om te gaan tegelwippen. Hierdoor kunnen we de gevolgen van klimaatverandering zoals hittestress, wateroverlast en droogte beter tegengaan.
- Bij inkoop en aanbesteding sturen we op energiezuinigheid en vermijden negatieve effecten elders.
- Om een soortenmanagementplan op te stellen starten we in het voorjaar van 2026 met de eerste onderzoeken voor soortenbescherming.
- We faciliteren een energieloket waar inwoners terecht kunnen met al hun vragen over duurzaamheid.

Speerpunten 2026

- We stellen het warmteprogramma op
- We ontwikkelen monitoringstools voor de diverse duurzaamheidsopgaven
- Op basis van de integrale visie voor De Donge stellen we een meerjarenprogramma op
- Ondersteunen van inwoners bij verduurzaming via de subsidie *Lokale Aanpak Isolatie*, conform de regels van natuurvriendelijk isoleren

Overige ontwikkelingen in 2026

- De Wet collectieve warmte (Wcw) vervangt de huidige warmtewet. Het doel van de nieuwe wet is om de ontwikkeling van nieuwe warmtenetten te vergemakkelijken en zo de energietransitie te bevorderen. Maar ook om betaalbaarheid, betrouwbaarheid en duurzaamheid van collectieve warmtelevering te waarborgen. Dat gebeurt onder andere door gemeenten meer regie te geven over de warmtetransitie. De Wcw treedt naar verwachting 1 januari 2026 in werking.
- Besluit gemeentelijk instrumenten warmtetransitie (Bgiw):
Dit besluit vult de bevoegdheid in voor gemeenten. Het legt onder andere vast de vereisten van het warmteprogramma, de onderbouwing van wijziging van omgevingsplan en de instructieregels rondom betaalbaarheid. Separaat aan dit proces wordt gewerkt aan een ministeriele regeling waarin verschillende details uit het ontwerpbesluit worden uitgewerkt, bijvoorbeeld ten aanzien van de instructieregels betaalbaarheid.
- We werken aan een strategisch plan van aanpak publiek warmtebedrijf. Als gemeente staan we voor de strategische keuze over hoe we onze wijken aardgasvrij willen maken in het kader van de warmtetransitie. Daarbij onderzoeken we óf en op welke manier wij ons moeten aansluiten bij een publiek warmtebedrijf. Dit loopt tegelijk met het warmteprogramma. Het doel is om op termijn betaalbare, duurzame en betrouwbare warmte te kunnen leveren die aansluit bij de lokale situatie en tegelijkertijd schaalvoordelen en zeggenschap biedt.
- Alle Hart van Brabant-gemeenten - behalve Waalwijk, plus het energiefonds Brabant (EFB) - zijn aandeelhouder van het publiek ontwikkelbedrijf REKS (Regionale Energie- en Klimaatstrategie). In twee jaar tijd is een basis gelegd voor de ontwikkeling van duurzame energie in de regio Hart van Brabant. De eerste zichtbare resultaten worden verwacht in het vierde kwartaal van 2025. Mede dankzij het positieve advies van defensie over mogelijke locaties voor windturbines, ligt de focus nu op drie kansrijke gebieden: De Baars, Tilburg-Noord en Heusden. Risico's zoals defensieradarbeperkingen, netcongestie, beleidsveranderingen en maatschappelijke weerstand worden actief gemonitord en waar nodig wordt de aanpak aangepast.
- **REKS**
Er worden binnen de REKS-regio belangrijke stappen gezet om de energietransitie en klimaatopgave verder te realiseren. Alle gemeenten stellen uiterlijk eind 2026 hun warmteprogramma vast waardoor de koers voor de lokale warmtetransitie wordt bepaald. Het verkrijgen en behouden van maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak is hierbij essentieel. Hierin wordt opgetrokken met de regio West-Brabant. Aan het opgestelde REKS-warmteprogramma wordt uitvoering gegeven. Met het publiek ontwikkelbedrijf REKS wordt gewerkt aan het realiseren van concrete locaties voor windturbines binnen de eerder vastgestelde zoekgebieden voor energiehub's (lokale samenwerking tussen bedrijven om energie op te wekken, op te slaan en te verbruiken, waarbij vraag en aanbod op elkaar worden afgestemd om het lokale energienet efficiënter te benutten en de capaciteitsbeperkingen te verminderen). Daarnaast start een verkenning naar mogelijke aanvullende

locaties voor duurzame opwekking, wat kan leiden tot een herijking van de REKS 1.0. Uitbreidingen van het elektriciteitsnet in Tilburg en Waalwijk creëren extra ruimte voor zon-op-dak-projecten. Met netbeheerders wordt daarbij ingezet op slimme oplossingen. De eerder uitgevoerde regionale energiesysteemverkenning wordt verder uitgewerkt tot een regionaal energieperspectief. De energiesysteemvisie van Dongen wordt hier ingebracht. De regionale klimaatagenda blijft een dynamisch instrument. Jaarlijks worden uitvoerbare projecten toegevoegd en opgeschaald die bijdragen aan het tegengaan van wateroverlast, verdroging, hittestress en aan herstel van biodiversiteit. Daarnaast wordt blijvend ingezet op innovatie via pilots, het wegnemen van belemmeringen en het benutten van subsidiemogelijkheden. Tot slot wordt de samenwerking met de Regionale Energie Strategie (RES) West-Brabant binnen de Stedelijke Regio Breda-Tilburg (SRBT) verder versterkt om gezamenlijk resultaten te behalen.

Beleidsindicatoren

130 Duurzaamheid				
Bekende hernieuwbare elektriciteit van zonnestroom in TJ	Hernieuwbare energie is energie afkomstig uit natuurlijke bronnen. Deze worden constant hernieuwd en zijn daardoor oneindig beschikbaar. Het gaat om energie uit zon, wind, biomassa, bodem, buitenlucht en water. Fossiele energie en kernenergie zijn geen hernieuwbare energie. Deze zijn afkomstig uit eindige bronnen die niet worden aangevuld. Hier wordt de zonnestroom weer gegeven.			
	2021	2022	2023	2024
	60	110	132	157
Aantal kW opgesteld vermogen van zonnepanelen	Vermogen geregistreerde zonnepanelen			
	2021	2022	2023	2024
	28.677	34.373	50.480	56.908

Thema	Taakveld	Omschrijving	Begroting 2025		Begroting 2026		Begroting 2027		Begroting 2028		Begroting 2029	
			Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
110		Omgeving	7.197	-5.400	9.640	-7.699	14.971	-13.115	14.598	-12.737	14.574	-12.737
	0.10	Mutaties reserves		-25								
	2.1	Verkeer en vervoer	585	-28	664	-29	578	-29	577	-29	564	-29
	2.5	Openbaar vervoer	93		94		94		94		94	
	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	25									
	7.4	Milieubeheer	1		1		1		1		1	
	8.1	Ruimtelijke ordening	727	-30	755	-32	755	-32	755	-32	745	-32
	8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	5.579	-5.317	7.930	-7.639	13.347	-13.055	12.974	-12.676	12.974	-12.676
	8.3	Wonen en bouwen	187		196		196		197		197	
120		Leven	4.691	-983	4.930	-937	5.012	-937	4.960	-937	4.980	-937
	0.10	Mutaties reserves		-94		-70		-70		-70		-70
	3.4	Economische promotie	225	-13	233	-13	233	-13	233	-13	233	-13
	5.1	Sportbeleid en activering	317	-162	331	-152	306	-152	306	-152	306	-152
	5.2	Sportaccommodaties	1.683	-268	1.776	-345	1.825	-345	1.833	-345	1.833	-345
	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.514	-303	1.543	-310	1.614	-310	1.554	-310	1.554	-310
	5.4	Musea	38		42		42		42		42	
	5.5	Cultureel erfgoed	15		15		15		15		15	
	5.6	Media	615	-122	748	-26	648	-26	628	-26	628	-26
	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	234		192		278		299		319	
	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	51	-20	50	-22	50	-22	50	-22	50	-22
130		Duurzaamheid	1.710	-519	1.609	-709	1.415	-485	1.416	-485	1.416	-485
	0.10	Mutaties reserves		-25		-82						
	6.3	Inkomensregelingen										
	7.4	Milieubeheer	1.710	-494	1.609	-627	1.415	-485	1.416	-485	1.416	-485
		Totaal Dongen Leeft	13.598	-6.902	16.179	-9.346	21.398	-14.538	20.974	-14.160	20.970	-14.160

Onderstaande een overzicht van de belangrijkste financiële wijzigingen:

Thema	Omschrijving	2026	2027	2029	2029
Bedragen x €1000					
110	Nieuw mobiliteitsplan	-80			
120	Onderzoek beweegzone	-25			
130	Motie tegelwippen (dekking via tarief)	-50	-50	-50	-50
130	Klimaatbestendige maatregelen (extra adaptief, dekking via tarief)	-50	-50	-50	-50

Dongen Zorgt!

Wat willen we bereiken?

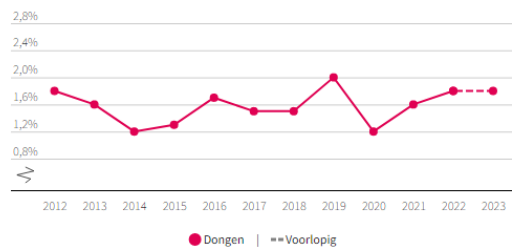
- ✓ Inwoners voeren regie over hun eigen leven
- ✓ Snel vinden van inwoners met betaalproblemen en hulp aanbieden
- ✓ Geen thuiszittende kinderen en jongeren
- ✓ Minder alcohol- en middelengebruik bij jongeren
- ✓ Inwoners ervaren geen drempels bij aanvragen van inkomensondersteuning
- ✓ Kansrijke start voor ieder pasgeboren kind
- ✓ Samenredzaamheid in samenleving

Wat gaan we doen?

- ➔ Bouwen aan KC's Heilig Hart, 's Gravenmoer, Biezenkring
- ➔ Starten met de uitvoering van de visie sociale basis
- ➔ Bestrijden van laaggeletterdheid
- ➔ Gerichte aanpak van kinderarmoede
- ➔ Bestrijden van eenzaamheid
- ➔ Dongen Doet Mee-regeling
- ➔ Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

DONGEN ZORGT

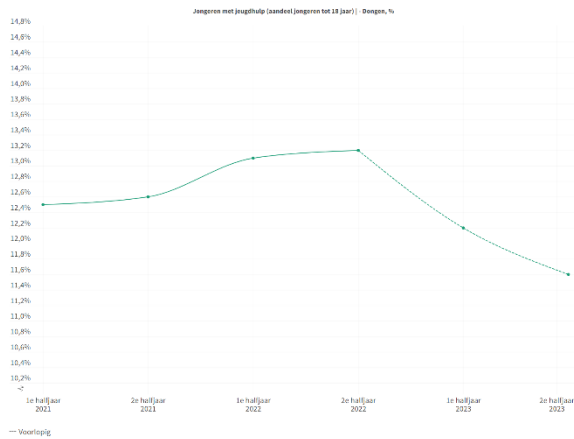
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

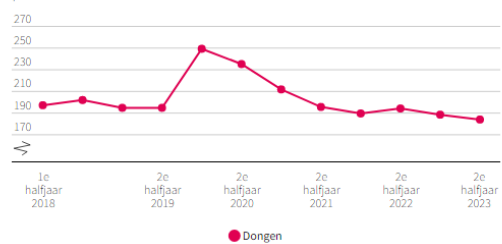
DUO/Ingrado | 2012 - 2023

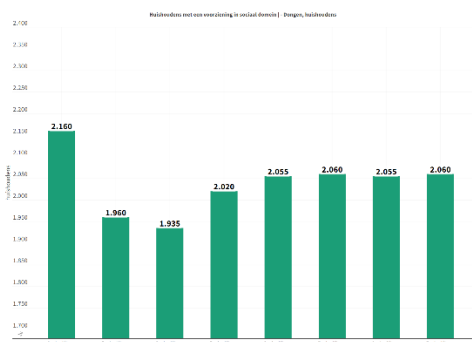
Scan de QR-code voor meer informatie.

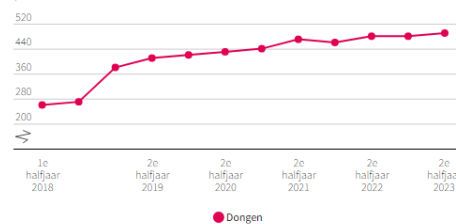
Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners

CBS | H1 2018 - H2 2023

Clënten met een maatwerkvoorziening Wmo per 10.000 inwoners

CBS GMSD Wmo | H1 2018 - H2 2023

2. Dongen Zorgt!

In het programma Dongen Zorgt! worden belangrijke delen van het sociaal-maatschappelijk veld met elkaar verbonden. We hebben het over domeinen als onderwijs, jeugdhulp, gezondheid, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), armoede en schuldhulpverlening. Onze belangrijkste drijfveer is dat inwoners regie kunnen voeren over hun eigen leven. We hanteren als uitgangspunten normalisatie en positieve gezondheid. We kijken naar wat onze inwoner wél kan en ook zélf kan. We richten ons op de eigen verantwoordelijkheid, al dan niet met (collectieve) ondersteuning. Daarnaast zetten we stevig in op preventie binnen het sociale en maatschappelijke domein in brede zin.

Dat doen we binnen het onderwijs door het bieden van een passend onderwijsniveau in scholen. Scholen die veilig zijn met een prettig leefklimaat. Als het gaat om een inclusieve samenleving zetten we in op het voorkomen van schulden. Armoede kan voor meer inwoners een probleem gaan worden. Als er schulden zijn, dan ondersteunen we met de afbouw van deze problematische schulden. We bevorderen een gezonde samenleving. De partners in het sociaal-maatschappelijk domein werken samen om ervoor te zorgen dat problemen in een zo vroeg mogelijk stadium worden gesignaleerd. En daardoor zo veel mogelijk kunnen worden opgelost in het dagelijks leven en door de inzet van algemeen toegankelijke en laagdrempelige voorzieningen. Als het nodig is, dan zetten we tijdig kortdurende intensieve ondersteuning in. Bij de keuze voor de inzet van een voorziening staat de inhoud centraal. Om zorg toegankelijk en betaalbaar te houden, kijken we kritisch naar eigen verantwoordelijkheden en mogelijkheden van onze inwoners. Daar waar nodig vullen we aan.

De vergrijzing, de groeiende diversiteit van onze samenleving en de toenemende druk op zorg en voorzieningen zijn uitdagingen van deze tijd. Tegelijkertijd wordt de zelfredzaamheid van inwoners steeds belangrijker en speelt de gemeente een cruciale rol in het ondersteunen van die zelfredzaamheid zonder onnodig in te grijpen. We richten ons op het versterken van de sociale basis, zodat onze inwoners, ongeacht hun leeftijd of achtergrond, kunnen blijven deelnemen aan de samenleving. Dit vraagt om slimme oplossingen en samenwerkingsverbanden, waarbij we inspelen op de veranderende demografie en de groeiende zorgbehoeften, terwijl we tegelijkertijd de kracht van de gemeenschap zelf benutten.

210 Onderwijs

Strategische doelstellingen

- Geen enkel kind valt tussen wal en schip: geen thuiszittende kinderen.
- Door inhoudelijke afstemming en structurele samenwerking tussen de kindpartners wordt gewerkt aan het versterken van de doorlopende leerlijnen.
- Vanuit onderwijs en zorg wordt samengewerkt aan een stevige pedagogische basis rondom het kind in zijn eigen leefwereld.
- Het is de ambitie van gemeente, onderwijs en het samenwerkingsverband om zoveel als mogelijk kinderen uit Dongen een passende plek in het reguliere onderwijs te bieden.
- Er wordt een impuls gegeven aan een goed leerklimaat.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelstellingen

- Gezonde en goede onderwijsvoorzieningen die – in lijn met de KC-gedachte – de ontwikkeling van onze kinderen optimaal faciliteren.
- Meer leerlingen zijn gezond en bewegen.
- Meer leerlingen ontwikkelen zich op het gebied van cultuur.
- Meer kinderen en hun ouders worden bereikt voor passende ondersteuning in de leefwereld van het kind.
- Voorkomen en verkleinen van onderwijsachterstanden.

Beleidsrisico's

- Langetermijnperspectief is afhankelijk van continuïteit van bekostiging door de rijksoverheid.

- Verwachting van 10% korting op SPUK (Specifieke Uitkering) onderwijsachterstanden in 2026 en mogelijk een verlaging van het percentage resterende middelen van het volgende jaar dat mag worden meegenomen vanuit 2025 naar 2026.

Wat gaan we daarvoor doen?

Belangrijkste reguliere taken

- De onderwijsvisie wordt herijkt in de op te stellen Lokale Educatieve Agenda(LEA). Hierin wordt de visie omschreven welke wordt aangevuld met doelstellingen en resultaatafspraken, waarna er jaarlijks in het LEA-overleg op wordt gestuurd. Dit is een bestuurlijk overleg met primair onderwijs, voortgezet onderwijs en kinderopvangpartners die VVE aanbieden.
- We houden nauw contact met het onderwijs en de kinderopvang en werken constructief samen om de doelen te realiseren. Zo gaan we in 2026 verder met de verbinding tussen kinderopvang, het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs.
- In samenwerking met onze partners zorgen we voor een samenhangend pakket aan maatregelen op grond van onderwijshuisvesting, onderwijs en zorg, zoals aansluiting onderwijs en zorgstructuur. Met monitoring hebben we daarbij alle kinderen in beeld. Zo gaan we vanaf 2026 gezamenlijk diepgaander het dashboard van de peutermonitor analyseren. Op basis daarvan maken we afspraken over wat er kan worden verbeterd in het proces en we halen leringen op.
- De samenwerking met het samenwerkingsverband, onderwijs, kinderopvang en jeugd-/zorgaanbieders wordt verder geïntensiveerd. Er wordt aangesloten bij diverse lokale en regionale project- en werkgroepen om jeugd en onderwijs, één toekomstvorm en -uitvoering te geven. Het versterken van de pedagogische basis van een kind van 0-18 jaar in de leefwereld van het kind zelf.
- Wij geven uitvoering aan het in 2025 vastgestelde VVE-beleid (Voor- en Vroegschoolse Educatie) en uitvoeringsplan en voeren regie op een goede kwaliteit van VVE en peuteropvang. Hierbij wordt ingezet op preventie van onderwijsachterstanden en het bieden van passende ondersteuning aan kinderen met onderwijsachterstanden.
- Versterken van ouderbetrokkenheid en samenwerking tussen kindpartners, zowel via kindcentra als langs andere wegen.
- We zorgen dat onze leerlingen meer in aanraking komen met sport: inzet van BeweegBuro, organiseren van sportkennismakingsactiviteiten, uitvoering JOGG-kalender, project gezonde school, kansrijke start, kind naar gezond gewicht.
- We sturen op de realisatie van een structureel aanbod van kunst- en cultuureducatie in de scholen.
- Ondersteuning voor kinderen met onderwijsachterstanden en inzet op preventie van onderwijsachterstanden.
- Via het Taalhuis Dongen versterken we de taalontwikkeling van ouders en kinderen en bestrijden we laaggeletterdheid.

Speerpunten 2026

- Afronding ontwerpfasen en start bouw KC Biezenkring. Oplevering van KC Heilig Hart in eerste kwartaal 2026. Oplevering van KC 's Gravenmoer in derde kwartaal 2026.
- We werken de startnotitie Integraal Huisvestingplan onderwijs (IHP) uit tot een definitief IHP dat voor vaststelling wordt aangeboden aan de gemeenteraad.
- Uitvoering van het in 2025 vastgestelde VVE beleid- en uitvoeringsplan.
- Herijking van de Onderwijsvisie (Op)groeien in de gemeente Dongen in het LEA-document.

Overige ontwikkelingen

- Binnen de arbeidsmarktregio Midden-Brabant gaan we van 2026 tot en met 2028 aan de slag met de uitvoering van een nieuw regioplan voor het ontwikkelen, uitvoeren en monitoren van de regionale aanpak op laaggeletterdheid. Het regioplan heet 'Samen begrijpen we elkaar steeds beter'.
- Vanaf 1 januari 2026 gaat de nieuwe wet van school naar duurzaam werk, in werking. Dit houdt onder andere in dat de loopbaanbegeleiding tot een jaar na diplomering wordt verhoogd van 23 naar 27 jaar. Dit zorgt voor een intensievere samenwerking van het leerplicht doorstroompunt (regionaal georganiseerd in Tilburg), onderwijsinstellingen, gemeente en arbeidsmarkt (-regio).

Beleidsindicatoren

De indicatoren worden uitgedrukt in schooljaren (in plaats van kalenderjaren) omdat de meeste indicatoren per schooljaar worden gemeten. De resultaten van schooljaar 2024/2025 zijn nog niet compleet en kunnen derhalve niet in deze begroting worden gepubliceerd.

210 Onderwijs				
Uitstroom *		Uitstroom van groep 8 naar middelbaar onderwijs (in aantal leerlingen)		
		'20-'21	'21-'22	'22-'23
		'23-'24		
	Praktijk/ speciaal, beroeps- of kaderonderwijs	60	55	37
	<5			
	VMBO	76	50	40
	54 tot 214			
	HAVO/ VWO	112	103	130
	65 tot 165			
Absoluut verzuim		Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school.		
		'20-'21	'21-'22	'22-'23
		'23-'24		
		2,8	9,0	10
		NNB		
Relatief verzuim *		Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school maar ongeoorloofd afwezig is.		
		'20-'21	'21-'22	'22-'23
		'23-'24		
		11	8	5 tot 15
		NNB		
Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)		Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.		
		'20-'21	'21-'22	'22-'23
		'23-'24		
		1,6%	1,8%	1,8%
		NNB		
Schoolgebouwen		Aantal schoolgebouwen dat voldoet aan normen luchtkwaliteit en energieneutraliteit.		
		'20-'21	'21-'22	'22-'23
		'23-'24		
		2	2	2
		2		
Deelnemers VVE		Aantal kinderen dat deelneemt aan programma's voor voor- en vroegschoolse educatie		
		2021	2022	2023
		2024		
		Dit is een nieuwe indicator waarover vanaf 2022 wordt gerapporteerd	26	29
				29

Deelnemers kunst- en cultuureducatie via school	Aantal kinderen dat binnen het primair en voortgezet onderwijs in aanraking komt met kunst- en cultuureducatie. Uitgedrukt in totaal aantal inschrijvingen op deelnemerslijst.			
	'21-'22	'22-'23	'23-'24	24-25
	Dit is een nieuwe indicator waarover vanaf 2024 wordt gerapporteerd		169	44

Strategische doelstellingen

- Inwoners ervaren een goede gezondheid en een stabiele en veilige thuissituatie.
- Jeugdigen krijgen voldoende kansen om zich te ontwikkelen tot zelfstandige inwoners.
- Dongen is een dorp waar inwoners zelfstandig zijn en zich betrekken bij de samenleving. De regio hiervoor pakken inwoners zoveel mogelijk zelf op.
- We organiseren laagdrempelige, bereikbare en beschikbare hulp en ondersteuning, bij voorkeur door inzet van algemene voorzieningen.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelstellingen

Sociaal domein

- De regionale inkoop sociaal domein leidt op lokaal en sub-regionaal niveau tot meer samenwerking tussen aanbieders van maatwerkvoorzieningen en algemene voorzieningen.
- De visie op sociale basis vertaalt zich in een verschuiving in het sociaal domein van de inzet van maatwerkvoorzieningen naar het gebruik van algemene voorzieningen.
- Het Dorpsteam is een laagdrempelige voorziening waar inwoners vroegtijdig met hun ondersteuningsvraag terecht kunnen. De gemeente blijft verantwoordelijk voor het toekennen en organiseren van maatwerkvoorzieningen sociaal domein. Het schakelen tussen Dorpsteam en de gemeentelijke toegang en vice versa verloopt soepel.
- We zetten in op eigen kracht en samenredzaamheid in de samenleving.

Jeugd

- Er wordt een houdbare balans gecreëerd om jeugdigen die dat nodig hebben passende ondersteuning te bieden en de kostenontwikkeling binnen het jeugdhulpdomein daarbij te beheersen. Passende ondersteuning richt zich eerst op het streven naar 'eigen kracht' of naar ondersteuning vanuit het eigen netwerk. Hierin vervult ook het Dorpsteam een belangrijke rol.
- Zowel lokaal als regionaal wordt ingezet op het terugdringen van wachttijden, met de wetenschap dat de hulpvragen toenemend complex worden en dat het aantal en de aard van de hulpvragen leidt tot een druk op de hulpverleners.
- In lijn met de hervormingsagenda jeugd is er in Dongen een 'stevig lokaal team' of SLT operationeel dat voor jeugdigen en gezinnen beschikkingsvrij ondersteuning biedt.
- In het kader van de hervormingsagenda jeugd realiseren we waar mogelijk jeugdhulp in een collectieve/groepsvorm om zo het aantal individuele beschikkingen af te laten nemen.
- Samen met verschillende partijen waaronder het onderwijs, verstevigen we de pedagogische basis.

Wmo

- Er wordt door het maatschappelijk speelveld stevig ingezet op het bestrijden van eenzaamheid.

- We proberen inwoners zo goed mogelijk te laten participeren in de samenleving.
- Inwoners die hulp en ondersteuning ontvangen, zijn tevreden over onze dienstverlening.
- Met de visie sociale basis geven we in 2026 via een uitvoeringsprogramma vorm en inhoud aan de beleidsdoelstellingen.

Publieke gezondheid

- We stimuleren inwoners om een gezonde leefstijl na te leven door middel van inzet op sport, bewegen, cultuur, preventie, gezondheid en sociale basis met als doel een gezonde generatie in 2040.
- Verhogen van de mentale gezondheid en weerbaarheid bij jongeren.
- We leggen een brede aandacht op het preventief alcohol- en middelengebruik bij jongeren en jongvolwassenen. Op deze manier proberen we te komen tot een vermindering van het alcohol- en middelengebruik.
- Aanpak van overgewicht bij jongeren.
- Bevorderen dat ieder pasgeboren kind een zo groot mogelijke kans krijgt om gezond, veilig en gelukkig op te groeien.

Inburgering

- Inburgeringsplichtigen en (jonge) vluchtelingen huisvesting bieden en ondersteunen bij integratie, (taal)onderwijs, gezondheid en volwaardige deelname aan de samenleving.

Beleidsrisico's

- Door de complexiteit van de transformatie naar de nieuwe regionale inkoop Jeugdhulp en Wmo Begeleiding, kan er frictie/verschuiving ontstaan tussen uitvoering en middelen. We blijven de financiële consequenties en mogelijke verschuiving nauwlettend in de gaten houden.
- Door stijging van het aantal cliënten kan er een tekort ontstaan in de middelen die we hebben begroot voor Ontwikkelingsgerichte Arbeidsmatige Dagbesteding (OAD). Dit wordt nauwlettend gemonitord.
- De kosten voor een stevig lokaal team (SLT) Jeugd en meer collectieve/groepsgerichte vormen van ondersteuning, zijn meerjarig verwerkt in de begroting. Tegenover deze kosten wordt een afname gezet van de kosten voor de uitvoering van de jeugdwet. Wanneer het effect van het SLT Jeugd en meer collectieve vormen van ondersteuning in de praktijk niet overeenkomen met de verwachte effecten, dan ligt hier een financieel risico.
- Het stijgende aandeel alleenstaande statushouders maakt het, gezien de al zeer beperkte woningvoorraad, extra lastig om voldoende passende woningen te realiseren binnen de taakstelling. Zij vragen vaker om zelfstandige woonruimte, waardoor de druk op de sociale woningvoorraad verder toeneemt.
- De informatie-uitwisseling tussen landelijke instanties en gemeenten is niet altijd volledig, waardoor het beeld van de inburgeraar soms beperkt is. Dit kan leiden tot vertraging in de start van leertrajecten en tot extra intakes, wat de efficiëntie en tijdige begeleiding beïnvloedt.
- We realiseren het project Community Care Dongen met de e SPUK-DOS regeling (specifieke uitkering-domein overstijgend samenwerken). Daarbij krijgen we te maken met de gevolgen van een wetwijziging. De wet is in 2025 aangenomen in zowel de Tweede als de Eerste Kamer. Zorgkantoren worden hiermee verantwoordelijk voor de uitvoering van het domein overstijgend samenwerken. Wat het effect zal zijn van de wetwijziging op de financiering, is nog onduidelijk.
- De GALA Brede SPUK heeft een looptijd tot en met 2026 en zal in het laatste loopjaar met 10% korting worden toegepast. Dat betekent een budgetvermindering van 10% in 2026.
 - De 10% korting wordt met name opgevangen door de ontschotting, waarmee voor gemeenten een forse administratieve lastenvermindering ontstaat. Uit de uitvoeringstoets kwamen forse administratieve lasten- en kosten naar voren. Nadeel kan zijn dat door de ontschotting de budgetten niet meer vasthangen aan programma's. Dat betekent meer gaan prioriteren in de budgetten.
 - De 10% korting in 2026 is gebaseerd op het bedrag exclusief indexatie. Met andere woorden: de 10% korting is niet toegepast op de indexatie die de gemeente over het jaar 2024 in 2026 ontvangt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Belangrijkste reguliere taken

Sociaal domein

- We geven uitvoering aan regionale en lokale verbeter- en beheersmaatregelen, zodat we de beschikbare financiële middelen optimaal in kunnen zetten voor die hulpvragen waarbij dat écht nodig is. We sturen op het realiseren van optimale dienstverlening aan onze inwoners, binnen de bestuurlijke en financiële kaders. We gaan innovatief en integraal aan het werk.
- We zorgen ervoor dat de contractpartners van het Dorpsteam (via het contract algemene voorzieningen) adequaat rapporteren over de te realiseren doelstellingen. Daarnaast verwachten we een uitvoeringsprogramma dat past bij het contract en het Dorpsteam, gebaseerd op gezamenlijk opgestelde maatschappelijke opgaven.
- Beleidsmatig en uitvoerend: we verbinden het sociaal domein steviger met het domein openbare orde en veiligheid.

Jeugd

- We geven uitvoering aan de jeugdwet en bieden daarmee passende jeugdhulp aan alle jeugdigen die dat nodig hebben.
- We geven uitvoering aan de maatregelen uit de hervormingsagenda jeugd, waaronder het inzetten van een 'stevig lokaal team of SLT'.
- De samenwerking met het medisch domein (de huisartsen) wordt geïntensiveerd. We continueren de inzet van de praktijkondersteuner (POH) jeugd bij de huisartsenpraktijken in Dongen. De start en doorontwikkeling van het Stevig Lokaal team (SLT) en de vorming van meer collectief en preventief aanbod, vragen om een intensievere samenwerking.
- We meten de kwaliteit van onze dienstverlening via een cliënt-ervaringsonderzoek.

Wmo

- We voeren de Wmo uit met als doel om inwoners zo goed mogelijk te laten participeren in de samenleving.
- We werken regionaal samen om de decentralisatie van beschermd wonen verder vorm te geven in de komende jaren. Deze samenwerking is tevens een verplichting vanuit het rijk.
- We dragen zorg voor de ondersteuning van inwoners met onbegrepen gedrag door de verbinding tussen de domeinen zorg en veiligheid te borgen in onze gemeente.
- We waarderen de inzet van mantelzorgers en zorgvrijwilligers en ondersteunen ze waar mogelijk. Dit doen we onder andere door het uitgeven van een mantelzorgbon.
- We meten de kwaliteit van onze dienstverlening via een cliënt-ervaringsonderzoek Wmo.

Publieke gezondheid

- *Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en Integraal ZorgAkkoord (IZA)*
We geven uitvoering aan de wet publieke gezondheid en de regionale nota publieke gezondheid, waarbij we ons richten op (preventie ten aanzien van) een gezonde start, een gezonde geest, een gezonde leefstijl en een gezonde omgeving. In de uitvoering maken we onder andere verbinding met het GALA, IZA en het nieuwe basispakket van de GGD (Gemeentelijke Gezondheidsdienst).
- *Preventie alcohol- en middelengebruik*
In de regionale nota publieke gezondheid Midden-Brabant 2024-2027 is de ambitie geformuleerd dat minder jongeren onder de 18 jaar alcohol drinken. Om deze ambitie te bereiken zetten de Midden-Brabantse gemeenten, waaronder ook Dongen, zich vooral in op het terugdringen van de beschikbaarheid. Waar geen alcohol of drugs zijn, wordt niet gebruikt. Lokaal is hiervoor recent vastgesteld het preventie- en handavingsplan Alcohol Gemeente Dongen 2025-2028.

Drugsgebruik is een probleem waarvan we de omvang in onze lokale samenleving zo klein mogelijk willen houden. We hebben aansluiting bij het regionale project 'Skip die trip' dat zich richt op de aanpak van de nieuwe norm: drugsgebruik is niet normaal, om hulp vragen wel.

- Binnen de ketenaanpak Kind naar Gezonder Gewicht, zorgen we voor een gerichte lokale coördinatie en interventie is bij de aanpak van overgewicht bij jongeren. Door zowel individueel met jongeren, als ook met het gezinssysteem aan de slag te gaan, is de kans groter om een gezond(-der) leven te leiden.
- Met de lokale ketenaanpak Kansrijke Start bevorderen we dat ieder pasgeboren kind een zo groot mogelijke kans krijgt om gezond, veilig en gelukkig op te groeien.

Inburgering

- De gemeente streeft er naar dat alle inburgeraars zelfstandig en gelijkwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. Belemmeringen zoals taalachterstand, financiële problemen of gezondheidskwesties, worden vroegtijdig gesignaleerd. We bieden gerichte ondersteuning om duurzame participatie te bevorderen.
- De gemeente stimuleert het contact tussen nieuwkomers en inwoners om wederzijds begrip te versterken. Culturele initiatieven, buurtactiviteiten en ontmoetingen worden actief ondersteund. Zo bouwen we aan een inclusieve en verbonden samenleving.
- Werk is een sleutel tot succesvolle integratie. De gemeente stimuleert leer-werktrajecten waarbij taalverwerving en praktijkervaring samengaan. Zo vergroten we de kansen op duurzame arbeidsparticipatie.
- De gemeente zet zich in voor het realiseren van voldoende passende woningen voor inburgeraars en andere doelgroepen. Er wordt gestreefd naar een evenwichtige spreiding over alle wijken. Zo bevorderen we integratie en leefbare buurten.
- De gemeente voert de regie over het inburgeringsbeleid en werkt nauw samen met relevante partners. Door monitoring en evaluatie worden beleidsmaatregelen waar nodig bijgesteld. Zo zorgen we voor een doelmatige en toekomstgerichte uitvoering.

Verbonden partijen

- GGD Hart voor Brabant
- Regionale Ambulance Voorziening
- Regio Hart van Brabant
- Vluchtelingenwerk
- Refugee Team

Speerpunten 2026

- We starten met de uitvoering van de visie op de sociale basis door middel van een uitvoeringsprogramma waarin we de verschillende onderdelen integraal met elkaar verbinden, uitwerken en uitzetten in de tijd.
- In lijn met de hervormingsagenda jeugd is er in Dongen een 'stevig lokaal team' (SLT) dat jeugdigen en gezinnen beschikkingsvrij ondersteuning biedt.
- In het kader van de hervormingsagenda jeugd realiseren we waar mogelijk jeugdhulp in een collectieve/groepsvorm om zo het aantal individuele beschikkingen af te laten nemen.
- In afstemming en samenwerking met partners zoals het onderwijs, versterken we de pedagogische basis.
- Versnellen van participatie van inburgeraars door taalonderwijs, werkervaring en ontmoeting slim te combineren, zodat inburgeraars volwaardig mee kunnen doen.
- Versterken van integratie via huisvesting door passende woonruimte te koppelen aan ondersteuning en begeleiding op maat.
- We zetten verdiepend in op de lokale ketenaanpak valpreventie en gaan door met screenings en cursussen voor risicogroepen.
- In een opgezette werkgroep alcohol- en middelgebruik, geven we gezamenlijk lokaal invulling en uitvoering aan het '*Preventie- en handavingsplan Alcohol Gemeente Dongen 2025-2028*'.
- In de werkgroep Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) en Kind naar Gezonder Gewicht, werken we integraal samen en zorgen we er preventief voor om enerzijds een gezondere leefomgeving voor alle kinderen te creëren (JOGG-aanpak) en anderzijds voor kinderen met overgewicht een lokale interventie- en aanpak te verzorgen (Kind naar gezonder gewicht). We gaan door met de lokale ketenaanpak Kansrijke Start en daar waar nodig verstevigen we door het extra betrekken van ketenpartners in de lokale samenwerking.

Overige ontwikkelingen

Sociaal domein

- Medio 2026 is er een evaluatie gepland van zowel het contract voorliggende voorzieningen, als van de werking van het Dorpsteam als geheel. Op basis van deze evaluatie wordt de tweede helft van 2026 benut als aanbestedingsperiode om per 1 januari 2027 een nieuw contract in te laten gaan.
- Het stevig lokaal team of SLT is gestart met de focus op 'jeugd'. In lijn met de landelijke hervormingsagenda jeugd heeft in de komende jaren een doorontwikkeling plaats richting een SLT voor 0 tot 100+ jarigen. De opgedane ervaringen op het gebied van jeugd vormen mede de basis voor de doorontwikkeling.

Jeugd

- 2026 wordt het tweede jaar van het initiatief buurtgezinnen. Onder het motto 'opvoeden doen we samen' koppelt buurtgezinnen een gezin dat steun kan gebruiken, aan een stabiel gezin in de buurt. In 2026 moet het besluit worden genomen of buurtgezinnen ook na 2026 in onze gemeente wordt voortgezet.
- De kosten voor jeugdhulp zijn de afgelopen jaren structureel en exponentieel gestegen. Dit is een landelijk probleem. Voor de meeste gemeenten in ons land is de situatie onhoudbaar geworden. In april 2025 heeft het kabinet besloten extra middelen voor jeugdhulp toe te voegen aan het gemeentefonds. Samengevat komt het neer op € 3 miljard (cumulatief van 2025 tot en met 2027). Dit extra geld is bedoeld om de stijgende kosten in de jeugdzorg te dekken en de financiële problemen van gemeenten aan te pakken. Daarnaast ontvangen gemeenten extra middelen in de periode 2026 tot en met 2030 om de maatregelen uit de hervormingsagenda jeugd vorm te kunnen geven.

Wmo

- We verstevigen de samenwerking en verbinding van het Dorpsteam met de zorgaanbieders Wmo Begeleiding die actief zijn in onze gemeente.
- We continueren de inzet van de Wijk-GGD zodat er vroegtijdig meer casussen opgepakt kunnen worden.
- Er wordt uitvoering gegeven aan het regionaal actieplan dakloosheid.

Publieke gezondheidszorg

- We verkennen hoe we het medisch- en sociaal domein verder, intensiever en meer integraal kunnen laten samenwerken. Denk hierbij aan het verstevigen van de multidisciplinaire overleggen tussen huisartsen en het Dorpsteam.
- Vanuit het regioplan Integraal Zorgakkoord (IZA) worden in 2025/2026 twee transformatieplannen geïmplementeerd: digitale voordeur en toegang mentale gezondheid. Bij Digitale Voordeur wordt er een AI-tool geïmplementeerd die voor alle huisartsen de belasting moet verlagen, door het afvangen van vragen.

Inburgering:

- Vanaf 2026 ontvangen gemeenten extra structurele middelen om de onderwijsroute binnen het inburgeringsstelsel in te kopen. Dit maakt het mogelijk om (jonge) inburgeraars beter voor te bereiden op mbo- of hbo-onderwijs via taalonderwijs en vakinhoudelijke scholing.

Beleidsindicatoren

220 Zorg					
Eigen gezondheid inwoners ³	Percentage inwoners dat de eigen (lichamelijke) gezondheid als (heel) goed ervaart				
	2020	2021	2022	2023	2024

³ Indicatoren zijn afkomstig uit de Gezondheidsmonitor van de GGD. De gezondheidsmonitor bevraagt ieder jaar een andere leeftijdsgroep. Hierdoor zijn niet ieder jaar voor alle leeftijdsgroepen cijfers beschikbaar.

	0-11 jaar	-	97%	-	-	
	12-18 jaar	-	-	-	-	
	19-64 jaar	86%	-	73%	-	70%
	65+	71%	-	58%	-	
Psychische gezondheid ³	Percentage inwoners dat zich psychisch ongezond voelt/heeft psychische klachten.⁴					
		2020	2021	2022	2023	2024
	12-18 jaar	-	-	-	-	
	19-64 jaar	14%	-	19%	-	10%
	65+	13%	-	15%	-	
Roken ³	Percentage inwoners dat (dagelijks) rookt en/of Vaped					
		2020	2021	2022	2023	2024
	12-18 jaar	-	-	-	-	
	19-64 jaar	15%	-	13%	-	16%
	65+	10%	-	7%	-	
Alcohol ³	Percentage volwassenen dat alcohol drinkt / percentage jongeren dat de afgelopen vier weken alcohol heeft gedronken					
		2020	2021	2022	2023	2024
	12-18 jaar	-	-	-	34%	
	19-64 jaar	86%	-	86%	-	75%
	65+	74%	-	75%	-	
Drugs ³	Percentage jongeren dat in de afgelopen vier weken drugs gebruikt heeft					
		2020	2021	2022	2023	2024
	12-18 jaar	2%	-	-	-	
	19-64 jaar					23%
Overgewicht ³	Percentage inwoners met overgewicht					
		2020	2021	2022	2023	2024
	0-11 jaar	-	10%	-	-	
	12-18 jaar	-	-	-	-	
	19-64 jaar	53%	-	55% ⁵	-	
	65+	60%	-	62% ⁵	-	
Voorzieningen Jeugdhulp	Aantal unieke cliënten met een voorziening Jeugdhulp					
		2021	2022	2023	2024	
		756	806	759	693	
Jongeren met een delict voor de rechter	Percentage jongeren met een delict voor de rechter (12-21-jarigen)					
		2021	2022	2023	2024	
		1%	1%	1%	NB	
Jongeren met jeugdhulp	Percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp					
		2021	2022	2023	2024	
		15,6%	16%	15%	14,1%	
	Percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming					

⁴ Bij de Volwassenmonitor 2022 is deze indicator aangepast in "Heeft psychische klachten (MHI-5)"

⁵ Inclusief obesitas.

Jongeren met jeugdbescherming	2021	2022	2023	2024	
	1,1%	0,8%	0,7%	0,5%	
Jongeren met jeugdreclassering	Percentage jongeren van 12 tot 23 jaar met jeugdreclassering				
	2021	2022	2023	2024	
	0,0%	NB	NB	NB	
Cliënten met maatwerkvoorzieningen Wmo	Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo per 10.000 inwoners.				
	2021	2022	2023	2024	
	490	520	540	560	
Leerlingenvervoer	Aantal verstrekte voorzieningen leerlingenvervoer per schooljaar.				
	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025	
	-	283	223	229	
Regiovervoer	Aantal verstrekte voorzieningen regiovervoer				
	2021	2022	2023	2024	
	774	783	840	866	
Voorzieningen Wmo	Aantal unieke cliënten met een voorziening Wmo				
	Begeleiding of een voorziening hulp bij huishouden				
		2021	2022	2023	2024
	Wmo-begeleiding (Incl. PGB, Excl. CCD)	362	347	362	371
	Hulp bij huishouden	802	862	908	931

Strategische doelstellingen

- Dongen is een gemeente waar inwoners zelfstandig kunnen deelnemen aan de samenleving en de regie hiervoor zelf pakken.
- Iedere inwoner is sociaal, economisch zelfredzaam en in basis financieel vaardig.
- Inwoners met schulden worden vroegtijdig en integraal ondersteund, om hiermee het ontstaan van problematische schulden te voorkomen

Wat willen we bereiken?**Beleidsdoelstellingen**

- Vroegtijdige ondersteuning bij financiële zorgen: inwoners met beginnende financiële problemen worden tijdig gesignaleerd en krijgen snel toegang tot passende ondersteuning.
- Schuldpreventie: schuldpreventie wordt breed toegankelijk gemaakt, met extra aandacht voor kwetsbare groepen zoals jongeren, alleenstaanden en ouderen.
- Gerichte aanpak van kinderarmoede: actief inzetten op het voorkomen en verminderen van kinderarmoede door samenwerking met lokale partners en het inzetten van ondersteunende voorzieningen.
- Bekendheid en toegankelijkheid van regelingen: inwoners zijn goed geïnformeerd over beschikbare inkomensondersteuning en ervaren geen drempels bij het aanvragen.
- Toepassing van bewindvoering waar noodzakelijk: actief inzetten op het verbeteren van de inzet van bewindvoering als tijdelijk en doelgericht middel naar financiële zelfstandigheid.

Beleidsrisico's

- Niet gebruik van voorzieningen: inwoners weten niet altijd de weg naar inkomensondersteunende maatregelen, of ze durven deze stap niet te zetten. Dat beperkt de effectiviteit van het armoedebeleid.
- Structurele afhankelijkheid van hulp: zonder gerichte begeleiding bestaat het risico dat inwoners langdurig afhankelijk blijven van bewindvoering en/of hulpregelingen, zonder zicht op financiële zelfstandigheid.
- Toenemende bestaansonzekerheid: door de stijgende kosten van levensonderhoud neemt het aantal inwoners met risico op armoede en financiële stress toe.
- Beperkte toegang tot ondersteuning: capaciteitsdruk bij hulpverlenende instanties en samenwerkingspartners kan leiden tot vertraging in signalering en hulpverlening, waardoor problemen kunnen verergeren.
- Als gevolg van het nieuw vastgestelde armoedebeleid (2025) is er een toename in het aantal aanvragen te zien. Dat kan gaan leiden tot uitputting van budgetten.

Wat gaan we daarvoor doen?**Belangrijkste reguliere taken**

- De gemeente blijft focus houden op de vroegtijdige schuldhulpverlening en borgt een integraal, samenhangend aanbod dat gericht is op duurzame stabiliteit voor inwoners.
- Curatieve trajecten worden modulair en op maat ingekocht bij erkende aanbieders, met blijvende aansluiting bij de kwaliteitsnormen van de NVVK (Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet).
- De gemeente hanteert een inclusieve benadering waarbij niemand wordt uitgesloten. Er blijft specifieke aandacht voor groepen die vaak buiten de boot vallen, zoals jongeren, ouderen en werkende minima.
- Financiële problemen worden vroegtijdig gesignaleerd via samenwerking met woningcorporaties, zorgverleners en scholen. Er is structurele aandacht voor preventie en nazorg, met focus op jongeren, ouderen en zelfstandig ondernemers.

- Inwoners met een laag inkomen kunnen gebruik blijven maken van kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, conform de geldende vergoedingen.
- De Dongen Doet Mee-regeling is vanaf 2026 gericht op volwassenen en blijft een belangrijk instrument tegen sociale uitsluiting. De inkomensgrens blijft op 130% van het sociaal minimum, zodat meer inwoners kunnen deelnemen aan maatschappelijke activiteiten.
- In 2026 stelt de gemeente Dongen een kindpakket beschikbaar voor kinderen tot 18 jaar, zodat zij volwaardig kunnen meedoen op school, in sport en cultuur. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met stichting Leergeld, om gezinnen met een laag inkomen beter te bereiken en te ondersteunen.
- De gemeente investeert in samenwerking met het Dorpsteam en maatschappelijke partners om gezinnen met een laag inkomen beter te ondersteunen en integraal te begeleiden.

Verbonden partijen

- Belastingssamenwerking West-Brabant

Speerpunten 2026	
• Verder versterken vroegsignalering via woningcorporaties, scholen en zorgpartners. • Gerichtte ondersteuning aanbieden aan werkende minima, jongeren en zzp'ers. • Nazorgtrajecten opzetten na schuldhulp of bewindvoering om terugval te voorkomen. • Implementeren van het kindpakket uitgevoerd door stichting Leergeld • Doorontwikkelen pilots armoedeval.	

Overige ontwikkelingen

- Doorontwikkeling van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs): Er komt meer nadruk op vroegsignalering, nazorg en samenwerking met zorg- en onderwijsinstellingen.
- In 2026 ontvangen gemeenten incidenteel extra middelen van het rijk voor het versterken van bestaanszekerheid, waaronder armoedebestrijding en schuldhulp. Tegelijkertijd wordt het gemeentefonds structureel lager, waardoor investeringen selectief moeten worden ingezet. De landelijke nadruk op vroegsignalering, nazorg en samenwerking binnen de schuldhulpverlening vraagt daarnaast om aanpassing van de lokale uitvoeringspraktijk.

Beleidsindicatoren

230 Armoede				
Schuldhulpverlening	Aantal aanmeldingen schuldhulpverlening (<i>excl. vroegsignalering</i>)			
	2021	2022	2023	2024
	139	142	161	164
Huishoudens WSNP	Aantal huishoudens dat een beroep doet op de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen na het niet succesvol zijn van een minnelijk traject			
	2021	2022	2023	2024
	8	4	5	3
Kwijtschelding	Aantal minimahuishoudens dat gebruikmaakt van de kwijtschelding lokale belastingen			
	2021	2022	2023	2024
	391	387	394	376
Collectieve ziektekostenverzekering minima	Aantal personen dat gebruikmaakt van de collectieve ziektekostenverzekering minima			
	2021	2022	2023	2024

	467	334	325	308
Stichting Leergeld	Aantal kinderen dat gebruikmaakt van een voorziening van Stichting Leergeld			
	2021	2022	2023	2024
	157	181	194	208
Bijzondere bijstand	Aantal cliënten dat gebruikmaakt van bijzondere bijstand			
	2021	2022	2023	2024
	463	484	486	941
Kinderen in een uitkeringsgezin	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.			
	2021	2022	2023	2024
	3%	3%	3%	4%

Overzicht lasten en baten programma 2 Dongen Zorgt (x € 1.000)												
			Begroting 2025		Begroting 2026		Begroting 2027		Begroting 2028		Begroting 2029	
Thema	Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
210		Onderwijs	2.587	-559	2.859	-585	3.255	-580	4.008	-580	4.000	-580
	4.1	Openbaar basisonderwijs	14		14		14		14		14	
	4.2	Onderwijshuisvesting	1.376	-45	1.556	-65	1.952	-66	2.705	-66	2.697	-66
	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.198	-514	1.289	-520	1.289	-514	1.289	-514	1.289	-514
	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie										
220		Zorg	22.424	-890	23.508	-1.245	23.181	-1.000	23.081	-1.000	23.081	-1.000
	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.021	-3	1.036	-3	1.036	-3	1.036	-3	1.036	-3
	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	3.538	-443	3.628	-367	3.436	-350	3.436	-350	3.436	-350
	6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen										
	6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	692		806		806		806		806	
	6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	424		421		381		381		381	
	6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	1.507	-249	1.485	-733	1.485	-506	1.485	-506	1.485	-506
	6711	Huishoudelijke hulp (WMO)	3.390		3.558		3.558		3.558		3.558	
	6712	Begeleiding (WMO)	2.138		2.348		2.348		2.348		2.348	
	6752	Jeugdhulp ambulant regionaal	5.397		5.927		5.827		5.727		5.727	
	6762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	860		860		860		860		860	
	6763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	296		296		296		296		296	
	6811	Beschermd wonen (WMO)	75		55		55		55		55	
	6821	Jeugdbescherming	274		274		274		274		274	
	6822	Jeugdreclassering	99		99		99		99		99	
	6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	876		827		827		827		827	
	7.1	Volksgezondheid	1.839	-196	1.888	-142	1.893	-142	1.893	-142	1.893	-142
230		Armoede	1.280	-74	1.494	-44	1.464	-14	1.464	-14	1.464	-14
	0.10	Mutaties reserves		-60		-30						
	6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd										
	6.3	Inkomensregelingen	1.280	-14	1.494	-14	1.464	-14	1.464	-14	1.464	-14
		Totaal Dongen Zorgt	26.291	-1.523	27.862	-1.874	27.901	-1.595	28.554	-1.595	28.545	-1.595

Onderstaande een overzicht van de belangrijkste financiële wijzigingen:

Thema	Omschrijving	2026	2027	2029	2029
Bedragen x €1000					
210	Busvervoer bewegingsonderwijs sloop 't Wiel	-30			
210	Haalbaarheidsonderzoek IHP	-135			
220	Uitstel afschaffen abonnementstarief	222			
220	Kostenontwikkeling Jeugdzorg	-338	-359	-459	-459
220	Kostenontwikkeling Ontwikkelgerichte arbeidsmatige Dagbesteding	-102	-102	-102	-102
220	Kostenverlaging Wmo doelgroepenvervoer	75	75	75	75
220	Pilot buurtgezinnen	-40			
220	Kinderen naar gezond gewicht	-24	-24	-24	-24
230	Toename doelgroep bijzondere bijstand	-242	-242	-242	-242

Veilig Dongen!

Wat willen we bereiken?

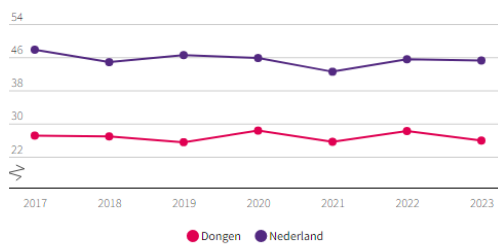
- ✓ Veilige en prettig leefomgeving voor onze inwoners
- ✓ Voorkomen van woninginbraken
- ✓ Tegengaan van witwaspraktijken
- ✓ Voorkomen en verminderen van overlast in de openbare ruimte
- ✓ Inwoners, ondernemers en gemeentelijke organisatie zijn weerbaar tegen cybercriminaliteit
- ✓ Gemeente is goed voorbereid op rampen, crisis, calamiteiten

Wat gaan we doen?

- ➔ Aanpakken en voorkomen van jeugdoverlast
- ➔ Ondernijnde criminaliteit bestrijden
- ➔ Actiedagen met bestuurlijk interventieteam Hart van Brabant
- ➔ Met zorgketen: personen helpen met verward of onbegrepen gedrag
- ➔ Voorlichting preventie woninginbraak en brandveiligheid

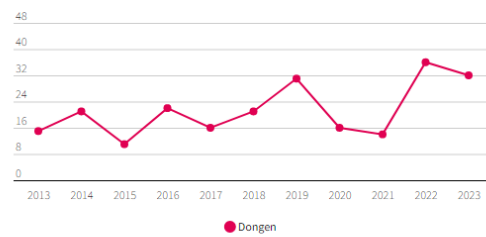
VEILIG DONGEN

Misdrijven per jaar per 1.000 inwoners

Politie | 2017 - 2023

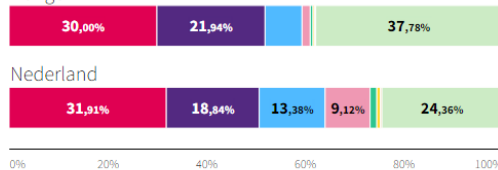
Verwijzingen Halt _1000jong

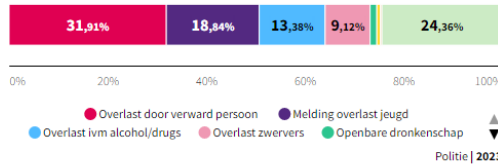
Halt | 2013 - 2023

Overlast naar soort

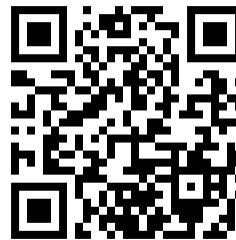
Dongen

Nederland

Politie | 2023

Scan de QR-code voor meer informatie.

Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners

Dongen

Nederland

CBS | 2023

3. Veilig Dongen!

Binnen het programma Veilig Dongen! richten we ons op het bevorderen van de objectieve (cijfers) en subjectieve (gevoel) veiligheid van inwoners, ondernemers en bezoekers. Hierbij leggen we accenten op de thema's ondermijning, jeugd, overlast, digitale veiligheid en het versterken van de verbinding zorg/veiligheid. De preventie van High Impact Crimes (woninginbraken, overvallen en straatroven) is een reguliere taak. Tevens borgen we de crisisbeheersing die verder is uitgewerkt in programma 320.

Op al onze prioriteiten werken we intensief samen met onze netwerkpartners om zowel de fysieke als de sociale veiligheid te kunnen waarborgen. Deze partners zijn te vinden in de veiligheidsketen: politie, openbaar ministerie, brandweer, veiligheidsregio, omgevingsdienst, Taskforce RIEC. Maar de samenwerking omvat ook partners als Enexis, belastingdienst en de sociale/ zorgsector: sociaal team, Wmo, Veilig Thuis, Zorg- en Veiligheidshuis, Halt, maatschappelijk werk, verslavingszorg, jeugdzorg etc. Ieder van deze partners is verantwoordelijk voor de uitvoering van de eigen taken, maar we zoeken nadrukkelijk de integraliteit door samen te werken in trajecten en projecten. We trekken samen op en versterken elkaar. Bijvoorbeeld: de politie is verantwoordelijk voor de opsporing van drugspannen, maar de gemeente is verantwoordelijk voor de bestuurlijke sluiting en de belastingdienst voor het ontnemen van wederrechtelijk verkregen vermogen.

310 Openbare orde en veiligheid

Strategische doelstellingen

- De gemeente Dongen is, in vergelijking tot het gemiddelde van Nederland, een veilige en leefbare omgeving.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelstellingen

- Het criminaliteitsbeeld voor Dongen laat zien dat Dongen gelijk of lager scoort bij het aantal misdrijven per 10.000 inwoners dan de gemiddelde score voor Nederland.
- We geven uitvoering aan het integraal veiligheidsbeleid 2023-2026. Speerpunten zijn het aanpakken en voorkomen van (jeugd)overlast, het versterken van de verbinding tussen zorg en veiligheid, de aanpak van ondermijnende criminaliteit en het weerbaarder maken van inwoners en ondernemers tegen cybercrime en digitale criminaliteit.

Beleidsrisico's

- Een pandemie, vluchtelingenproblematiek of andere crisis. Dit vraagt veel inzet van de gemeente. Ze zijn niet voorzienbaar en hier zal ad hoc op gereageerd moeten worden. We hebben ervaring opgedaan met recente crisissen, waardoor we beter zijn voorbereid en er adequater opgetreden kan worden bij mogelijk nieuwe incidenten.
- Lokale problematiek die extra inzet vraagt. Inzetten op de aanpak van ondermijnende criminaliteit is deels voorzienbaar door gerichte controles uit te voeren. Echter het onverwacht aantreffen van bijvoorbeeld een hennepkwekerij of drugslab vraagt direct extra inzet.

Wat gaan we daarvoor doen?

Belangrijkste reguliere taken

- We nemen actief deel aan de actiedagen van het Bestuurlijk Interventieteam (BIT) Hart van Brabant en organiseren onze eigen controledagen met de politie.
- We zetten stevig in op het herkennen en voorkomen van ondermijning. Belangrijke thema's hierbij zijn de huisvesting van arbeidsmigranten, het buitengebied en de bedrijventerreinen.
- We hebben (en houden) goed zicht op de groep personen met verward of onbegrepen gedrag. Samen met de zorgketen bieden wij deze groep snelle en duurzame hulp, ter voorkoming van escalatie. De procesregisseur zorg en veiligheid houdt de regie op de (complexe) casuïstiek.
- We verbinden beleidsmatig en uitvoerend het sociaal domein steviger met het domein openbare orde en veiligheid.

- We hebben zicht op de jeugd en de overlastlocaties. Samen met onze partners (in het bijzonder politie en jongerenwerk) bespreken we doorlopend welke preventieve- en repressieve maatregelen mogelijk zijn en voeren deze uit om de overlast te verminderen.
- We organiseren (lokaal en binnen het district) diverse cyberinterventies om onze inwoners en ondernemers digitaal weerbaarder te maken. Naast het voorkomen van slachtofferschap, richten we ons hierbij ook op het voorkomen van daderschap.
- De dagelijkse veiligheidsvraagstukken behouden onze aandacht. Zo zetten we ons, samen met de politie, in voor het voorkomen van woninginbraken, fietsendiefstallen en de verkoop van gestolen goederen. Bijvoorbeeld met de inzet van een tekstkar bij een inbraakgolf, de inzet van lokfietsen en controles op het digitaal opkoopregister.
- Deelname aan de CBS Veiligheidsmonitor om de veiligheidsbeleving van onze inwoners te meten. De veiligheidsmonitor is een landelijk terugkerend bevolkingsonderzoek naar veiligheid, leefbaarheid en slachtofferschap. Inwoners worden verzocht een vragenlijst in te vullen over onder andere de overlast en leefbaarheid in de buurt en het functioneren van de politie en gemeente.

Verbonden partijen

- Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant
- GGD Hart voor Brabant
- Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant

Speerpunten 2026

- Onze inwoners en ondernemers weerbaarder maken tegen cybercriminaliteit
- Preventie van high impact crimes zoals woninginbraak en geweld

Beleidsindicatoren

310 Openbare orde en veiligheid				
Verwijzingen Halt	Aantal verwijzingen Halt per 1.000 jongeren			
	2020	2021	2022	2023
	16	14	36	32
Winkeldiefstallen	Aantal winkeldiefstallen per 10.000 inwoners			
	2020	2021	2022	2023
	8	4	21	21
Geweldsmisdrijven (openlijk geweld tegen personen)	Aantal geweldsmisdrijven per 10.000 inwoners.			
	2020	2021	2022	2023
	2	2	2	2
Zedenmisdrijven	Aantal zedenmisdrijven per 10.000 inwoners.			
	2020	2021	2022	2023
	3	0,7	0,2	3
Diefstallen uit woningen	Aantal diefstallen uit woningen per 10.000 inwoners.			
	2020	2021	2022	2023
	9	11	16	8
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte per 10.000 inwoners.			
	2020	2021	2022	2023
	31	26	31	24
Drugspannen	Aantal sluitingen drugspannen			
	2020	2021	2022	2023
Aangetroffen	10	9	3	2
Waarschuwingen	2	0	0	0
Sluitingen/ Last onder Dwangsom	4	9	3	2

Gebruikershoeveelheid e.d.	4	0	0	0
Integrale controles	Aantal integrale bestuurlijke controles (BIT en ondermijningsdagen)			
	2020	2021	2022	2023
	58	0	75	47
Overlast	Aantal meldingen overlast per 10.000 inwoners			
	2020	2021	2022	2023
	80	90	79	40
Personen met verward of onbegrepen gedrag	80	90	79	40
Jeugd	125	115	95	29

320 Rampenbestrijding en brandweer

Strategische doelstellingen

- De gemeente is goed voorbereid op rampen, crises en overige calamiteiten op het gebied van bevolkingszorg en gemeentelijke crisisbeheersing.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelstellingen

- De processen bevolkingszorg en gemeentelijke crisisbeheersing zijn goed ingericht en de crisisorganisatie bevolkingszorg is paraat bij een ramp of crisis.
- De bluswatervoorzieningen functioneren naar behoren, zijn voldoende aanwezig en zijn bereikbaar en vindbaar bij brand.
- Inzetten op brandpreventie en voorlichting. We brengen nieuwe regelgeving omtrent brandveiligheid onder de aandacht van onze inwoners, zowel jong als oud.

Beleidsrisico's

- Een pandemie, vluchtelingenproblematiek of andere crisis. Dit vraagt veel inzet van de gemeente. Crisissen zijn niet voorzienbaar en hier moet ad hoc op worden gereageerd. Er is ervaring opgedaan bij voorgaande crisissen, waardoor we beter zijn voorbereid en bij een nieuw incident er adequater kan worden opgetreden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Belangrijkste reguliere taken

- We zorgen voor een professionele crisisorganisatie bevolkingszorg die zowel bij gemeente, district (Hart van Brabant) als regio (Midden-West-Brabant) goed is geborgd. Onze medewerkers worden hiervoor frequent opgeleid en getraind. Ook zijn er oefeningen.
- We brengen (vrijwilligers)initiatieven, zoals de home safety checks en de risk factory, frequent onder de aandacht om zo de deelname vanuit onze samenleving te verhogen.
- We treffen, samen met de veiligheidsregio, waar nodig maatregelen om de risico's van langere opkomsttijden van de brandweer te beperken. Hierbij wordt ingezet op het vergroten van de zelfredzaamheid van bewoners en kennis van brandpreventie opdat zij weten wat zij moeten doen om brand te voorkomen, te ontdekken en te ontvluchten.

Verbonden partijen

- Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant
- GGD Hart voor Brabant
- Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant.

Speerpunten 2026

- De gemeentelijke crisisbeheersing is binnen de organisatie goed geborgd

Beleidsindicatoren

320 Rampenbestrijding en brandweer				
Crisisorganisatie	Het aantal medewerkers dat opgeleid, getraind en geoefend is.			
	2020	2021	2022	2023
	10	0	30	12
Home Safety Checks	Aantal Home Safety Checks			
	2020	2021	2022	2023
	10	0	7	14

Overzicht lasten en baten programma 3 Veilig Dongen (x € 1.000)												
			Begroting 2025		Begroting 2026		Begroting 2027		Begroting 2028		Begroting 2029	
Thema	Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
310		Integrale veiligheid	1.088	-16	1.132	-16	1.132	-16	1.132	-16	1.132	-16
	1.2	Openbare orde en veiligheid	778	-16	819	-16	819	-16	819	-16	819	-16
	8.3	Wonen en bouwen	310		313		313		313		313	
320		Rampenbestrijding en brandweer	1.829	-4	1.832	-4	1.832	-4	1.832	-4	1.832	-4
	1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.829	-4	1.832	-4	1.832	-4	1.832	-4	1.832	-4
		Totaal Veilig Dongen	2.916	-19	2.964	-19	2.964	-19	2.964	-19	2.964	-19

Dongen Onderneemt!

Wat willen we bereiken?

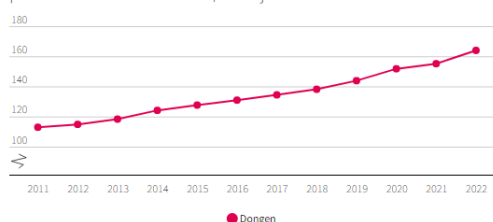
- ✓ Mogelijk maken van initiatieven en behoeften van ondernemers
- ✓ Verduurzaming van onze bedrijventerreinen
- ✓ Slimme en duurzame regio (krachten bundelen Midpoint Brabant)
- ✓ Zoveel mogelijk inwoners aan de slag, ook mensen met arbeidsbeperking
- ✓ Vijf extra beschutte werkplekken realiseren
- ✓ Toekomstgerichte en inclusieve uitvoering van Participatiewet
- ✓ Duurzaam matchen inwoners & werknemers: met maatwerktrajecten vaardigheden versterken en zelfredzaamheid vergroten

Wat gaan we doen?

- ➔ Verkoop bedrijfskavels op Tichelrijt 3
- ➔ Ondernemers en werkzoekenden met elkaar verbinden
- ➔ Met Diamantgroep en Werkcentrum Midden-Brabant: stages, leerwerkplekken, bij- en nascholing
- ➔ Meedoen met de transitie van de Diamantgroep
- ➔ Samenwerken met onze lokale partners Horeca Dongen, Leer Dongen Kennen, SamenDongen en Vereniging Ondernemers Contact Dongen
- ➔ Jongeren begeleiden: van school naar duurzaam werk
- ➔ Implementatie van Participatiewet in Balans

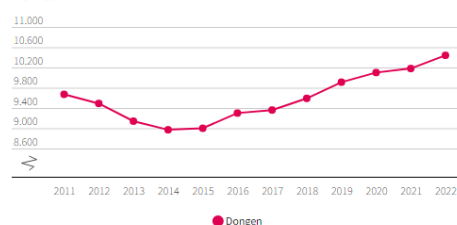
DONGEN ONDERNEEMT

Vestigingen (van bedrijven)
per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar

LISA | 2011 - 2022

Banen
Aantal

LISA 2022 | 2011 - 2022

Werkenden versus niet-werkenden
(verhoudingsgetal)

Dongen

Nederland

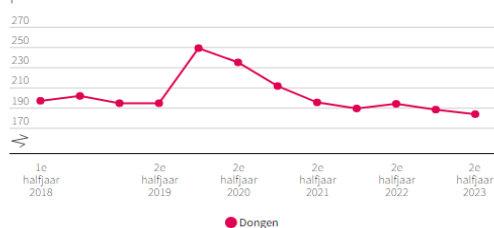

CBS/BRP | 2022

Scan de QR-code voor meer informatie.

Personen met een bijstandsuitkering
per 10.000 inwoners

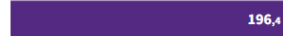
CBS | H1 2018 - H2 2023

Lopende re-integratievoorzieningen
per 10000 inwoners 15 - 64

Dongen

Nederland

CBS | H2 2023

4. Dongen Onderneemt!

Het programma Dongen Onderneemt! gaat uit van het stimuleren van lokaal ondernemerschap, het creëren van een interessant vestigingsklimaat en inwoners in staat stellen om te participeren, zo mogelijk via (vrijwilligers)werk. Op het gebied van duurzaamheid liggen er bovendien opgaven voor de lokale ondernemers om samen aan de klimaatdoelstellingen te kunnen voldoen. Een gezonde lokale economie heeft een aantrekkende werking op Dongen voor nieuwe bedrijven en helpt bestaande bedrijven. Wij denken mee en maken het mogelijk om bestemmingen om te zetten. Wij zien veel kansen om meer met werkgevers samen te werken. Er zijn banen, er zijn beschikbare werknemers, maar ze passen niet direct bij elkaar. Daar kunnen wij een rol in spelen.

Economie en werkgelegenheid grijpen direct in op elkaar. Wanneer bedrijven zich vestigen in Dongen brengt dat banen met zich mee. Dit vergroot de kans dat Dongenaren een (betaalde) baan vinden dichtbij huis. Samenwerking met (potentiële) werkgevers staat centraal bij onze uitvoering van de Participatiewet en bij de nieuwe Wet Inburgering. Dongense ondernemers zijn steeds bereid gebleken om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, kansen te bieden. We blijven investeren in deze samenwerking. We vinden het belangrijk dat inwoners zoveel als mogelijk kunnen voorzien in hun eigen inkomen. Daar waar ze een steuntje in de rug nodig hebben, hebben wij vanuit de Participatiewet de mogelijkheid om de inwoner te ondersteunen binnen de beschikbare kaders. Bij de inzet van onze re-integratie instrumenten zijn we zo effectief mogelijk. Hierdoor kunnen we onze klanten de best mogelijke ondersteuning bieden bij het vinden of behouden van (betaald) werk.

410 Ondernemerschap

Strategische doelstellingen

- Dongen is een aantrekkelijke plek voor bedrijven om zich te vestigen en/of gevestigd te blijven.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelstellingen

- We zetten in op de verbinding tussen de Dongense ondernemers en de gemeente. Wij weten daardoor wat er leeft bij de Dongense ondernemers, waar zij behoefte aan hebben en spelen hierop in.
- Wij ondersteunen ondernemers in het vinden van de juiste plek in Dongen voor hun bedrijf. Dit doen we onder andere door bedrijfskavels aan te bieden.
- We zetten in op verduurzaming van onze bedrijventerreinen, waarbij de ambitie is om Tichelrijt één van de meest duurzame bedrijventerreinen van regio Hart van Brabant te maken.

Beleidsrisico's

- Als de kavels van Tichelrijt 3 zijn verkocht, bezit de gemeente geen andere nieuwe kavels meer. Wij kunnen nog wel ontwikkelingen faciliteren en samen met ondernemers kijken naar de mogelijkheden om de schaarse ruimte zo efficiënt mogelijk in te richten.
- Op het moment duurt het lang om een stroomaansluiting gerealiseerd te krijgen, waardoor ontwikkelingen niet of vertraagd doorgang hebben.

Wat gaan we daarvoor doen?

Belangrijkste reguliere taken

- Investeren in en onderhouden van een aantrekkelijke omgeving voor bedrijven. Dit doen wij door in gesprek te gaan en blijven met de ondernemers. We inventariseren behoeftes en kijken waar we kunnen faciliteren. Als gemeente zijn we een sparringpartner en facilitator, we richten ons op het mogelijk maken van initiatieven en behoeftes van ondernemers, binnen onze kaders.
- Ontwikkeling van bedrijventerreinen: Op Tichelrijt 3 worden kavels gecreëerd en te koop aangeboden. Op basis van de verkoop- en uitgiftecriteria bedrijventerreinen worden bedrijven geselecteerd. De kavels zullen naar verwachting snel verkocht zijn. Daarnaast faciliteren en begeleiden we de verdere ontwikkeling van Tichelrijt Zuid. Op Tichelrijt 2 wordt op termijn de ondergrond van de huidige noodopvanglocatie verkocht als bedrijfskavel.

- We verbinden ondernemers met werkzoekenden. De accountmanager en de adviseur werkgeversdienstverlening trekken hierin gezamenlijk op. Bij bedrijfsbezoeken wordt de dienstverlening van het werkcentrum Midden-Brabant, het werkgeversservicepunt Midden-Brabant en DongenWerkt onder de aandacht gebracht.
- De samenwerking met Vereniging Ondernemers Contact Dongen (VOCD) en Leer Dongen Kennen (LDK) wordt voortgezet. Bij bedrijfsbezoeken worden deze ondernemersverenigingen benoemd en wordt er contact gelegd. Dit om elkaar te versterken en te verbinden.
- De verbindende factor zijn tussen VOCD, LDK, SamenDongen en Horeca Dongen, zodat zij elkaar nog beter leren kennen en elkaar weten te vinden. Samen onderzoeken we de mogelijkheden om een ondernemersfonds op te richten.
- In regionaal verband werken we binnen Hart van Brabant samen met Midpoint Brabant. Deze uitvoeringsorganisatie is dé schakel tussen ondernemingen, onderwijs- en kennisinstellingen, overheden en maatschappelijke organisaties in de regio Hart van Brabant. Met gebundelde krachten werken we aan een slimme en duurzame regio én de brede welvaart in ons land. Met als motto: ondernemen en innoveren met de mens centraal. Midpoint Brabant deelt kennis, creëert bewustwording, inspireert en motiveert, zodat de ondernemer kan groeien en versnellen.

Verbonden partijen

- Regio Hart van Brabant en Midpoint Brabant

Speerpunten 2026	
• We voeren het uitvoeringsprogramma met plan van aanpak van de economische visie uit door het 10-puntenplan gefaseerd uit te werken met het accent op uitgifteprotocol Tichelrijt en plan van aanpak verduurzaming bedrijventerreinen • Om de organisatiegraad op bedrijventerrein Tichelrijt te kunnen verbeteren en de uitrol van de economische visie mogelijk te maken, gaan we – samen met de bedrijven – aan de slag met een parkmanager • Samen met VOCD, LDK, SamenDongen en Horeca Dongen onderzoeken we de mogelijkheden om een ondernemersfonds op te richten	

Overige ontwikkelingen

Beleidsindicatoren

410 Ondernemerschap				
Funciemenging (%)	De funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen			
	2020	2021	2022	2023
	47,2%	46,9%	47,6%	47,9%
Vestigingen van bedrijven (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar)	Aantal vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar.			
	2020	2021	2022	2023
	151	155	164	167

Strategische doelstellingen

- Inwoners van Dongen kunnen naar vermogen participeren in de samenleving.
- We leiden en begeleiden inwoners die ondersteuning nodig hebben, zowel met als zonder uitkering, naar (betaald) werk of ondersteunen hen bij hun maatschappelijke participatie.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelstellingen

- De gemeente Dongen werkt aan een toekomstgerichte en inclusieve uitvoering van de Participatiewet, in lijn met het coalitieakkoord. Onze overkoepelende ambitie is om iedere inwoner zo zelfstandig mogelijk te laten deelnemen aan de arbeidsmarkt.
- We bieden maatwerktrajecten om vaardigheden te versterken, zelfredzaamheid te vergroten en inwoners duurzaam met werkgevers te matchen. De ABC-methode bepaalt de juiste mix van ondersteuning.
- Inwoners die niet zelfstandig in hun bestaanszekerheid kunnen voorzien, behouden recht op snelle, transparante en flexibele inkomensondersteuning binnen de kaders van de Participatiewet.
- In partnerschap met de Diamantgroep en het werkcentrum Midden-Brabant werken we aan een toekomstbestendige leerwerkinfrastructuur, van stages en leerwerkplekken tot bij- en nascholing.
- Vanaf 2025 vormt het werkcentrum Midden-Brabant een sterk kennis- en verbindingspunt, waarbij we de dienstverlening de komende jaren nauw afstemmen op de kansen en behoeften van Dongen en haar inwoners.

Beleidsrisico's

- Volgens de CPB-ramingen neemt de werkloosheid in Midden-Brabant in 2026 met ongeveer 4% toe, wat waarschijnlijk leidt tot extra bijstandinstroom en daarmee extra druk op de gemeentelijke budgetten en onze uitvoeringscapaciteit.
- De stijgende kosten van levensonderhoud vergroten de instroom in de bijstand, terwijl de arbeidsmarktkrapte slechts kansen biedt voor wie al werk-fit is, waardoor uitstroom voor onze doelgroep beperkt blijft zonder gerichte ondersteuning en inclusieve werkgevers.
- De rijksfinanciering op langere termijn blijft onzeker. De beperkte bijdragen aan sociaal ontwikkelbedrijven, zorgt voor verdere toename van de kostendruk op de WSW-infrastructuur (gemeenschappelijke regeling Diamantgroep).
- De groep inwoners die door het UWV wordt geïndiceerd met 'banenafpraak' of 'beschut werk' stijgt. De gemeente heeft geen invloed op de instroom, terwijl de middelen en de uitvoeringscapaciteit hierdoor wel onder druk komen te staan.
- Daarnaast kunnen wetswijzigingen, zoals de implementatie van de Participatiewet in Balans, de instroom- en uitstroomdynamiek sterk beïnvloeden. Het is van belang dat de uitvoering flexibel en wendbaar blijft.

Speerpunten 2026

- We zetten in op werk, persoonlijke ontwikkeling en zelfstandigheid, met maatwerk en een heldere visie als fundament.
- Wij werken aan de gefaseerde implementatie van de Participatiewet in Balans, waarbij we ons richten op een zorgvuldige voorbereiding en regionale afstemming.
- De wet van school naar duurzaam werk wordt geïmplementeerd om jongeren beter te begeleiden naar structurele arbeidsparticipatie.
- Het aangepaste sanctiebeleid binnen de Participatiewet wordt voorbereid en geïmplementeerd.

- Om inwoners met een indicatie voor beschut werk beter te ondersteunen, werken we verder aan het realiseren van vijf extra beschutte werkplekken, bovenop de wettelijke taakstelling.
- Het Werkcentrum Midden-Brabant is per 1 januari 2026 volledig operationeel en fungeert als regionaal servicepunt voor werkgevers en werkzoekenden. We zoeken daarbij nadrukkelijk aansluiting voor Dongen.
- We werken volgens de uitvoeringsprincipes Participatiewet, waarin vertrouwen, maatwerk en nabijheid centraal staan.
- In samenwerking met verschillende partners bieden we ontwikkeltrajecten aan voor mensen die nog niet werk-fit zijn.
- De Diamant-groep maakt in de jaren 2026 en verder de transitie naar een sociaal ontwikkelbedrijf met een toekomstbestendige infrastructuur. Wij participeren actief in deze ontwikkeling.

Overige ontwikkelingen

- We bereiden ons voor op de wet toegankelijkheid voorzieningen door onze dienstverlening toegankelijker, inclusiever en begrijpelijker te maken, met extra aandacht voor duidelijke taal en heldere communicatie.

Beleidsindicatoren

420 Werknemerschap					
Netto participatiegraad	Percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking				
		2021	2022	2023	2024
		73,1%	74,2%	75,7%	76,3%
Banen	Aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar.				
		2021	2022	2023	2024
		609,7	626,8	632,4	638,2
Loonkostensubsidie	Aantal personen die werkzaam zijn, ondersteund met loonkostensubsidie, per 10.000 inwoners (peildatum eerste half jaar)				
		2021	2022	2023	2024
		45	60	65	70
Beschutte werkplek	Aantal fte met een beschutte werkplek				
		2021	2022	2023	2024
		7	8	9	10
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners.				
		2021	2022	2023	2024
		211	189	188	180
Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.				
		2021	2022	2023	2024
		270	252	239	255
Werkloze jongeren	Percentage werkloze jongeren in de leeftijd 16 t/m 24 jaar.				
		2021	2022	2023	2024
		1%	1%	1%	1%
Baanafspraken	Aantal personen met baanafspraken, werkzaam bij de gemeente Dongen				
		2021	2022	2023	2024
		6	7	6	7

Overzicht lasten en baten programma 4 Dongen Onderneemt (x € 1.000)												
			Begroting 2025		Begroting 2026		Begroting 2027		Begroting 2028		Begroting 2029	
Thema	Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
410		Ondernemerschap	895	-634	1.389	-1.128	3.523	-3.276	274	-37	269	-37
	0.10	Mutaties reserves		-5		-4						
	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	879	-623	1.373	-1.117	3.507	-3.270	258	-31	253	-31
	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	15	-6	16	-6	16	-6	16	-6	16	-6
420		Werknemerschap	10.201	-5.846	11.279	-6.585	11.182	-6.585	11.188	-6.585	11.147	-6.585
	6.3	Inkomensregelingen	7.835	-5.846	8.741	-6.585	8.741	-6.585	8.741	-6.585	8.741	-6.585
	6.4	Begeleide participatie	1.405		1.556		1.443		1.450		1.408	
	6.5	Arbeidsparticipatie	961		983		998		998		998	
		Totaal Dongen Onderneemt	11.096	-6.479	12.669	-7.712	14.704	-9.861	11.462	-6.622	11.416	-6.622

Onderstaande een overzicht van de belangrijkste financiële wijzigingen:

Thema	Omschrijving	2026	2027	2029	2029
Bedragen x €1000					
410	Parkmanager Tichelrijt	-50	-50	-50	-50
420	Kostenontwikkeling bijstand	-630	-630	-630	-630
420	Verhoging Rijksbijdrage BUIG	400	400	400	400

Dongen Dient!

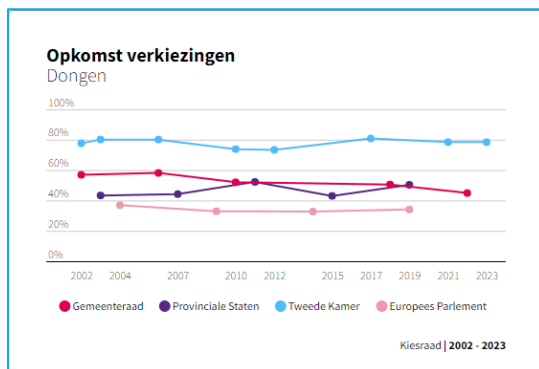
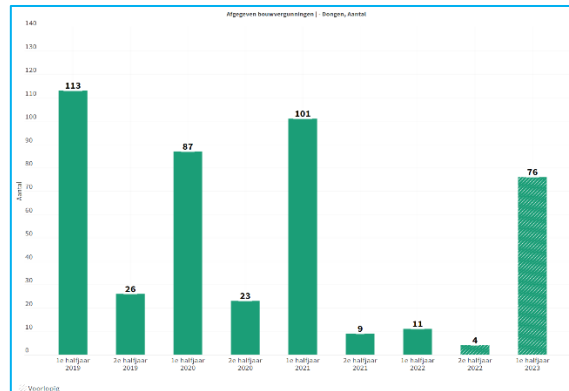
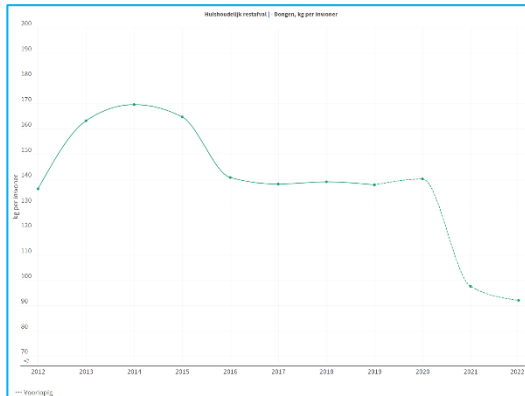
Wat willen we bereiken?

- ✓ Ambities uit Toekomstvisie Dongen 2040 en bestuursakkoord 2026-2030 vertalen naar concreet beleid en uitvoering
- ✓ Actieve samenwerking met regionale partners, met daarbij de eigen ambities als uitgangspunt
- ✓ Vergroten van betrokkenheid inwoners bij hun eigen leefomgeving
- ✓ Inwoners waarderen dienstverlening gemeente met minimaal een 8
- ✓ Schoon straatbeeld zonder zwerfafval
- ✓ Voorbereiden van elektrificatie van het gemeentelijk wagenpark
- ✓ Zuiverheid afvalstroom PMD minimaal 75%

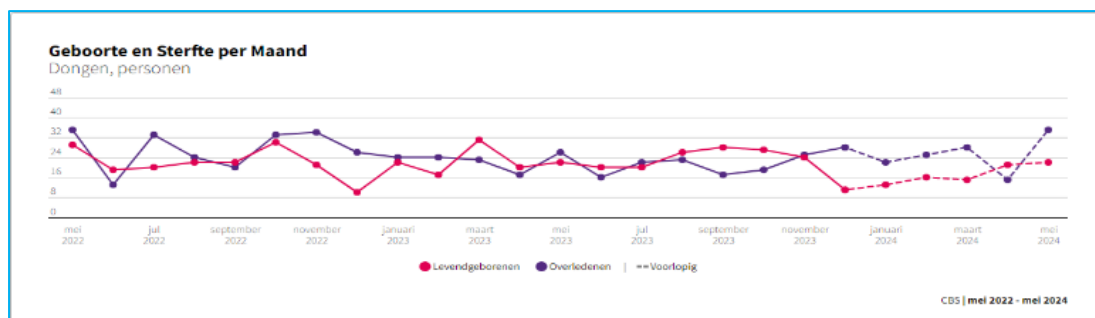
Wat gaan we doen?

- ➔ Openbare ruimte en gemeentelijke gebouwen zijn schoon, veilig, toegankelijk
- ➔ Stimuleren van biodiversiteit
- ➔ Klimaatopgave staat centraal bij aanpassingen openbare ruimte
- ➔ Blijven investeren in gemeentebestuur dat benaderbaar en zichtbaar aanwezig is
- ➔ Versterken van de dienstverlening
- ➔ Ondersteunen van dorps- en wijkraden
- ➔ Verduurzamen van Eagle Shelter, Jeugdcentrum De Vaart, brandweerkazerne 's Gravenmoer

DONGEN DIENST

Scan de QR-code voor meer informatie.

5. Dongen Dient!

Binnen het programma Dongen Dient! richt de gemeente zich op haar dienende rol in de lokale samenleving. Alles wat een gemeente doet, staat immers ten dienste van de gemeenschap: inwoners, ondernemers, verenigingen en stichtingen. In bepaalde situaties is samenwerking met andere gemeenten en (overheids)organisaties wenselijk of noodzakelijk.

De zichtbaarheid van het gemeentebestuur is belangrijk evenals transparantie, een toegankelijk en aanspreekbaar bestuur en goede participatie van onze inwoners.

Het college is zichtbaar in de wijken en kernen en maakt structureel tijd vrij voor werkbezoeken aan wijken/ kernen, ondernemers en maatschappelijk partners.

Dit draagt bij aan een bereikbare gemeente met kundige en betrokken medewerkers die onderwerpen slagvaardig, deskundig, snel oppakken en afhandelen. Ambtenaren en bestuurders zijn goed aanspreekbaar voor onze inwoners en ondernemers. Zoals in de beheerplannen is afgesproken dragen we zorg voor een verzorgd straatbeeld (schoon en netjes) wat een bijdrage levert aan brede toegankelijk en veiligheid.

510 Bestuur

Strategische doelstellingen

- We geven richting aan beleid en samenwerking op basis van de Toekomstvisie Dongen 2040.
- We versterken de betrokkenheid en participatie van inwoners bij beleid en hun leefomgeving.
- We spelen actief in op de opgaven rond wonen, duurzaamheid en de sociale basis, in samenwerking met inwoners en partners.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelstellingen

- We vertalen de ambities uit de Toekomstvisie Dongen 2040 en het bestuursakkoord 2026-2030 naar concreet beleid en uitvoering.
- We zoeken actief de samenwerking op met regionale partners, met onze eigen ambities als uitgangspunt.
- We vergroten de betrokkenheid van inwoners bij hun leefomgeving en onderzoeken hoe wijkdata kunnen bijdragen aan een objectief beeld van de wijk.
- We blijven investeren in een gemeentebestuur dat benaderbaar is en zichtbaar aanwezig waar dat nodig is.

Beleidsrisico's

- Landelijke en mondiale ontwikkelingen kunnen lokaal beleid beïnvloeden. Dit beperkt de mate waarin de gemeente zelfstandig regie kan voeren en vraagt om wendbaarheid binnen een steeds veranderende en deels onvoorspelbare context.

Wat gaan we daarvoor doen?

Belangrijkste reguliere taken

- We concretiseren het nieuwe bestuursakkoord in een college-uitvoeringsprogramma.
- Op 18 maart 2026 zijn de gemeenteraadsverkiezingen. Een goed doordacht inwerkprogramma ondersteunt (nieuwe) raadsleden om hun rol in de komende bestuursperiode goed te kunnen vervullen.
- We blijven ons inzetten voor het versterken van het samenspel tussen raad, college en organisatie, met oog voor heldere rollen, goede informatievoorziening en constructieve samenwerking.
- We implementeren het nieuwe raads- en bestuurlijk informatiesysteem.
- We zoeken actief de samenwerking op wanneer dit meerwaarde heeft. Daarbij nemen we deel aan verschillende regionale samenwerkingsverbanden.
- Opstellen en invoering van de Participatieverordening.
- Om de betrokkenheid van inwoners bij hun leefomgeving te vergroten, ondersteunen we dorps- en wijkraden en evalueren we de regeling voor buurtinitiatieven.

- We spelen actief in op signalen uit wijken en kernen en geven daar zichtbaar opvolging aan.

Verbonden partijen

- Regio Hart van Brabant
- Stedelijke Regio Breda-Tilburg

Speerpunten 2026

- We vergroten de betrokkenheid en participatie van inwoners bij beleid en hun leefomgeving, ondersteunen wijk- en dorpsraden, en reageren zichtbaar op signalen uit de samenleving.
- We gebruiken de Toekomstvisie Dongen 2040 als kapstok waar alle opgaven aan worden opgehangen. De opgaves worden doorvertaald naar concreet beleid en samenwerking.
- We investeren in goed samenspel tussen raad, college en organisatie en bereiden ons voor op een soepele overgang naar de volgende bestuursperiode.

520 Dienstverlening

Strategische doelstellingen

- Een kwalitatief hoogstaande dienstverlening voor onze klanten, waarbij we een bereikbare gemeente zijn, met kundige en betrokken medewerkers die zaken slagvaardig, deskundig en snel oppakken en afhandelen. De lijnen tussen de inwoners en ondernemers en de gemeente zijn kort.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelstellingen

- Inwoners zijn tevreden over onze dienstverlening (minimaal een 8).
- We handelen de producten en diensten af binnen de wettelijke termijnen.
- We beperken het aantal klachten en bezwaren over onze dienstverlening tot een minimum (maximaal 5 op jaarbasis).

Beleidsrisico's

- Onderdeel van de uitvoerings- en handavingsstrategie 2025-2028 zijn de door het rijk vastgestelde kwaliteitscriteria. Hierin zijn eisen opgenomen waaraan de organisatie en medewerkers moeten voldoen om een goede uitvoering van de taken te borgen. Op taakvelden waarvoor in de gemeente te weinig werkaanbod is om aan de kwaliteitscriteria te voldoen, wordt samenwerking gezocht.

Wat gaan we daarvoor doen?

Belangrijkste reguliere taken

- Uitgeven en verzorgen van paspoorten en rijbewijzen.
- Voltrekken van huwelijken en partnerschapsregistraties.
- Het op orde houden van de basisregistraties: de Basisregistratie Personen (BRP). De kwaliteit van de basisregistraties is cruciaal: afnemers moeten er net als onze eigen medewerkers op kunnen vertrouwen dat hetgeen geregistreerd staat, correct is. We doen mee aan landelijke projecten, zoals de landelijke aanpak adreskwaliteit. Naar aanleiding van signalen onderzoeken en bezoeken wij adressen. Ook buiten dit project om worden regelmatig huisbezoeken verricht, met het doel: een juiste inschrijving om de kwaliteit van BRP te verhogen en om fraude tegen te gaan.
- Het organiseren van de verkiezingen.
- We verstrekken informatie aan personen met een niet-Nederlandse nationaliteit die Nederlander willen worden en we behandelen aanvragen voor de Nederlandse nationaliteit.
- Het inschrijven van nieuwe inwoners uit het buitenland.

- Het verlenen van vergunningen, houden van toezicht en handhaven in het kader van de Omgevingswet, de Alcoholwet (vergunningverlening) en de op de taak van de gemeente betrekking hebbende bijzondere wetten (vergunningverlening). Daarnaast het verlenen van vergunningen met betrekking tot kabels en leidingen.

Verbonden partijen

- Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant.
- Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant.

Speerpunten 2026

- De gevolgen van de invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging evalueren.
- Waar nodig in het kader van de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging werkzaamheden herijken en beleid opstellen.

Overige ontwikkelingen

- Voor de producten van burgerzaken worden waar nodig nieuwe processen opgesteld en bestaande processen en procedures herzien, wanneer deze nog niet aanwezig zijn of aangepast moeten worden.
- De dienstverlening van burgerzaken wordt steeds verder gedigitaliseerd. Wij werken momenteel aan de verdere digitalisering van producten, waaronder emigratie, toestemmingsverklaringen voor reisdocumenten en vestigingen vanuit het buitenland.
- De e-Diensten die al live zijn:
 - Aanvragen uittreksel BRP
 - Aanvragen afschrift burgerlijke stand
 - Verhuizingen
 - Geheimhouding persoonsgegevens
 - Aanvragen kiezerspas/ vervangende stempas
 - Beschikbaarheid stembureauleden (voor volgende verkiezingen)
 - Naamgebruik en naamswijziging
 - E-diensten trouwen

Beleidsindicatoren

520 Dienstverlening				
Bezwaar- en beroepschriften (Burgerzaken)	Aantal gegrond bezwaar- en beroepschriften			
	2021	2022	2023	2024
	0	1	0	0
Klachten Burgerzaken	Aantal klachten over producten en diensten Burgerzaken			
	2021	2022	2023	2024
	0	0	1	4
Dienstverlening Burgerzaken	Cijfer dienstverlening burgerzaken			
	2021	2022	2023	2024
	8	8	8	8,3

Strategische doelstellingen

- Openbare ruimte en gemeentelijke gebouwen: deze zijn goed onderhouden, veilig, schoon en toegankelijk.
- Schoon straatbeeld zonder zwerfafval: We streven naar een nette openbare ruimte zonder afval.
- Efficiënt gebruik van gemeentelijk vastgoed: Het optimaal benutten en bezetten van gemeentelijke gebouwen.

Wat willen we bereiken?**Beleidsdoelstellingen**

Gemeentelijke gebouwen:

- De gemeentelijke panden voldoen aan de NEN-normen (Nederlands Normalisatie Instituut).
- We werken met een geactualiseerd onderhoudsplan, waarbij we zo efficiënt mogelijk verduurzamingsmaatregelen nemen.

Openbaar groen:

- Een aantrekkelijke en verzorgde leefomgeving, waarin openbaar groen en bomen bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit, gezondheid en het welzijn van inwoners en bezoekers.
- Onderhoud van het openbaar groen en bomen volgens vastgestelde beeldkwaliteitsniveaus, zoals opgenomen in het groenbeleidsplan. Hiermee zorgen we voor herkenbare en consistente kwaliteit in verschillende delen van de gemeente.
- Effectieve, duurzame en milieubewuste onkruidbestrijding, afgestemd op de gewenste beeldkwaliteit:
 - Streefwaarde A in het centrumgebied (hoog kwaliteitsniveau).
 - Streefwaarde B in de woonwijken (functioneel en verzorgd).

Wegen:

- Gemeentelijke wegen en pleinen zijn goed begaanbaar en veilig.
- Minimaal voldoen aan beeldkwaliteit niveau B.

Riolering:

- We zorgen voor een adequate inzameling en afvoer van afval-, hemel- en grondwater.
- Waar mogelijk scheiden we het hemelwater van het vuilwater, door afkoppelen en dit te laten infiltreren.

Civiele kunstwerken (o.a. bruggen en duikers):

- Deze zijn schoon, veilig en voldoen minimaal aan niveau B.

Openbare verlichting:

- De openbare verlichting heeft een belangrijke rol in sociale- en verkeersveiligheid.
- Bij het beheer richten ons op behoud, verduurzaming en verbetering van het areaal, waarbij we de SER-energieakkoord doelstelling voor duurzame groei volgen en zoveel mogelijk het principe van de circulaire economie toepassen.

Inzicht in realisatie doelstelling

	Doelstelling	2022	2023	2024	2025 Q1 + 2
Kwaliteit openbaar groen centrum	90% op niveau A	90%	70%	75%	83%
Ontwikkeling realisatie doelstelling		↑	↓	↑	↑
Kwaliteit openbaar groen wijken	90% op niveau B	93%	93%	93%	97%
Ontwikkeling realisatie doelstelling		→	→	→	↑
Kwaliteitsniveau verhardingen	90% op niveau B	93%	85%	85%	81%
Ontwikkeling realisatie doelstelling		→	↓	→	↓

Groen = boven de doelstelling, rood = onder de doelstelling

↑ = Verbeterd t.o.v. voorgaand jaar, ↓ = verslechterd, → = gelijk gebleven

Voor het meten en beoordelen van het kwaliteitsniveau in het openbaar groen en de verhardingen, maken we gebruik van de methodiek van CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek). Deze methodiek biedt ons de mogelijkheid een streefwaarde te bepalen voor het kwaliteitsniveau. Het is daarbij de bedoeling dat we voor minimaal 90% voldoen aan het afgesproken niveau. 100% is onmogelijk, omdat dit impliceert dat we onze inzet moeten bepalen op basis van onvoorziene omstandigheden, zoals bijvoorbeeld een extreem natte zomer.

Beleidsrisico's

- Extreme weersomstandigheden: langdurige periodes van droogte of juist overmatige neerslag kunnen het reguliere onderhoud aan groenvoorziening, wegen en riolering verstoren. Dit kan leiden tot hogere onderhoudskosten of uitgestelde werkzaamheden.
- Beperkte beschikbaarheid en inzetbaarheid van aannemers: de krapte op de arbeidsmarkt en het tekort aan vakbekwaam personeel kunnen de uitvoering van werkzaamheden vertragen. Daarnaast kunnen aannemers hogere tarieven hanteren om hun personeelsrisico's te compenseren.
- De capaciteit bij de wijkploegen staat onder druk door onder meer vergrijzing en arbeidsmarkt krapte. Door slimme interventies en duurzaam groenbeheer, maken we plannen om de continuïteit van onderhoud te kunnen waarborgen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Belangrijkste reguliere taken

Uitvoering investeringsplan:

- Projecten worden volgens planning uitgevoerd.

Accenten bij aanpassingen openbare ruimte:

- Klimaatopgave staat centraal bij aanpassingen.
- Meer verscheidenheid aanbrengen in het groen/bomen ten behoeve van stimuleren biodiversiteit en voorkomen van ziekten en plagen.

Gemeentelijke gebouwen:

- Inspecties uitvoeren en preventief en correctief onderhoud plegen.
- De onderhouds- en verduurzamingsplannen zijn afgestemd op de samenstelling van de vastgoedportefeuille.

Openbaar groen:

- Duurzaam onderhouden van groenvoorzieningen en bomen.
- Vierjaarlijkse inspectie van bomen, maandelijkse inspectie van groen.

Wegen:

- Tijdig onderhoud ten behoeve van toegankelijkheid en veiligheid.
- Tweejaarlijkse weginspectie vormt de basis voor wat groot onderhoud wordt.

Riolering:

- Volgens het beheerplan reinigen en inspecteren we een gedeelte van het areaal om de afvoer van afvalwater te waarborgen.
- Voeren we preventief en correctief onderhoud uit aan het rioolstelsel en rioolinstallaties.

Civiele kunstwerken (o.a. bruggen en duikers):

- We plegen onderhoud ten behoeve van toegankelijkheid en veiligheid.
- Om de vier jaar inspecteren we deze kunstwerken. Op basis daarvan bepalen we waar onderhoud of vervanging nodig is.

Openbare verlichting:

- We verhelpen storingen en schades aan de openbare verlichting.
- Middels ons beheersysteem monitoren en bewaken wij het areaal en bepalen we waar vervangingsonderhoud plaatsheeft.

Speerpunten 2026

- We verduurzamen Eagle Shelter en Jeugdcentrum De Vaart en we bereiden de verduurzaming van andere gemeentelijke gebouwen voor. De verduurzaming van de brandweerkazerne in

Dongen staat op pauze in verband met een onderzoek naar verplaatsing van de kazerne. De verduurzaming van de kazerne in 's Gravenmoer staat gepland voor 2026.

- De vraagstukken rond maatschappelijk vastgoed worden complexer en vragen om meer specialistische kennis en tijd. Daarom wordt het beleid/beheer versterkt, onder andere met een extra functie binnen team beheer dat zich richt op de optimalisatie van het vastgoedbeleid en de uitvoering. Er komt een korte- en lange termijnvisie om toekomstgerichte keuzes te kunnen maken.
- De voorbereiding van een aantal civiele projecten wordt naar voren gehaald, zodat er voldoende tijd is tussen voorbereiding en uitvoering om bijvoorbeeld subsidies aan te vragen. Er wordt ingezet op een inhaalslag van projecten die vanwege capaciteitsgebrek zijn blijven liggen.
- Stedelijke gebieden herbergen ondanks versnippering unieke stadse soorten. Noord-Brabant en Dongen willen biodiversiteit versterken via een leefgebied benadering, in 2026 worden daarvoor maatregelen genomen, zoals hagen en bloemenmengsels. Het doel is dat in 2027 alle bedreigde en prioritaire soorten in Noord-Brabant aanwezig zijn.
- Voor de elektrificatie van het wagenpark is een geschikte laadinfrastructuur noodzakelijk. Deze zal in 2026 worden gerealiseerd op zowel de locatie Coolhof als de gemeentewerf in 's Gravenmoer. Op dit moment is het mogelijk om een aparte netaansluiting aan te vragen (KV – maximaal 3×80A) ten behoeve van het laden van de voertuigen. De verwachting is dat netbeheerder Enexis in de toekomst steeds terughoudender zal worden met het toekennen van verzwaarde aansluitingen. Daarom gaan wij een aansluiting aanvragen, om te voorkomen dat we straks onvoldoende vermogen beschikbaar hebben.

Overige ontwikkelingen

- Voor het meerjaren onderhoudsplan (MJOP) van het gemeentelijk vastgoed, gaan we gebruik maken van een planningsprogramma van een gespecialiseerd softwarebedrijf. Hierdoor krijgen we een beter overzicht van uitgaven en uitgangspunten voor beleid. Dit resulteert in een nieuwe opzet van het MJOP voor het volgend jaar, dat door de gemeenteraad kan worden vastgesteld.
- In 2026 zal voor geheel Dongen het roekenbeschermingsplan zijn werking krijgen om de roekenoverlast aanvaardbaar te krijgen. Dit roekenbeschermingsplan heeft een werkingsduur voor een periode van 10 jaar.
- We laten zien dat een hoge beeldkwaliteit en meer biodiversiteit goed samen kunnen gaan. Volgens het groenbeleidsplan (2023) is er aandacht voor netheid én ecologische waarde in de openbare ruimte. Een voorbeeld is de herinrichting van de Middellaan, een belangrijke entree van Dongen. Hier wordt beeldkwaliteit A gecombineerd met een bloemrijke inrichting. In 2025 is op het eerste deel een mengsel van bloembollen en kruiden ingezaaid, goed voor zowel het straatbeeld als voor bijen en vlinders. In 2026 volgt het tweede deel. De bloemen zullen tien jaar lang bijdragen aan een aantrekkelijk en ecologisch straatbeeld. Zo geeft Dongen concreet invulling aan haar duurzame ambities.
- In 2025 is de fietsbrug over het Wilhelminakanaal (object 1025) geïnspecteerd. Daarbij bleek dat het gehele object moet worden aangepakt. In 2026 voeren we diverse betonreparties uit, vervangen we de slijtlaag en conserveren we brug, balustrades en betonnen dwarsliggers.
- In de afgelopen jaren zijn bij reconstructies en nieuwbouw, klimaat adaptieve groene parkeerplaatsen aangelegd. Deze zijn ontworpen om regenwater te laten infiltreren en dragen bij aan een groenere uitstraling van de openbare ruimte. Ze bestaan uit bestrating met ingezaaide grasvakken. Het onderhoud hiervan wijkt af van reguliere parkeerplaatsen. Zo moeten de grasvakken twee keer per jaar worden gemaaid en eens per vijf jaar worden geborsteld om begroeiing en organisch materiaal te verwijderen. Vanwege het afwijkende onderhoud is een apart budget noodzakelijk.

Beleidsindicatoren

530 Beheer en onderhoud					
Kwaliteitsniveau centrum	Kwaliteitsniveau van onkruid in beplanting in het centrum (streefwaarde A)				
		2022	2023	2024	2025 Q1+2
	Niveau A+				
	Niveau A	90%	70%	75%	83%
	Niveau B/C	10%	30%	25%	17%
Kwaliteitsniveau wijken	Kwaliteitsniveau van onkruid in beplanting in de wijken (streefwaarde B)				
		2022	2023	2024	2025 Q1+2
	Niveau A	51%	57%	59%	64%
	Niveau B	42%	36%	34%	33%
	Niveau C	7%	7%	7%	3%
Meldingen openbare ruimte	Aantal meldingen met betrekking tot de openbare ruimte				
		2021	2022	2023	2024
		5.442	5.772	6.533	7.128
Kwaliteitsniveau verhardingen	Kwaliteitsniveau van verhardingen (streefwaarde CROW B) Halfverhardingen en werk in uitvoering komen in 2025 uit op 5 %				
		2019	2021	2023	2025
	Niveau A+	47%	44%	36%	27%
	Niveau A	37%	35%	37%	35%
	Niveau B	9%	8%	12%	14%
	Niveau C	2%	2%	5%	3%
	Niveau D	5%	6%	10%	16%
Kwaliteitsniveau civiele kunstwerken (bruggen en duikers)	In 2025 zijn alle civiele kunstwerken geïnspecteerd. Het kwaliteitsniveau voor alle civiele kunstwerken wat wordt nagestreefd is gelijk aan CROW B. In 2025 is een nieuw beheerplan voor het onderhoud van de bruggen voorzien. Het inspecteren van de civiele kunstwerken is uitgevoerd. Hieruit voortvloeiende is de meerjaren onderhoudsplanning (MJOP) gemaakt. De nieuwe budgetbehoefte is meegenomen in deze begroting..				

540 Afval

Strategische doelstellingen

- Inwoners worden gestimuleerd om hun afval beter te scheiden, waardoor minder aanbod van restafval en een hoger aanbod van grondstoffen wordt gerealiseerd - zowel aan huis, bij centrale verzamellocaties als op de milieustraat van onze gemeente.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelstellingen

- Maximaal 100 kg restafval per inwoner.
- Zuiverheid afvalstroom PMD minimaal 75%.

In 2024 is er per inwoner gemiddeld 135 kilo restafval opgehaald. Het PMD (verpakkingen plastic, metaal, drankkartons) dat in zakken wordt ingezameld, is voor 78% schoon en dus goed te recycleren. De VANG-doelstelling voor restafval van 100 kilo per inwoner wordt nog niet gehaald, maar Dongen doet het beter dan vergelijkbare gemeenten op het gebied van afvalscheiding en het aantal kilo's restafval per inwoner. Met een recyclepercentage van alle afvalstromen van 67% voldoet Dongen nu al aan de Europese norm van 65% die pas in 2035 is verplicht.

Er is nog ruimte voor verbetering. De vraag is: wat kan de gemeente nog doen om de hoeveelheid restafval verder terug te dringen en de VANG-doelstelling wél te halen?

In aansluiting op het uitvoeringsprogramma VANG (Van Afval Naar Grondstof) en op de ambitie uit het coalitieakkoord, is er gekozen voor een gecombineerde doelstelling. Deze is gericht op het optimaliseren van de grondstoffenscheiding. We zetten in op zowel een daling van de hoeveelheid restafval, alsmede op het zuiver(der) maken van de deelstromen.

Inzicht in realisatie doelstelling

	Doelstelling	2020	2021	2022	2023	2024	2025*
Restafval per inwoner (kg)	100	185	137	132	129	135	137
Ontwikkeling realisatie doelstelling		↓	↑	↑	↑	↓	↓
Zuiverheid PMD (%)	75%	81%	83%	62%	80%	59%	76%
Ontwikkeling realisatie doelstelling			↑	↓	↑	↓	↑

* Prognose o.b.v. 6 maanden.

Groen = boven de doelstelling, rood = onder de doelstelling

↑ = Verbeterd t.o.v. voorgaand jaar, ↓ = verslechterd, → = gelijk gebleven

De hoeveelheid restafval stijgt de laatste twee jaar licht. De doelstelling van 100 kg restafval per inwoner is nog niet gehaald.

De inzameling van PMD blijft een aandachtspunt. Hoewel de zuiverheid – zoals in de bovenstaande tabel te zien is – weer op het gewenste niveau ligt, blijven er knelpunten in de huis-aan-huisinzameling.

Met name het aanbiedgedrag van bewoners vormt een probleem. Veel mensen zetten hun PMD-zakken op niet-ophaaldagen aan de straat - wat ongedierte aantrekt, het straatbeeld vervuult en het woongenot in de buurt aantast. Omdat de zakken niet herleidbaar zijn tot een specifiek adres, is handhaving op deze afvalstroom nagenoeg onmogelijk.

Beleidsrisico's

- De aanbesteding voor de verwerking van afvalstromen van de milieustraat is medio 2025 gestart. De ondertekening van de nieuwe overeenkomst wordt verwacht in december 2025. Deze overeenkomst treedt dan op 1 april 2026 in werking. Op dat moment zullen ook de nieuwe tarieven bekend zijn. Er bestaat een risico dat deze tarieven hoger uitvallen dan de huidige tarieven; daarmee is in de begroting rekening gehouden. Dit risico is vooral aanwezig vanwege de huidige instabiliteit op de afvalmarkt. De nieuwe verwerkingstarieven en de fluctuatie in de hoeveelheden afval kunnen zowel positieve als negatieve effecten geven op de begroting, welke in 2026 eventueel gecorrigeerd worden in bestuursrapportage-1. In de begroting 2027 en verder worden de verwerkingskosten van de afvalstromen vervolgens ook meegenomen.
- In 2025 is de nieuwe overeenkomst tussen de stichting Verpact (overkoepelende organisatie voor inzameling en recycling van verpakkingen in Nederland) en de VNG vastgesteld over de kostenvergoeding aan gemeenten voor PMD-inzameling. Vanaf 2026 worden deze vergoedingen achteraf vastgesteld op basis van de kwaliteitsrapportages. De gemeente Dongen onderzoekt samen met de regio hoe deze nieuwe systematiek het beste kan worden ingericht – individueel of in regionaal verband. Doordat de vergoeding pas achteraf wordt bepaald, bestaat het risico dat de uiteindelijke opbrengsten lager uitvallen dan de gemaakte kosten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Belangrijkste reguliere taken

- Doelmatige inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstromen en grondstoffen via de milieustraat, centrale inzamelpunten en huis-aan-huisroutes.
- Gerichte communicatie over afvalscheiding, beschikbaar in meerdere talen.
- Uitvoering van diverse zwerfafvalprojecten, waaronder de landelijke opschoondag en educatieve projecten op scholen.

Speerpunten 2026

- Blijvend inzetten op communicatie rondom afval:
 - Ter voorkoming van zwerfafval op hotspots
 - Rondom het aanbodgedrag van de afvalstroom PMD in meerdere talen. Dit is in 2025 gestart en wordt in 2026 verder uitgerold

Overige ontwikkelingen

- Scenario's betere afvalscheiding: uitwerking is via een raadsinformatiebrief gecommuniceerd in 2025, raadsvoorstel volgt na de gemeenteraadsverkiezingen in 2026.
- Vervangen van enkele afgeschreven glasbakken
- Afronden regionale aanbesteding afvalstromen milieustraat

Beleidsindicatoren

540 Afval					
Ingenomen afval		2021	2022	2023	2024
	Restafval per inwoner (kg)	137	132	129	135
	Restafval per huishouden (kg)	320	306	293	308
Scheidingspercentage		2021	2022	2023	2024
		79,9%	78,0%	79,3%	78,1%
Aantal inworpen containers		Gemiddeld aantal inworpen in de ondergrondse restafvalcontainer per actieve pas per jaar			
		2021	2022	2023	2024
		45	33	31	30
Bezoekers milieustraat		2021	2022	2023	2024
		57.621	55.431	50.143	51.869
Sorteeranalyse fijn restafval		2021	2022	2023	2024
	GFT	35,9%	40,1%	32,3%	46,1%
	Papier en Karton	4,7%	3,1%	3,5%	3,1%
	Hygiënisch papier	15,8%	16,4%	16,4%	14,5%
	Drankkartons	1,3%	1,0%	1,6%	0,8%
	Kunststoffen	10,3%	7,7%	8,8%	5,9%
	Glas	2,3%	2,0%	3,3%	2,4%
	Metalen	2,9%	2,8%	1,9%	1,8%
	Textiel	6,0%	5,6%	4,1%	3,0%
	Puin	2,4%	3,0%	3,3%	2,5%
	Hout	1,9%	4,2%	1,3%	1,8%
	Klein chemisch afval	0,4%	0,3%	0,3%	0,6%
	Elektrische apparaten	0,5%	0,8%	0,3%	1,7%
	Overig afval	15,5%	13,2%	23,2%	16,0%
Sorteeranalyse PMD (huis-aan-huis inzameling)		2021	2022	2023	2024
	Kunststof verpakkingen	56,9%	42,3%	57,0%	40,3%

en verzamelcontainers) in gewicht percentages	Kunststof niet-zijnde verpakkingen	2,6%	1,4%	1,7%	3,6%
	Metalen verpakkingen	7,6%	5,8%	4,7%	3,8%
	Metaal niet-zijnde verpakkingen	1,2%	0,4%	0,1%	0,6%
	Drankkartons	11,6%	8,3%	12,6%	7,8%
	Inzamelzakken	3,9%	3,5%	4,3%	3,1%
	Vervuiling	17,0%	38,5%	19,6%	41,1%

Overzicht lasten en baten programma 5 Dongen Dient (x € 1.000)												
			Begroting 2025		Begroting 2026		Begroting 2027		Begroting 2028		Begroting 2029	
Thema	Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
510		Bestuur	2.431		2.811		2.589		2.589		2.589	
	0.10	Mutaties reserves	70		75		75		75		75	
	0.1	Bestuur	2.361		2.736		2.514		2.514		2.514	
520		Dienstverlening	2.203	-1.362	2.222	-1.500	2.273	-1.625	2.272	-1.725	2.272	-1.825
	0.2	Burgerzaken	1.140	-635	1.166	-573	1.206	-598	1.203	-598	1.203	-598
	7.5	Begraafplaatsen en crematoria	187	-134	173	-134	184	-134	185	-134	185	-134
	8.3	Wonen en bouwen	875	-594	884	-794	884	-894	884	-994	884	-1.094
530		Beheer en onderhoud	8.550	-2.344	10.059	-3.338	10.589	-3.584	11.230	-3.925	11.247	-3.992
	0.10	Mutaties reserves	-31	-1	3	-1	3	-1	3	-1	3	-1
	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	560		560		560		560		560	
	2.1	Verkeer en vervoer	2.599	-249	3.261	-249	3.617	-249	3.783	-249	3.807	-249
	2.2	Parkeren		-1		-1		-1		-1		-1
	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.355	-187	3.405	-267	3.303	-187	3.353	-187	3.289	-187
	7.2	Riolering	1.697	-1.906	2.336	-2.820	2.606	-3.146	2.887	-3.486	2.943	-3.554
	8.3	Wonen en bouwen	370		494		501		644		644	
540		Afval	3.562	-4.267	3.707	-4.290	3.738	-4.290	3.750	-4.324	3.750	-4.324
	7.3	Afval	3.562	-4.267	3.707	-4.290	3.738	-4.290	3.750	-4.324	3.750	-4.324
	7.4	Milieubeheer			35		70		70		35	
		Totaal Dongen Dient	16.746	-7.973	18.799	-9.128	19.190	-9.499	19.840	-9.973	19.857	-10.141

Onderstaande een overzicht van de belangrijkste financiële wijzigingen:

Thema	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1000					
520	Meerkosten exploitatie werkcafé	-33	-33	-33	-33
530	Onderhoudsbudget bruggen en duikers	-33	-33	-33	-33
530	Ophogen budget geprogrammeerd wegenonderhoud	-398	-398	-398	-398
530	Onderhoudsbudget groen parkeren en maaien gazon	-23	-23	-23	-23

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN en OVERHEAD

Algemene dekkingsmiddelen en overhead

In de begroting nemen we ook het overzicht op van algemene dekkingsmiddelen en het overzicht van overhead. Algemene dekkingsmiddelen: dit geeft inzicht in een aantal algemene inkomstenbronnen van de gemeente, zoals de algemene uitkering. Overhead: dit geeft aan welke kosten samenhangen met de sturing en ondersteuning van de organisatie. Het is geen programma, zoals de vijf pijlers worden weergegeven, maar meer een opsomming van een aantal geldstromen die zijn geordend vanuit hun onderlinge samenhang.

610 Algemene uitkering

De algemene uitkering is de grootste inkomstenbron van de gemeente. De raming van de algemene uitkering in deze begroting is gebaseerd op de Meicirculaire 2025. De doorwerking van de Septembercirculaire 2025 zal via een raadsinformatiebrief aan de raad worden voorgelegd.

620 Gemeentelijke belastingen en heffingen

De gemeentelijke belastingen en heffingen komen uitgebreid aan de orde in paragraaf A "Lokale heffingen". In het overzicht van algemene dekkingsmiddelen worden de gemeentelijke belastingen uitgelicht waarvan de opbrengsten gemeentebreed kunnen worden ingezet. Het gaat dan om de OZB.

630 Overige algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

De overige algemene dekkingsmiddelen zijn gerelateerd aan paragraaf D "Financiering" waarbij een onderbouwing wordt gegeven van de financieringsfunctie van de gemeente. Daarnaast maken we hier ook inzichtelijk de post onvoorzien en verwachte verplichting ten aanzien van de vennootschapsbelasting.

640 Overhead

Bij het in beeld brengen van de overhead maken we onderscheid in vier categorieën:

- Directe personeelskosten: Salariskosten van alle ambtenaren in dienst bij de gemeente Dongen.
- Indirecte personeelskosten: Scholingskosten, reis- en verblijfkosten, arbo- en administratiekosten.
- Facilitaire ondersteuning: Huisvesting gemeentehuis en -werven, ICT, archief, catering, e.d.
- Bestuursondersteuning en kwaliteitszorg: Publieksvoorlichting, kwaliteitszorg concern, bestuursondersteuning, persvoorlichting en representatie.

Voor het berekenen van de overhead maken we gebruik van de rekenmethoden die door de commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) worden voorgeschreven. Dit betekent dat kosten – waar mogelijk – direct worden toegerekend aan producten. De resterende overhead wordt uitgedrukt in een percentage. Dit percentage berekenen we voor zowel de binnen- als de buitendienst. Dit onderscheid wordt gemaakt ten behoeve van een passende toerekening van uurtarieven naar de producten.

Percentage overhead =	<u>Overhead binnendienst</u> Directe personeelskosten	in 2026	<u>€ 11.264.144</u> € 19.706.838	= 57 %
Percentage overhead =	<u>Overhead buitendienst</u> Directe personeelskosten	in 2026	<u>€ 192.852</u> € 3.012.261*	= 6 %

* In dit bedrag zijn ook de personeelskosten opgenomen die toegerekend mogen worden aan de producten.

Beleidsrisico's

- De raming van de Algemene Uitkering is gebaseerd op de Meicirculaire 2025. Er komen nog 5 circulaire's die de werkelijke hoogte van de Algemene Uitkering in 2025 kunnen beïnvloeden.

Beleidsindicatoren

Overhead				
Gemiddelde WOZ-waarde (in € 1.000)	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen			
	2021	2022	2023	2024
	283	305	342	353
% demografische druk	De som van het aantal personen van 0-15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15-65 jaar			
	2021	2022	2023	2024
	74,2%	74,9%	73,2%	74,8%
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten			
	2021	2022	2023	2024
	761	838	857	823
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten			
	2021	2022	2023	2024
	882	959	978	938
Formatie	Fte per 1.000 inwoners			
	2021	2022	2023	2024
	7,2	7,3	7,1	8,1
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners			
	2021	2022	2023	2024
	7,1	6,9	7,3	7,2
Overhead	Als % van de totale lasten			
	2021	2022	2023	2024
	12,6%	11,8%	11,5%	10,2%
Apparaatskosten	Apparaatskosten per inwoner (kosten per inwoner)			
	2021	2022	2023	2024
	705	715	792	891
Externe inhuur	Externe inhuurkosten als percentage van de loonsom			
	2021	2022	2023	2024
	9,7%	10,1%	16,3%	19,1%

Wat mag het kosten?

Overzicht lasten en baten programma 6 Algemene dekkingsmiddelen en overhead (x € 1.000)												
			Begroting 2025		Begroting 2026		Begroting 2027		Begroting 2028		Begroting 2029	
Thema	Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
610		Algemene uitkeringen		-51.225		-54.885		-54.996		-53.466		-53.590
	0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		-51.225		-54.885		-54.996		-53.466		-53.590
620		Gemeentelijke belastingen en heffingen	356	-7.395	355	-7.698	344	-7.698	344	-7.698	344	-7.698
	0.61	OZB woningen	219	-4.823	228	-4.966	237	-4.966	237	-4.966	237	-4.966
	0.62	OZB niet-woningen	101	-2.362	105	-2.491	109	-2.491	109	-2.491	109	-2.491
	0.64	Belastingen overig	36	-70	22	-100	-3	-100	-3	-100	-3	-100
	3.4	Economische promotie		-140		-140		-140		-140		-140
630		Overige algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	1.844	-933	1.521	-2.366	1.315	-1.211	-946	-1.211	-519	-1.211
	0.10	Mutaties reserves	926		65	-1.159						
	0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	243		493		156		-1.679		-1.340	
	0.5	Treasury	188	-409	197	-129	358	-129	-152	-129	-152	-129
	0.8	Overige baten en lasten	431	-524	710	-1.078	744	-1.082	829	-1.082	917	-1.082
	0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	56		56		56		56		56	
640		Overhead	9.763	-161	12.833	-189	11.758	-189	11.707	-189	11.613	-189
	0.1	Bestuur	141		141		141		141		141	
	0.4	Overhead	9.622	-161	12.667	-189	11.592	-189	11.541	-189	11.447	-189
	0.8	Overige baten en lasten			25		25		25		25	
		Totaal Algemene dekkingsmiddelen en overhead	11.962	-59.713	14.710	-65.138	13.416	-64.095	11.104	-62.564	11.438	-62.689

Onderstaande een overzicht van de belangrijkste financiële wijzigingen:

Thema	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Bedragen x € 1000					
610	Meicirculaire gemeentefonds	3.622	3.229	1.590	1.714
620	Areaaluitbreiding OZB	114	114	114	114
630	Onttrekking algemene reserve ter dekking incidentele lasten	1.159			
640	Autonome ontwikkeling personeelskosten	313	313	313	313
640	Formatie uitbreiding	-155	-58	-58	-58
640	Verhoging budget inhuur derden	-500	-500	-500	-500
640	Budget organisatieontwikkeling	-874	-470	-420	-395

Paragraaf A. Lokale heffingen

De paragraaf lokale heffingen geeft een overzicht van de geraamde inkomsten uit de gemeentelijke heffingen en van het beleid ten aanzien van deze heffingen. Verder biedt de paragraaf een overzicht van de tariefontwikkelingen, een opgave van de woonlasten, informatie over de kostendekkendheid van tarieven en informatie over kwijtschelding.

Beleid ten aanzien van lokale heffingen

In het bestuursakkoord 2023 - 2026 is een aantal richtinggevende uitspraken gedaan op het terrein van de lokale heffingen, te weten:

- De OZB-opbrengst stijgt met het landelijke inflatiepercentage.
- Bij de afvalstoffenheffing en rioolheffing wordt een kostendekkend tarief gehanteerd.
- Het tarief voor leges is maximaal kostendekkend.

In de Programmabegroting 2023-2027 heeft het college daarnaast aangegeven dat het de OZB-tarieven voor woningen en niet-woningen deze bestuursperiode meer in lijn wil brengen met het landelijk gemiddelde.

De marktgelden, lijkbezorgingsrechten, retributies en leges volgen de algemene tariefstijging. Het rijk heeft in de Meicirculaire een prijs overheidsconsumptie (imoc: aanpassing prijsindex materiële overheidsconsumptie) voor 2026 berekend van 2,1%. Dit is in de tarieven verwerkt tenzij anders vermeld bij de betreffende heffing.

Bij het berekenen van de tarieven van heffingen die niet meer dan kostendekkend mogen zijn, is allereerst van belang welke kosten toerekenbaar zijn aan de tarieven. Deze kosten bestaan uit directe en indirecte kosten. Onder directe kosten worden de kosten verstaan die rechtstreeks samenhangen met de verleende dienstverlening. Onder indirecte kosten worden de kosten verstaan die weliswaar niet rechtstreeks samenhangen met de verleende dienst, maar wel in enig verband staan met die dienstverlening, ofwel overheadkosten. De overheadkosten betreffen onder meer kosten van arbeid, investeringen, ICT en materieel.

Bij de tariefberekening van de afvalstoffen- en rioolheffing wordt de compensabele BTW doorberekend in de tarieven.

De belastingverordeningen voor 2026 worden in december 2025 aan de raad ter vaststelling aangeboden. De in deze paragraaf opgenomen tarieven voor 2026 zijn onder voorbehoud van besluitvorming door de raad. In de paragraaf worden de volgende onderwerpen toegelicht:

1. Onroerendezaakbelasting (OZB)
2. Afvalstoffenheffing
3. Rioolheffing
4. Lokale lastendruk
5. Vergelijkend overzicht woonlasten
6. Reclamebelasting
7. Toeristenbelasting
8. Marktgelden
9. Lijkbezorgingsrechten
10. Leges
11. Kwijtscheldingsbeleid

1. Onroerendezaakbelasting

De tariefbepaling voor het belastingjaar 2026 is gebaseerd op de begrote OZB-opbrengst 2025 vermeerderd met een index van 2,1%. Voor het belastingjaar 2026 wordt wettelijk verplicht de WOZ-waarde per 1 januari 2025 gebruikt. Omdat de waardeontwikkelingen nog niet bekend zijn, worden er in deze begroting nog geen tarieven gepresenteerd. Zoals gebruikelijk wordt de waardeontwikkeling (stijging of daling) van de onroerende zaken als gevolg van de jaarlijkse waardering gecorrigeerd in de tarieven. Een eerste inschatting van deze waardeontwikkeling wordt door de BWB in oktober 2025 afgegeven. Deze indicatie zal worden gebruikt voor het vaststellen van de OZB-tarieven in de belastingverordeningen. De begrote opbrengst 2026 is hierbij leidend voor het terugrekenen naar de benodigde tarieven.

De verwachte OZB-opbrengst voor 2026, inclusief indexering en areaaluitbreiding, bedraagt € 7,5 miljoen (in 2025: € 7,2 miljoen).

Het college heeft besloten bij de berekening van de OZB-opbrengst voor alle OZB-categorieën in 2025 uit te gaan van het indexatiecijfer van 2,1% en geen aanvullende stap richting de landelijke gemiddelden te zetten. In plaats daarvan heeft het college de focus gelegd op het beheersen van de woonlastenontwikkeling, waarbij het streven is geweest de woonlasten onder het Nederlands gemiddelde te houden. De verwachting is dat dit is gelukt; zekerheid hierover ontstaat als het landelijk gemiddelde over 2026 bekend wordt. De inzet op beheersing van de woonlasten is in lijn met de motie die hiertoe is aangenomen bij de behandeling van de Kadernota 2025.

Uitgaande van aanpassing van de OZB-opbrengst met het indexatiecijfer van 2,1%, ontwikkelt de OZB zich bij een gemiddelde WOZ-waarde stijging als volgt.

	OZB 2025	OZB 2026	Vershil (%)
Eigenaar woning	453 ¹	463	2,1%
Eigenaar niet-woning	1.738	1.774	2,1%
Gebruiker niet-woning	1.222	1.247	2,1%

¹ Aangepast o.b.v. waardeontwikkeling t.o.v. verwachting begroting 2025

2. Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing dient ter financiering van de kosten voor inzameling, beheer en verwerking van huishoudelijk afval. De afvalstoffenheffing maakt net als de OZB en de rioolheffing onderdeel uit van de woonlasten. De gemeente Dongen maakt onderscheid in de heffing tussen éénpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens. Het geheel van afvalinzameling is een gesloten circuit: de inkomsten mogen alleen worden besteed aan de uitvoering van de afvalinzamelingstaak. Er wordt gewerkt met een voorziening afval waarmee over- of onderbestedingen worden geëgaliseerd in het tarief.

Het uitgangspunt is dat afvalinzameling volledig kostendekkend is. In de tariefberekeningen van afvalstoffenheffing is rekening gehouden met gemiste inkomsten als gevolg van verleende kwijtschelding. Het aanbieden van afvalstoffen kan leiden tot nevenvervuiling (zwerfvuil) die van invloed is op de kosten van straatreiniging. Als gevolg hiervan wordt 33% doorberekend aan afvalinzameling.

De tarieven voor de afvalstoffenheffing 2026 stijgen met 1,16% ten opzichte van 2025.

Tarief afvalstoffenheffing	2023	2024	2025	2026
Meerpersoonshuishouden	€ 344,97	€ 327,72	€ 363,07	€ 367,28
Alleenwonende	€ 224,03	€ 212,83	€ 235,78	€ 238,52

Inzicht in kostendekkendheid

Omschrijving	Specificatie	Begroting 2026 (bedragen x € 1.000)
Lasten taakveld 7.3	Exploitatie afvalinzameling	2.949
Lasten taakveld 2.1	Aandeel kosten straatvegen	84
Lasten taakveld 6.3	Kwijtschelding afvalstoffenheffing	100
Overhead		173
BTW		480
Totaal lasten		3.787
Opbrengst afvalstoffenheffing		3.787
Tekort	Onttrekking aan voorziening	-
Dekkingspercentage		100%

3. Rioolheffing

Rioolheffing dient ter financiering van de gemeentelijke watertaken, waaronder het beheer en onderhoud van gemeentelijke riolering, afvalwater, hemelwater en grondwater. In het verbreed gemeentelijk rioleringsplan en vanaf 2022 het water- en rioleringsplan wordt aangegeven op welke manier de gemeente de gemeentelijke watertaken wil verbeteren, uitbreiden, onderhouden en beheersen en welke middelen noodzakelijk zijn om de gestelde doelen te bereiken.

De gemeente Dongen heft rioolheffing van de gebruiker van een perceel. De rioolheffing maakt net als de OZB en afvalstoffenheffing onderdeel uit van de woonlasten. Het geheel van riolering is een gesloten circuit: de inkomsten mogen alleen besteed worden aan de uitvoering van de rioleringstaak. Er wordt gewerkt met een voorziening riolering waarmee over- of onderbestedingen worden geëgaliseerd in het tarief. Het uitgangspunt is dat de tarieven van rioolheffing 100% kostendekkend zijn.

Voor het goed functioneren van het rioleringsstelsel veegt de gemeente de straten. Hierbij kan gedacht worden aan het vegen van bladafval en zwerfvuil. Dit om te voorkomen dat kolken in het rioleringsstelsel verstopt raken. Als gevolg hiervan wordt 33% doorberekend aan de rioolheffing. Voor een goede uitvoering van de gemeentelijke watertaken hebben er baggerwerkzaamheden plaats aan watergangen en onderhoud aan oevers. De werkzaamheden zijn noodzakelijk voor ruiming van slib, inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van ingezameld hemelwater. Als gevolg hiervan wordt 70% doorberekend aan de rioolheffing.

Voor het begrotingsjaar is geen rekening meer gehouden met een onttrekking uit de voorziening.

Tarief rioolheffing	2023	2024	2025	2026
Vastrecht	€ 175,45	€ 175,45	€ 202,70	€ 225,38

Inzicht in kostendekkendheid

Omschrijving	Specificatie	Begroting 2026 (bedragen x € 1.000)
Lasten taakveld 7.2	Exploitatie en beheer riolering	2.040
Lasten taakveld 2.1	Aandeel kosten straatvegen	84
Lasten taakveld 5.7	Aandeel kosten sloten	174
Lasten taakveld 6.3	Kwijtschelding rioolheffing	61
Overhead		129
BTW		305
Totaal lasten		2.793
Opbrengst rioolheffing		2.793
Tekort	Onttrekking aan voorziening	0
Dekkingspercentage		100%

4. Lokale lastendruk

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de lastenontwikkeling van een meerpersoonshuishouden. De lokale lastendruk bestaat uit drie onderdelen: onroerendezaakbelasting, afvalstoffen- en rioolheffing. Voor de onroerendezaakbelasting wordt uitgegaan van de OZB 2026 voor een woning in eigendom vermeerderd met het indexeringscijfer van 2,1%.

Tarieven	2023	2024	2025	2026
Eigenaar woning	€ 458	€ 436	€ 453 ¹	€ 463
Afvalstoffenheffing	€ 345	€ 328	€ 363	€ 367
Rioolheffing	€ 175	€ 175	€ 203	€ 225
Woonlasten meerpersoonshuishouden	€ 978	€ 939	€ 1.019	€ 1.055

¹ Aangepast o.b.v. waardeontwikkeling t.o.v. verwachting begroting 2025

De gemiddelde woonlasten lagen in Nederland in 2025 op € 1.053 (Coelo-atlas 2025). De verwachting is dat deze lasten voor 2026 zullen stijgen. Voor de berekening wordt uitgegaan van het toegepaste indexeringscijfer van 2,1%; de gemiddelde woonlasten 2026 komen dan uit op € 1.075. In dat geval blijven de verwachte woonlasten in Dongen ook in 2026 onder het landelijk gemiddelde.

5. Vergelijkend overzicht woonlasten

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de lagere Overheden (COELO) geeft jaarlijks de 'Atlas van de lokale lasten' uit. Deze Atlas geeft inzicht in de woonlasten per gemeente. Voor een vergelijkend overzicht van de woonlasten (onroerendezaakbelasting, afvalstoffen- en rioolheffing) 2025 is van een viertal vergelijkbare regiogemeenten de woonlasten (eigenaar-bewoner) van een meerpersoonshuishouden gebruikt.

Gemeente	Woonlasten 2025	Landelijk rangtelnummer
Gilze en Rijen	€ 862	23
Hilvarenbeek	€ 948	76
Dongen	€ 1.019	160
Goirle	€ 1.007	145
Loon op Zand	€ 1.233	309

Noord-Brabant	€ 973
Nederland	€ 1.053

6. Reclamebelasting

De reclamebelasting wordt geheven van de gebruiker van de vestiging van wie een reclameobject wordt aangetroffen in het aangewezen gebied in centrum Dongen. De reclamebelasting wordt geheven per vestiging waar een openbare aankondiging is geplaatst of aangebracht. Na aftrek van de kosten van heffing en invordering is de opbrengst bestemd voor de lokale ondernemersvereniging. Het bedrag van de belasting is afhankelijk van de locatie: het vastrecht bedraagt € 275,00 in tariefgebied A en € 206,25 in tariefgebied B. Indien het pand zich in tariefgebied A bevindt en de WOZ-waarde meer dan € 110.000 bedraagt, wordt een aanvullend tarief van 0,25% berekend over de WOZ-waarde boven € 110.000. Indien het pand zich in tariefgebied B bevindt en de WOZ-waarde meer dan € 110.000 bedraagt, wordt een aanvullend tarief van 0,1875% berekend over de WOZ-waarde boven € 110.000.

De verwachte opbrengst reclamebelasting voor het jaar 2026 bedraagt € 71.470 (in 2025: € 70.000).

7. Toeristenbelasting

Toeristenbelasting is een directe belasting die geheven wordt voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen vergoeding in welke vorm dan ook door personen die niet als ingezetene met een adres in de basisadministratie personen van de gemeente zijn opgenomen. De belastingplichtige is degene die gelegenheid biedt tot verblijf in hem ter beschikking staande ruimten dan wel op hem ter beschikking staande terreinen. De belasting wordt geheven naar het aantal overnachtingen. In de verordening toeristenbelasting zal een registratieplicht opgenomen worden, zodat duidelijk is dat de exploitant de verplichting heeft zorg te dragen voor een registratie van het aantal overnachtingen.

Het tarief bedraagt per persoon, per overnachting voor een verblijf in een hotel, een pension waaronder begrepen bed & breakfast, een recreatiewoning, een recreatieappartement of -studio, een chalet, een stacaravan, een pipowagen en in andere voor recreatie bestemde niet-mobiele verblijfsaccommodaties: € 1,55.

Het tarief bedraagt per persoon, per overnachting voor een verblijf in mobiele onderkomens op een (mini)camping, in groepsaccommodaties en in andere al dan niet beroepsmatig verhuurde woningen en ruimten: € 1,30.

De begrote opbrengst toeristenbelasting voor het jaar 2026 bedraagt € 143.000 (2025 € 140.000).

8. Marktgelden

Onder de naam "marktgeld" wordt een recht geheven voor het hebben van een standplaats op de markt, daaronder begrepen de diensten die met de standplaats verband houden. De opbrengst wordt verhoogd met het indexeringscijfer van 2,1%.

Leges Marktgelden

Omschrijving	Begroting 2026 (bedragen x € 1.000)
Lasten	16
Overhead	1
Totaal lasten	17
Opbrengst marktgelden	6
Dekkingspercentage	35%

9. Lijkbezorgingsrechten

Voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door of vanwege de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats, heft de gemeente zogeheten lijkbezorgingsrechten. De opbrengst wordt verhoogd met het indexeringscijfer van 2,1%.

Leges lijkbezorgingsrechten

Omschrijving	Begroting 2026 (bedragen x € 1.000)
Lasten taakveld 7.5	185
Overhead	21
Totaal lasten	206
Opbrengst lijkbezorgingsrechten	136
Dekkingspercentage	66%

10. Leges Hoofdstuk 1, 2 en 3

Leges zijn rechten die de gemeente kan heffen in verband met verstrekte dienstverlening aan de inwoners. In een aantal gevallen gaat het om tarieven met wettelijke beperkingen (bijvoorbeeld paspoorten). De opbrengst wordt verhoogd met het indexeringscijfer van 2,1%. Voor de leges titel wordt in kader van de verbetering van de kostendekkendheid een extra opbrengst van € 100.000 opgenomen.

Leges Hoofdstuk 1 (algemene dienstverlening - onder andere burgerzaken)

Omschrijving	Begroting 2026 (bedragen x € 1.000)
Lasten	661
Overhead	209
Totaal lasten	870
Opbrengsten	691
Dekkingspercentage	79%

Leges Hoofdstuk 2 (dienstverlening m.b.t. leefomgeving - onder andere omgevingsvergunningen)

Omschrijving	Begroting 2026 (bedragen x € 1.000)
Lasten	884
Overhead	421
Totaal lasten	1.305
Opbrengsten	711
Dekkingspercentage	54%

Leges Hoofdstuk 3 (dienstverlening vallend onder Europese dienstrechtlijn - onder andere evenementen)

Omschrijving	Begroting 2026 (bedragen x € 1.000)
Lasten	209
Overhead	98
Totaal lasten	307
Opbrengsten	16
Dekkingspercentage	5%

11. Kwijtscheldingsbeleid

In de gemeente Dongen kan kwijtschelding worden verleend voor afvalstoffenheffing, rioolheffing en onroerendezaakbelasting. De kwijtscheldingsnorm is vastgesteld op 100%. Indien een belastingplichtige over onvoldoende financiële middelen beschikt, is het mogelijk onder bepaalde voorwaarden in aanmerking te komen voor kwijtschelding. Voor het belastingjaar 2026 is rekening gehouden met € 185.000 voor mogelijke kwijtscheldingen. De BWB (Belastingsamenwerking West-Brabant) voert namens de gemeente Dongen deze taak uit.

Paragraaf B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf geeft aan hoe goed de begroting is bestand tegen financiële risico's. Daarvoor is het noodzakelijk een goed inzicht te krijgen in de omvang van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit. In de jaarstukken 2024 is voor de laatste keer gerapporteerd over het weerstandsvermogen. Voor de opstelling van de Begroting 2026 zijn alle bestaande risico's opnieuw beoordeeld en geactualiseerd, en is ook onderzocht of zich nieuwe risico's voordoen. Daarnaast wordt aan de hand van de financiële kengetallen ingegaan op de ontwikkeling van het financiële beeld.

Beleid omtrent risicomanagement

Op 22 juni 2023 stelde de gemeenteraad de Financiële Verordening 2023 gemeente Dongen vast. Hierin zijn de kaders voor de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing verwerkt. De financiële verordening waarborgt dat aan de eisen van de rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan en dient dus actueel te zijn. Op 21 maart 2025 hebben zich wijzigingen voorgedaan in wet- en regelgeving omtrent de verantwoordingsgrens rechtmatigheid en de goedkeuringstolerantie van de accountant. Op basis hiervan zijn de financiële verordening en de controleverordening geactualiseerd. De geactualiseerde verordeningen bevatten als belangrijkste wijzigingen:

*De gemeenteraad stelt de verantwoordingsgrens vast op ten hoogste 2% van de totale lasten, exclusief de toevoegingen aan de reserves;

*Voor de uitvoering van de accountantscontrole bedroeg (tot en met 2024) de goedkeurings-tolerantie voor fouten 1% van de totale lasten en voor onzekerheden in de uitvoering van de controle 3%. Vanaf boekjaar 2025 vervalt het onderscheid tussen fouten en onzekerheden. Voortaan wordt uitgegaan van één percentage, namelijk dat van 2%, om te bepalen of een aangepast oordeel over de financiële overzichten noodzakelijk is.

De uitvoering van het risicomanagement binnen de gemeente is uitgewerkt in een integrale aanpak risicomanagement.

De integrale aanpak van risicomanagement houdt in dat zoveel mogelijk binnen de bestaande processen en structuren wordt nagedacht over mogelijke risico's en de daarbij behorende beheersmaatregelen. Risicomanagement wordt daarmee nadrukkelijk niet als afzonderlijke of op zichzelf staande activiteit georganiseerd, maar geïntegreerd in de dagelijkse activiteiten.

In het denken over risico's die de organisatie loopt, maken we onderscheid tussen twee typen risico's:

- risico's die de organisatie loopt in het bereiken van haar doelstellingen (beleidsrisico's)
- risico's die de organisatie loopt in het uitvoeren van reguliere processen (procesrisico's)

De beleidsrisico's worden geïntegreerd in de Planning & Control-cyclus en de procesrisico's worden meegenomen in de interne controles. De raad wordt in de begroting geïnformeerd over de belangrijkste, actuele beleidsrisico's die samenhangen met de doelstellingen in die begroting. In de tussentijdse bestuursrapportages en de jaarrekening wordt ingegaan op de stand van zaken van deze risico's en worden eventuele nieuwe risico's benoemd. Over de procesrisico's wordt de raad afzonderlijk geïnformeerd, gekoppeld aan de communicatiemomenten van de accountant, zoals bij de managementletter.

Naast deze risico's wordt afzonderlijk gerapporteerd over risico's met een financiële impact. Deze financiële risico's worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Ook hierover wordt in de begroting en de jaarrekening gerapporteerd middels deze paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Beleidsrisico's

In de programmahoofdstukken van deze begroting geven we per beleidsthema antwoord op de vraag wat we willen bereiken. Tevens geven we daarbij aan wat het realiseren van die beleidsdoelstellingen in de weg kan staan; dit zijn de beleidsrisico's. Generiek gezien wordt gesteld dat prijsfluctuaties toenemen en ook steeds lastiger zijn in te schatten. De kans op niet voorziene kostenontwikkelingen neemt daarmee toe. Hieronder worden de 5 belangrijkste beleidsrisico's nader toegelicht:

1. Cybercrime en datalekken: ICT-systeem raakt onbruikbaar, bijvoorbeeld als gevolg van een hack of ransomware aanval of systemen worden gehackt. Er worden steeds vaker bedrijven gehackt, waarbij privacygevoelige data wordt gelekt. Dit zorgt voor zowel reputatieschade als financiële schade (boetes).
2. Tekorten op budgetten jeugdzorg: Er is sprake van meer complexe casussen, waar zwaardere zorgpakketten aan toegekend dienen te worden. Daarnaast is er sprake van discussie tussen scholen en de gemeente omtrent wie verantwoordelijk is voor bepaalde dossiers. De oorzaak is dat er sprake is van een grijs gebied tussen de wet passend onderwijs en de jeugdwet. Hierdoor kunnen dossiers onterecht bij de gemeente worden neergelegd.
3. Krapte arbeidsmarkt: De krapte op de arbeidsmarkt is in ons land onverminderd hoog. Tot nu toe is het voor onze gemeente gelukt de krapte grotendeels op te vangen met de tijdelijke inhuur van medewerkers. Ook daarbij is merkbaar dat voor specialistische vacatures sprake is van schaarste wat leidt tot hogere inhuurtarieven. De verwachting is dat de krapte op de arbeidsmarkt de komende jaren niet minder zal worden. In aansluiting op alle regionale/landelijke ontwikkelingen en verwachtingen, ontstaat meer en meer een kaderstelling. Wat kan wel worden opgepakt en uitgevoerd? Waar kunnen we wellicht meer gebruik maken van samenwerkingen? Tevens leidt het ook tot stagnatie. Voor invulling zetten we in op regionale werving waarbij goed werkgeverschap en een lerende organisatie hopelijk leiden op instroom van een jongere doelgroep. Daarnaast loopt de gemeente bij inhuur ook risico op boetes, wanneer bij zelfstandige opdrachtnemers (zzp'ers) niet wordt voldaan aan de wetgeving DBA (Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties).
4. Stijgende prijzen: Door stijgende prijzen en langere levertijden kunnen onderhoud en investeringen duurder uitvallen. Hoewel de periode van forse stijgingen achter ons lijkt te liggen, is met name de ontwikkeling van de energieprijzen onder invloed van de mondiale ontwikkelingen erg onzeker. In de begroting is hier wel rekening mee gehouden, maar uiteraard gaat dit ook ten laste van ons beschikbaar budget.
5. Implementatie nieuwe wetgeving: De Omgevingswet is in 2024 in werking getreden. De focus bij deze implementatie heeft gelegen op conversie van bestaande producten en dienstverlening naar de nieuwe wetgeving. Tot en met 2030 zal de volledige toepassing van de wetgeving veel van ons vragen. Ondanks alle pogingen om het rijk ervan te overtuigen dat de werking van de Jeugdwet niet overeenkomt met de beschikbaar gestelde budgetten, is er nog geen zicht op een structurele oplossing. De afspraken vanuit de hervormingsagenda stagneren. We constateren bij de jeugd wel een afname bij de instroom, maar daar tegenover staat een forse stijging van de kosten van de aanbieders.

We kunnen momenteel constateren dat de maakbaarheid van de gemeentelijke opgaven onder druk staan. Met maakbaarheid bedoelen we de mate waarin gemeenten in staat zijn eigenstandig de doelen en ambities te realiseren waarvoor het gesteld staat. Zoals blijkt uit bovenstaande opsomming is er sprake van een aantal grootschalige risico's waarop gemeenten geen tot weinig invloed hebben.

Financiële risico's

Voor een goed financieel beheer moeten we weten welke financiële risico's (en kansen) wij hebben en hoe wij deze risico's kunnen beheersen. Ter bepaling van het benodigde weerstandsvermogen hebben we inzicht in het risicoprofiel nodig. Middels een inventarisatie zijn de risico's verzameld.

Belangrijk daarbij is te onderzoeken welke beheersmaatregelen zijn genomen of alsnog genomen moeten worden. Daarbij wordt aangegeven wat het (maximaal) verwachte risicobedrag is en maakt de inhoudelijk specialist een inschatting over de kans van voordoen. We houden daarbij onderstaande inschattingspercentages aan. Het weerstandsvermogen wordt op basis van de top 10 risico's berekend.

Score	Risicokans	Gemiddelde risicokans
1. Laag	0% - 20%	10%
2. Matig	20% - 40%	30%
3. Gemiddeld	40% - 60%	50%
4. Hoog	60% - 80%	70%
5. Zeer hoog	80% - 100%	90%

Omdat de kans dat een risico zich daadwerkelijk voordoet slechts globaal is aan te geven, wordt met een variatiebreedte van 20% gerekend. Het verwachte (maximale) risicobedrag en de kans op voordoen leiden tot een gewogen risicobedrag.

Weerstandsratio

De weerstandsratio geeft aan in hoeverre de gemeente financiële tegenvallers kan opvangen zonder dat het bestaande beleid moet worden gewijzigd. Het geeft inzicht in de robuustheid van de financiële positie van de gemeente. Het totaal aan gewogen financiële risico's (= benodigde weerstandscapaciteit) wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Uit voorzichtigheidsoverwegingen nemen we bij de bepaling van de weerstandscapaciteit uitsluitend de omvang van de algemene reserve mee. Dit leidt tot de bepaling van een weerstandsratio. Met behulp van de onderstaande tabel beoordelen we de ratio van de gemeente Dongen. Deze normtabel is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement (NARIS).

Categorie	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < 1,4	Voldoende
D	0,8 < 1,0	Matig
E	0,6 < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Berekening weerstandsratio

Aan de hand van de gewogen risicobedragen en weerstandscapaciteit bepalen we hoe de gemeente Dongen ervoor staat. Dat noemen we de weerstandsratio.

$$\text{Weerstandsratio} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{27.356.000}{3.263.480} = 8,4$$

Hiermee kan geconcludeerd worden dat het weerstandsvermogen uitstekend is.

Weerstandsratio (bedragen x € 1.000)						
	2023		2024		2025	
	1-apr	1-okt	1-apr	1-okt	1-apr	1-okt
Beschikbare weerstandscapaciteit	11.045	18.124	17.623	24.446	24.343	27.356
Benodigde weerstandscapaciteit	2.594	3.130	3.704	4.185	4.373	3.263
Weerstandsratio	4,3	5,8	4,8	5,8	5,6	8,4

In de tabel wordt inzicht geboden in de ontwikkeling van de ratio weerstandsvermogen. Op twee momenten in het jaar worden de dan actuele risico's afgezet tegen het op dat moment beschikbare weerstandsvermogen. Die twee momenten zijn gekoppeld aan respectievelijk de jaarrekening (1 april) en de begroting (1 oktober) die dan wordt opgesteld.

Uit de tabel blijkt dat de ratio weerstandsvermogen uitstekend is. Aan de schommelingen van de ratio valt op te maken dat risicomanagement een dynamisch proces is, dat continu wordt gemonitord. De mate waarin daadwerkelijk een beroep moet worden gedaan op de algemene reserve om risico's op te vangen, is beperkt. Eerder in het proces worden al beheersmaatregelen genomen.

Ten opzichte van de vorige peildatum (jaarverslag 2024) is het risicoprofiel verbeterd. Dit komt doordat het risicobedrag (benodigde weerstandscapaciteit) is gedaald van € 4,4 miljoen naar € 3,3 miljoen, doordat de risico's steeds beter worden beheerst. Daarnaast is er sprake van een hogere omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit (toename van de algemene reserve van € 24,3 miljoen naar € 27,3 miljoen, jaarrekeningresultaat 2024). Het verwachte resultaat voor 2025 is nog niet in de reserve meegenomen.

Resultaten risicoanalyse

Omdat er twee keer per jaar een risicoanalyse wordt uitgevoerd, is ervoor gekozen om geen onderscheid meer te maken tussen incidentele en structurele risico's. Zo ontstaat twee keer per jaar een actueel overzicht van de mogelijke top-10 risico's. Bij de risicoanalyse voor de Begroting 2026 zijn in totaal 18 risico's geïdentificeerd (zie bijlage 2). Voor de berekening van de weerstandratio wordt echter uitgegaan van de top-10 risico's, omdat het onwaarschijnlijk is dat alle risico's zich tegelijkertijd voordoen. Ook binnen deze top-10 risico's geldt dat het scenario een worstcase-benadering betreft. Het opgenomen totaal gewogen risicobedrag van de top-10 risico's kan daarom als maximaal worden beschouwd.

Risico's	Bedrag	Impact
Totaal top 10 risico's	€ 3.263.480	88%
Totaal overige risico's	€ 441.500	12%
Totaal alle risico's	€ 3.704.980	100%

De risico's beschrijven we kort. Daarbij geven we aan of het een nieuw of een bestaand risico betreft, bekeken over alle risico's. In de tabel op de volgende pagina is de top-10 van de geïnterpreteerde risico's in beeld gebracht. De herijkte risicoanalyse heeft geleid tot een verschuiving in de top-10, waarbij enkele risico's door hun hogere impact nieuw zijn opgenomen ten opzichte van het jaarverslag 2024.

Benodigde weerstandscapaciteit				
Peildatum 1 oktober 2025	Verwacht maximaal risicobedrag	Kans-percentage	Gewogen risicobedrag	Nieuw/bestaand
<i>Top 10 risico's</i>				
1. Exploitatiemaatschappij zwembad kan niet aan haar aflossingsverplichtingen voldoen.	€ 2.620.000	30%	€ 786.000	Bestaand
2. Waarderingsrisico woningbouwlocaties.	€ 2.329.400	30%	€ 698.820	Bestaand
3. ICT- systeem raakt onbruikbaar door cybercrime.	€ 1.200.000	30%	€ 360.000	Bestaand
4. Complexe zorgcasuïstiek	€ 600.000	50%	€ 300.000	Bestaand
5. Inhuur vanwege kwetsbare functies	€ 500.000	50%	€ 250.000	Bestaand
6. Achterstallig onderhoud wegen met categorie 3-niveau D.	€ 500.000	50%	€ 250.000	Nieuw
7.Datalekken privacygevoelige informatie.	€ 500.000	50%	€ 250.000	Bestaand
8. Kostenontwikkeling sociaal domein.	€ 400.000	50%	€ 200.000	Bestaand
9.Uitgifte van grond op bedrijfsterreinen kan achterblijven bij de verwachting.	€ 312.200	30%	€ 93.660	Bestaand
10. Door stijgende prijzen en langere levertijden kunnen onderhoud en investeringen duurder uitvallen.	€ 250.000	30%	€ 75.000	Bestaand
Totaal top 10 risico's	€ 9.211.600		€ 3.263.480	

1. Er zijn aan de exploitatiemaatschappij van het zwembad De Vennen een tweetal leningen verstrekt van in totaal € 2,9 miljoen. Hier staat een voorziening tegenover van € 300.000. Wanneer de exploitatiemaatschappij van het zwembad niet meer aan haar aflossingsverplichtingen kan voldoen, zal dit een financiële impact met zich meebrengen. De kans dat dit zich voordoet wordt als matig gezien, wat resulteert in een mogelijke impact van € 786.000 (nieuw top-10 risico).
2. Als gevolg van markt- en economische ontwikkelingen, kan de uitgifte van gronden voor woonlocaties achterblijven bij de verwachtingen. De resultaten van de grondexploitaties (De Beljaart, Noorderbunder en De Vijf Turven) kunnen lager dan verwacht uitvallen.
3. Er is de afgelopen jaren sprake van een duidelijke en verontrustende stijging in het aantal en de ernst van cyberaanvallen, Wanneer een systeem onbruikbaar of verstoord wordt door cybercrime, zorgt dit voor een operationele verstoring, die tot hogere kosten leiden. (nieuw top 10 risico).
4. Aantal complexe casussen waar de zwaarste zorgpakketten aan moeten worden toegekend.
5. Als gevolg van een samenloop van omstandigheden (mobiliteit, verloop, ziekte) kunnen plotseling binnen een team op vitale en/of kwetsbare functies vacatures ontstaan die niet intern opgelost kunnen worden. Onder de huidige arbeidsmarktomstandigheden ziet de gemeente zich geconfronteerd met hoge inhuurtarieven.
6. Achterstallig onderhoud van wegen met categorie 3-niveau D is aanzienlijk toegenomen. Dit kan zorgen voor extra kosten (nieuw top-10 risico).

7. Een data-lek kan voor een gemeente leiden tot hoge kosten door boetes, onderzoek, herstelmaatregelen, juridische claims en communicatie naar betrokkenen (nieuw top-10 risico).
8. Er lopen diverse lokale, regionale en landelijke ontwikkelingen binnen het sociaal domein. De lokale impact op de financiën zijn onzeker (Wmo, jeugdzorg, regionale inkoop en hervormingsagenda jeugdzorg).
9. Uitgifte van grond op bedrijfsterreinen kan achterblijven bij de verwachting: binnen de bedrijventerreinen (Tichelrijt 2 en 3) moeten we vanaf 1-1-2026 nog € 3,1 miljoen aan inkomsten uit grondverkoop realiseren. Aangezien er nog uitvoering moet worden gegeven aan de uitwerking van het bestemmingsplan blijft het risico bestaan op het achterblijven van de resultaten.
10. Door stijgende prijzen en langere levertijden, kunnen onderhoud en investeringen duurder uitvallen. Hoewel de periode van forse stijgingen achter ons lijkt te liggen, is met name de ontwikkeling van de (energie) prijzen onder invloed van de mondiale ontwikkelingen erg onzeker. De begroting bevat geen centrale reservering om prijsstijgingen op te vangen.

Ten opzichte van het jaarverslag 2024 is de totale financiële impact van de top-10 risico's afgenomen met € 1,1 miljoen (van € 4,4 miljoen naar € 3,3 miljoen). Deze daling is het gevolg van het inzetten van effectieve beheersmaatregelen die de kans op enkele risico's hebben verkleind of weggenomen en daardoor de financiële impact hebben beperkt/ weggenomen.

Financiële kengetallen

Aan de hand van de voorgeschreven financiële kengetallen wordt in elke jaarrekening en begroting inzicht gegeven in de financiële positie van de gemeente. De kengetallen moeten in samenhang worden gezien. De gemeente beschouwt hierbij de netto schuldquote, de solvabiliteit en de structurele exploitatieruimte als de primaire kengetallen. Deze kengetallen geven inzicht in de financiële staat van de schuldpositie (netto schuldquote), de vermogenspositie (solvabiliteit) en de begroting (structurele exploitatieruimte). De grondexploitatie en de belastingcapaciteit zijn belangrijk voor de context van de primaire kengetallen. Voor de signaleringswaarden sluiten we aan bij de waarden zoals deze door toezichthouders bij gemeenten wordt gehanteerd.

Duiding waarden kengetallen	Mate van risico		
	Laag risico	Gemiddeld risico	Hoog risico
Netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd	< 90%	90% - 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	= 0%	< 0%
Grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
Belastingcapaciteit	< 95%	95% - 105%	> 105%

Duiding financiële positie

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van financiële kengetallen voor de gemeente Dongen weergegeven vanaf de jaarrekening 2024, de begroting 2025 (na Berap-2) naar de nu voorliggende meerjarenbegroting 2026-2029. Tevens zijn in de tabel de gemiddelde waarden van de Brabantse gemeenten weergegeven voor het jaar 2023. De cijfers in de kolom Begroting 2025 zijn hierbij aangepast aan de actuele inschattingen uit de tweede Bestuursrapportage.

Kengetallen Begroting 2026-2029	Brabants gemiddelde 2025	Rekening 2024	Berap-2 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Netto schuldquote	55%	59%	77%	105%	111%	120%	122%
Netto schuldquote gecorrigeerd	53%	55%	74%	102%	108%	117%	119%
Solvabiliteitsratio	36,4%	23,0%	22,3%	19,9%	18,3%	16,9%	15,9%
Structurele exploitatieruimte	2,0%	2,6%	0,8%	0,4%	0,2%	-1,8%	-1,4%
Grondexploitatie	7,8%	10,6%	14,2%	11,4%	6,8%	-1,5%	-1,9%
Belastingcapaciteit	95%	95%	97%	98%	98%	98%	98%

Kijkend naar de signaleringswaarden kan geconcludeerd worden dat de gemeente Dongen voor wat betreft de schuldquote en de solvabiliteit in een risicovolle situatie zit. Voor de netto schuldquote is de verwachting dat de risico-inschatting komend jaar stijgt van laag risico naar een gemiddeld tot hoog risico. Dit als gevolg van de bouw van de Integrale Kindcentra (KC's). Hiervoor dienen forse leningen te worden afgesloten. Qua solvabiliteit is over de afgelopen jaren sprake geweest van een aanzienlijke groei (in 2019 bedroeg de solvabiliteit nog 9,9%). De komende jaren beweegt de solvabiliteit zich, door mede de verschuiving van de tekorten van de ravijnjaren en het aantrekken van nieuwe geldleningen, naar een hoog risico.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in de omvang van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. De netto schuldquote is ook inzichtelijk gemaakt na correctie voor verstrekte leningen. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen is in de exploitatie en de schuldenlast. Bij de behandeling van de Kadernota 2022 heeft de gemeenteraad besloten dat de schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen vanaf 2028 (maximaal) 130% mag bedragen. Tot 2028 is een schuldquote van 140% goorloofd.

Door de voorgenomen bouw van een vijftal KC's gaat de schuldquote de komende jaren stijgen. De grens van 130% wordt naar verwachting de komende jaren echter niet bereikt. Daarbij wordt tevens opgemerkt dat de begroting van het afgelopen jaar fors is gestegen en jaar op jaar zal stijgen door indexeringen. Afgezet tegen de begroting zal de schuldquote daardoor lager uitvallen dan nu voorzien.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het drukt de omvang van het eigen vermogen uit in een percentage van het totale vermogen. Hoe lager dit percentage, hoe lager de financiële weerbaarheid van de gemeente is.

Door de positieve jaarrekeningresultaten is de solvabiliteit de laatste jaren aanzienlijk verbeterd. In de meest recente jaarrekening over 2024 is de kritieke grens van 20% doorbroken. Dit betekent meer dan een verdubbeling ten opzichte van het dieptepunt in 2019 (9,9%). Echter door het aantrekken van de financiering voor de investeringen uit het investeringsplan en de tekorten van het Ravijnjaar zakt de solvabiliteit onder de kritieke grens.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft aan in hoeverre de baten en lasten van de gemeente op de lange termijn (dus structureel) met elkaar in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het meerjarig financieel perspectief uit de inleiding te corrigeren voor incidentele baten en lasten en voor de onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves. Voor de eerste 2 jaren zijn de begrotingssaldi in de voorliggende meerjarenbegroting groter dan nul, echter de verschoven Ravijnjaren naar 2028 zorgen voor tekorten in 2028 en 2029.

Grondexploitatie en belastingcapaciteit

De grondexploitatie en belastingcapaciteit zijn kengetallen die de voorgaande drie primaire kengetallen in perspectief zetten. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de waarde van de voorraden grond is ten opzichte van de totale baten in de begroting. Een grote waarde van de voorraden grond zet de schuldpositie in een ander perspectief, maar brengt tevens risico's met zich mee. Staat grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet worden afgewaardeerd, dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteit. De verwachting is dat de voorraden grond de komende jaren zullen worden verkocht. De gemeente loopt hierop weinig risico. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin op de langere termijn financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. Hiervoor worden de woonlasten van de gemeente Dongen afgezet tegen de landelijke gegevens.

Zichtbaar is dat de inzet om de OZB voor woningeigenaren richting het landelijk gemiddelde te laten bewegen, effect sorteert. Sinds 2024 liggen de woonlasten in Dongen onder het landelijk gemiddelde. Daarmee is de afspraak vanuit het coalitieakkoord gestand gedaan dat de woonlasten voor 2026 evenals voorgaande jaren onder het landelijk gemiddelde blijven.

Paragraaf C. Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf is de staat en het beheer beschreven van onze kapitaalgoederen: wegen, openbare verlichting, openbaar groen, speel- en recreatieterreinen, riolering, gemeentelijke gebouwen en jeugd- en sportaccommodaties.

Het versterken van de woon- en leefomgeving is essentieel voor het vasthouden en aantrekken van inwoners. Het in standhouden van een aantrekkelijke en veilige leefomgeving hoort daarbij. Onze kapitaalgoederen spelen daarbij een belangrijke rol. Het betreft grote zaken die vaak veel waarde hebben en meerdere jaren meegaan. Sommige taken waarop kapitaalgoederen betrekking hebben, zijn wettelijk verplicht. Het onderhoud en beheer van kapitaalgoederen is van groot belang voor het goed functioneren van de gemeente. Achterstallig onderhoud zou kunnen leiden tot aansprakelijkheid.

Met de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' stellen we de kaders vast voor onderhoud van infrastructuur, voorzieningen en gebouwen. Dat is van belang omdat kapitaalgoederen:

- blijvend een groot beslag op de gemeentelijke begroting leggen;
- nodig zijn om de programmadoelen van de gemeente te realiseren;
- mede het aanzien van de gemeente bepalen.

Er bestaat een direct verband tussen de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen', de staat van reserves en voorzieningen en het investeringsplan. In het investeringsplan worden de investeringen bijeengebracht waarvan de jaarlijkse kapitaallasten zijn verwerkt in deze paragraaf. De kosten van het jaarlijks klein onderhoud zijn opgenomen in de exploitatie. Voor openbare verlichting is structureel een budget in de begroting opgenomen. Het uitvoeringsplan openbare verlichting is hierop afgestemd. Ten aanzien van het wegenonderhoud wordt vanaf de begroting 2026 gewerkt met een onderhoudsvoorziening de werkzaamheden uit het beheerplan wegen 2026-2029 worden hieruit bekostigd

Voor wat betreft sportaccommodaties en gebouwenbeheer, wordt eveneens gebruik gemaakt van een onderhoudsvoorziening. Voor riolering wordt gewerkt met een egalisatievoorziening. Het verloop van deze reserves en voorzieningen is in de staat van reserves en voorzieningen in beeld gebracht en toegelicht.

Aan de lasten die in deze paragraaf worden weergegeven, liggen onderhouds- en uitvoeringsplannen ten grondslag die door de raad zijn of worden vastgesteld.

Water en riolering

Het op 16 december 2021 vastgestelde water- en rioleringsplan 2022 is meer gericht op de werkwijze van de nieuwe omgevingswet en de maatschappelijke effecten van water en het klimaat.

De resultaten van de stresstesten en de klimaatdialog zijn hierin ook verwerkt.

Het gemeentelijke water- en rioleringsplan bevat onder andere het beleidskader, de uitvoeringsagenda en het kostendekkingsplan voor water en riolering voor de periode 2022-2026.

Hoe is het beleid vertaald in de begroting?

In de begroting zijn ramingen opgenomen voor investeringen, beheer en onderhoud van riolering en water overeenkomstig het kostendekkingsplan van het water- en rioleringsplan 2022-2026. Voor nadere beleidsdoelstellingen en belangrijkste reguliere taken wordt verwezen naar thema 530.

Openbare verlichting en verkeerregelininstallaties

Het beleidsplan voor openbare verlichting is 9 april 2020 vastgesteld en loopt tot en met 2028. In het najaar van 2025 wordt een tussentijdse actualisatie opgesteld.

Hoe is het beleid vertaald in de begroting?

In de begroting zijn budgetten opgenomen voor het in stand houden van de openbare verlichting en het vervangen naar LED-armaturen. Voor nadere beleidsdoelstellingen en belangrijkste reguliere taken wordt verwezen naar thema 530.

Openbaar groen

Het bomenbeleidsplan en groenbeleidsplan, met een looptijd van 10 jaar, is op 23 september 2023 vastgesteld door de gemeenteraad. Aansluitend heeft een actualisatie van het groenbeheerplan (inclusief bomenbeheer) plaatsgehad welke in het voorjaar 2024 door het college is vastgesteld.

Hoe is het beleid vertaald in de begroting?

In de begroting zijn ramingen opgenomen voor beheer en onderhoud van het openbaar groen en bomen, onderverdeeld in de posten “parken en plantsoenen” en “bermen en sloten”. Het onderhoud aan het openbaar groen wordt maandelijks getoetst op het gewenste kwaliteitsniveau. Voor nadere beleidsdoelstellingen en belangrijkste reguliere taken wordt verwezen naar thema 530.

Wegen, straten en pleinen

In 2025 wordt het nieuw wegenbeheerplan vastgesteld dat loopt tot en met 2029. Hierin is de kwaliteit opgenomen van de verharding in het onderhoud openbaar domein opgenomen en de criteria hoe we de kunstwerken onderhouden en in stand houden. Met het opstellen van het nieuwe wegenbeheerplan heeft tevens een schouw plaatsgevonden van het gemeentelijke wegennet, waaruit is gebleken dat enerzijds sprake is van een slechtere wegconditie als vooraf werd aangenomen, anderzijds is duidelijk geworden dat met in achtneming van de huidige staat van onderhoud het onderhoudsbudget te laag is begroot. Actualisatie van het onderhoudsbudget vindt plaats in deze voorliggende begroting. Daarnaast wordt het onderhoudsbudget omgezet naar een storting in de voorziening geprogrammeerd onderhoud wegen. Deze voorziening wordt met deze begroting ingesteld. Daarmee is het toekomstig onderhoud aan de gemeentelijke infrastructuur naar de toekomst goed geregeld.

Hoe is het beleid vertaald in de begroting?

In de begroting zijn ramingen opgenomen voor investeringen en zijn budgetten opgenomen voor het in stand houden van verhardingen, onverharde wegen en wegmarkeringen. Voor nadere beleidsdoelstellingen en belangrijkste reguliere taken verwijzen wij u naar thema 530.

Civiele kunstwerken (bruggen en duikers)

In 2025 wordt het nieuwe Beheerplan Civiel Technische Kunstwerken 2025-2029 vastgesteld. Hierin is de kwaliteit opgenomen van de kunstwerken en de criteria hoe we de kunstwerken onderhouden en in stand houden. Vooruitlopend hierop het is onderhoudsbudget verhoogd.

Hoe is het beleid vertaald in de begroting?

In de begroting zijn ramingen opgenomen voor investeringen, beheer en onderhoud van de civiele kunstwerken overeenkomstig het beheerplan civiel technische kunstwerken. Voor nadere beleidsdoelstellingen en belangrijkste reguliere taken wordt verwezen naar thema 530.

Gemeentelijke gebouwen

Jaarlijks wordt via het gebouwbeheersysteem het onderhoudsplan bijgesteld aan de hand van jaarlijkse inspecties en beleidsontwikkelingen. Voor nadere beleidsdoelstellingen en belangrijkste reguliere taken wordt verwezen naar thema 530.

Hoe is het beleid vertaald in de begroting?

Middels het gebouwbeheersysteem wordt het onderhoudsplan jaarlijks geactualiseerd en zijn de ramingen voor investeringen overgenomen en zijn budgetten opgenomen voor en het uitvoeren van preventief en correctief onderhoud aan de panden. De uitgaven voor het groot onderhoud lopen via de daarvoor gevormde voorziening “onderhoud gemeentelijke gebouwen”, die ook jaarlijks wordt geactualiseerd.

Sport- en cultuuraccommodaties

Jaarlijks worden de onderhoudsplannen bijgesteld. In 2020 is de voorziening Sport herijkt. Het beheer van de gemeentelijke binnensportaccommodaties is in handen van de Binnensport Accommodaties Dongen (BSA). De BSA ontvangt hiervoor een vergoeding. Het beheer van De Cammeleur is in handen van de Stichting DonckHuys. Stichting DonckHuys ontvangt hiervoor een vergoeding.

Hoe is het beleid vertaald in de begroting?

Voor nadere beleidsdoelstellingen en belangrijkste reguliere taken wordt verwezen naar thema 120.

Onderwijshuisvesting

Lasten van onderwijshuisvesting betreffen enkel de kapitaallasten die voortkomen uit investeringen zoals de KC's. De onderhoudsplicht ligt bij de schoolbesturen die hiervoor via het rijk een vergoeding ontvangen.

Hoe is het beleid vertaald in de begroting?

Voor nadere beleidsdoelstellingen en belangrijkste reguliere taken wordt verwezen naar thema 210.

Onderhoud kapitaalgoederen (x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Wegen, straten en pleinen	2.324	2.681	2.843	2.868
Openbare Verlichting	688	687	690	690
Openbaar groen	3.138	3.116	3.166	3.102
Water en Riolering	2.311	2.826	2.862	2.918
Gebouwenbeheer	1.149	1.156	1.291	1.291
Onderwijshuisvesting	1.491	1.885	2.639	2.630
Sport- en Cultuuraccommodaties	2.271	2.495	2.464	2.484
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	13.372	14.846	15.955	15.983

In deze tabel zijn opgenomen de lasten weergegeven per categorie kapitaalgoederen, zoals in de exploitatie. Dit zijn onder meer de kapitaallasten en structurele onderhoudslasten.

Ten opzichte van de begroting 2025-2028 zijn op een aantal onderdelen verschillen zichtbaar. Grotendeels heeft dit te maken met het actualiseren en indexeren van onderhoudsbudgetten en het actualiseren van de kapitaallasten op basis van het investeringsplan.

Voor wegen, straten en pleinen is sprake van een aanzienlijk verhoging. Reden hiervoor is de gehouden wegenschouw en het verwerken van de indexeringen.

Het verloop van de lasten in Water en Riolering wordt veroorzaakt door de investeringen in het riool, en dan specifiek het toenemen van rente en afschrijving.

Investerings in onderwijshuisvesting, concreet de nieuwbouw van de KC's, zorgen voor een hogere kapitaallast. Dit is de reden van de stijgende lasten.

Paragraaf D. Financiering

In de financieringsparagraaf geeft de gemeente inzicht in de beheersing van de risico's met betrekking tot de financiering. De wet Fido (Financiering decentrale overheden), de financiële verordening 2025 en het treasurystatuut 2025 (dat stelt hoe een organisatie haar financiële middelen, posities en bijbehorende risico's beheert en stuurt), vormen het kader voor deze paragraaf. Daarnaast worden in deze paragraaf specifieke uitgangspunten opgenomen zoals de kasgeldlimiet. De voornaamste doelstelling van de treasuryfunctie is het beperken van de financiële risico's.

In zijn algemeenheid kunnen deze risico's worden onderscheiden in renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's. In de Dongense financieringssituatie zijn de koers- en valutarisico's niet van toepassing. Renterisico's doen zich voor op de openstaande schuld (zowel vlottend als vast). De kredietrisico's hebben betrekking op de verstrekte leningen, uitgezette beleggingen en verstrekte gemeentegaranties.

Renterisico

In 2026 zal er sprake zijn van een financieringstekort: het totaal aan liquide middelen in 2025 is kleiner dan het totaal aan benodigde uitgaven (voor investeringen, reguliere uitgaven en aflossingen). Het financieringstekort is ontstaan doordat de uitgaven voor de bouw van de scholen nu flink op gang zijn gekomen en er vanwege de financieringsoverschotten van afgelopen jaren geen herfinanciering heeft plaatsgehad.

De gemeente Dongen krijgt met ingang van begrotingsjaar 2026 weer te maken met de normale situatie van een financieringstekort. Om te voorzien in de behoefte aan financiering worden zowel korte leningen (leningen met een looptijd korter dan 1 jaar, vlottende schuld genoemd) als lange leningen (leningen met een looptijd langer dan 1 jaar, vaste schuld genoemd) afgesloten. In beide gevallen loopt de gemeente een renterisico.

Wettelijk bestaan er regels die moeten voorkomen dat fluctuaties in rentepercentages een te grote invloed hebben op de rentelasten. Deze zijn vastgelegd in de Wet Fido. Het gaat om de kasgeldlimiet (van toepassing op korte leningen) en de renterisiconorm (lange leningen). De kasgeldlimiet en de renterisiconorm hebben allebei als doel de leningenportefeuille van decentrale overheden te behoeden voor een onverantwoord grote gevoeligheid voor rentefluctuaties. Ze stellen dus een grens aan de structuur van de leningen, niet aan de hoogte.

De gemeente Dongen houdt met het aantrekken van financiering (kort of lang) rekening met de wettelijke normen. Op die manier wordt het renterisico beperkt.

Renterisico vlottende schuld (kasgeldlimiet)

De kasgeldlimiet richt zich hierbij op leningen met een looptijd van maximaal één jaar (ook wel korte leningen, of vlottende schuld genoemd). De kasgeldlimiet stelt dat deze korte leningen niet meer dan drie kwartalen achter elkaar hoger mogen zijn dan 8,5% van het begrotingstotaal. Indien de norm in meer dan twee opeenvolgende kwartalen wordt overschreden, dient een melding te worden gedaan bij de provincie als toezichthouder. De gemeente Dongen stuurt op de omvang van de korte leningen en zorgt ervoor dat deze de kasgeldlimiet niet meer dan twee maanden achter elkaar overschrijden. Bij een dreigende overschrijding worden de korte leningen omgezet in nieuwe, langlopende leningen. De kasgeldlimiet voor 2026 bedraagt afgerond € 7,9 miljoen op basis van de voorgeschreven berekeningswijze.

Renterisico vaste schuld (renterisiconorm)

De renterisiconorm is opgesteld met als doel de rentegevoeligheid van de portefeuille van leningen met een looptijd van één jaar of langer (de vaste schuld) te beperken. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijk opnieuw moet worden afgesloten, met het risico van plotseling oplopende rentelasten. De renterisiconorm is bepaald op 20% van het begrotingstotaal. Dat wil zeggen dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet méér mogen bedragen dan

20% van het begrotingstotaal. Hierbij is een minimumbedrag bepaald van € 2,5 miljoen. In onderstaande tabel wordt de renterisiconorm voor de komende jaren weergegeven.

Renterisiconorm		2026	2027	2028	2029
Omschrijving (bedragen x € 1.000)					
A	Aflossingen	5.345	4.598	4.101	4.104
	Renterisiconorm:				
B	Begrotingstotaal	93.218	99.607	94.934	95.226
C	Norm in %	20	20	20	20
D	Renterisiconorm: (minimum 2.500)	18.644	19.921	18.987	19.045
E	Ruimte (+) / Overschrijding (-) (D - A)	13.299	15.323	14.886	14.941

Liquiditeitsprognose

De gemeente Dongen werkt vanuit totaalfinanciering. Alle gemeentelijke inkomsten en uitgaven worden hierbij gesaldeerd voordat de geld- of kapitaalmarkt wordt benaderd. Goed inzicht in het verloop van inkomsten en uitgaven leidt tot betere sturing op de benodigde liquiditeiten voor de komende jaren, de aan te trekken externe financiering en de ontwikkeling van de rentekosten. Voor de begroting is een liquiditeitsprognose opgesteld. De liquiditeitsprognose is opgesteld met de cijfers uit deze begroting en het investeringsplan 2026-2029.

Vanaf 2026 neemt als gevolg van investeringen de leningenportefeuille toe.

Liquiditeitsprognose	2026	2027	2028	2029
(bedragen x € 1.000)				
Liquiditeitsprognose op 1 januari	16.693	2.636	-84	689
Saldo inkomsten en uitgaven exploitatie	3.404	5.125	3.380	3.607
Uitgaven aflossing opgenomen leningen	-5.665	-5.318	-5.541	-5.904
Inkomsten aflossing uitstaande leningen	220	220	220	220
Uitgaven investeringen	-32.574	-24.537	-14.817	-6.629
Inkomsten grondexploitaties	2.559	3.631	8.284	457
Liquiditeitsoverschot (+) / -tekort (-)	15.364	-18.243	-8.557	-7.559
Nieuwe leningen	18.000	18.000	9.000	8.000

Kredietrisico

Bij verstrekte leningen of garantstellingen is sprake van een kredietrisico. Hier kan zich de situatie voordoen dat partijen waaraan de gemeente leningen heeft verstrekt (of waarvoor de gemeente garant staat) niet meer aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Als de lenende partij de lening niet kan terugbetalen, is de gemeente het uitgeleende geld kwijt en blijft zij zitten met de schuld die ertegenover staat. Kredietrisico's kunnen zich op twee manieren manifesteren:

- Een risico dat direct wordt gelopen uit hoofde van door de gemeente verstrekte leningen en uitgezette beleggingen.
- Een risico ten aanzien van verstrekte gemeentegaranties (ook wel borgstellingen genoemd). Dit is een indirect kredietrisico.

Ad a. Kredietrisico's op leningen en beleggingen

Uit hoofde van haar publieke taak heeft de gemeente Dongen de navolgende leningen (door)verstrekt en beleggingen gerealiseerd:

Uitzettingen (uitstaande leningen, beleggingen)	
Leningen (bedrag x € 1.000)	1 januari 2026
Geldnemer:	
Zwembad de Vennen	3.114
Voorziening zwembad De Vennen ⁶	-300
Startersleningen	367
Voorziening starterslening ⁹	-117
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn)	235
Blijverslening (SVn)	300
Verzilverlening (SVn)	200
Subtotaal	3.799
Beleggingen (bedrag x € 1.000)	
Aandelen Brabant Water	111
Aandelen NV BNG	160
Grootboekschuld ministerie van Financiën	2
Deelneming Publiek Ontwikkelbedrijf REKS BV	225
Subtotaal	498
Totaal	4.297

De uitzettingen per 1 januari 2026 zijn naar verwachting € 4.297.000. De aflossing in 2026 bedraagt naar verwachting € 220.000. De stand per 31 december 2026 zal hierdoor € 4.077.000 zijn.

Ad b. Kredietrisico's ten aanzien van gemeentegaranties (borgstellingen)

De gewaarborgde leningen derden bestaan uit:

- Leningen toegelaten instellingen, welke gewaarborgd worden door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) met achtervang rijk/gemeente.
- Garantstellingen in het kader van de gemeentegarantie eigen woning.

De borgstelling via het WSW heeft betrekking op leningen aan stichting Casade waarbij de gemeente Dongen achtervang-gemeente is. Deze leningen zijn in eerste aanleg geborgd door het WSW. Slechts indien de WSW niet aan de betalingsverplichtingen kan voldoen, verstrekt de achtervang-gemeente een renteloze lening aan de WSW voor 50% van het totale leningbedrag. De WSW acht het risico dat achtervang-gemeenten renteloze leningen aan hen moeten verstrekken als de andere buffers onvoldoende zijn "zeer klein - zelfs theoretisch".

Daarnaast zijn door de gemeente garantstellingen verleend in het kader van de gemeentegarantie. De gemeentegarantie was een garantie van een gemeente voor de hypotheekschuld van een woningeigenaar ten opzichte van een geldverstrekker, zoals een bank of verzekeringsmaatschappij. Met ingang van 1995 is het stelsel van de gemeentegarantie vervangen door de Nationale Hypotheek Garantie. De (gemeente)garantstellingen nemen daardoor geleidelijk af.

⁶ De voorzieningen voor zwembad De Vennen en de starterslening zijn als waarderingscorrectie in mindering gebracht op de vordering onder de financiële vaste activa.

Financiële risico's in beeld

Samengevat loopt de gemeente de volgende risico's in haar financieringsfunctie.

Risico	Norm	Toelichting
Renterisico vlottende schuld	Kasgeldlimiet: 8,5% van begrotingstotaal	Kasgeldlimiet 2026: € 7,9 miljoen Maximum voor de omvang van de kortlopende schulden. Bij structureel overschrijden kasgeldlimiet moet kortlopende schuld worden omgezet in langlopende schuld.
Renterisico vaste schuld	Renterisiconorm: 20% van het begrotingssaldo	Renterisiconorm 2026: € 18,6 miljoen Maximum aan de jaarlijkse aflossing en renteherziening op de langlopende schulden.
Kredietrisico	- Risico uit hoofde van door de gemeente verstrekte leningen en uitgezette beleggingen. Het risico bestaat dat de vrijvallende gelden (bij aflossing) niet tegen een gelijk rentepercentage kunnen worden belegd. - Risico ten aanzien van verstrekte gemeentegaranties (borgstellingen). Garanties dienen voort te vloeien uit gemeentelijke taken. Het verstrekken van een gemeentegarantie geschiedt bij raadsbesluit en wordt voor komend jaar niet verwacht.	

Rente-omslag

Conform het 'Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten' (BBV) moet er inzicht worden gegeven in de rentelasten, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend. Daarnaast is het verplicht dat de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden moeten worden toegerekend met behulp van een (rente) omslagpercentage.

Renteschema (bedragen x € 1.000)		2026
A	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.538
B	De externe rentebaten over de korte en lange financiering	89
C	Saldo rentelasten en rentebaten	1.449
	Rente die aan de grondexploitaties moet worden doorberekend	188
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	1.261
		1.261
D	Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente	
E	De aan taakvelden toe te rekenen rente (renteomslag)	1.267
F	Verwacht renteresultaat op taakveld treasury	-6

EMU-saldo

Op grond van artikel 20 van het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, moet de gemeente in de programmabegroting inzage geven in het EMU-saldo over het vorig begrotingsjaar, de berekening van het geraamde bedrag over het begrotingsjaar en de berekening van het geraamde bedrag over het jaar volgend op het begrotingsjaar.

Het EMU-saldo is een in Europees verband gehanteerd en gedefinieerd macro-economisch begrip. Het kan worden omschreven als het verschil tussen de inkomsten en uitgaven van de collectieve sector (rijk, andere overheden, sociale fondsen).

Berekening EMU-saldo		2024	2025	2026	2027
(bedragen x € 1.000)		Volgens begroting 2024	Volgens begroting 2025	Volgens begroting 2026	Volgens meerjarenraming in begroting 2026
1.	Exploitatiesaldo vóór reservemutaties	1.173	682	-710	-1.332
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	23.395	13.873	7.477	29.388
3.	Mutatie voorzieningen	-550	-744	-744	-593
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	2.035	-1.725	-1.725	3.631
5.	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo (1 – 2 + 3 – 4 – 5)		-24.807	-12.210	-7.206	-34.944

Paragraaf E. Bedrijfsvoering

Organisatievisie

Het nieuwe directieteam van Dongen, sinds november 2024 compleet, heeft medio 2025 een nieuwe visie op de organisatie vastgesteld. De visie biedt bestuur en organisatie meer sturing, duidelijkheid, structuur en stelt professioneel vakmanschap centraal.

Professioneel vakmanschap vraagt om kennis en kunde, elke dag opnieuw. Rolduidelijkheid, het nemen van verantwoordelijkheid en duidelijk communiceren, zijn hiertoe belangrijke kwaliteiten. Dit geldt ook voor doelgericht werken, keuzes maken en doortastend handelen. De visie geeft richting aan de koers van de organisatie. Medewerkers handelen proactief en zijn voortdurend op zoek naar oplossingen die waarde toevoegen voor inwoners, collega's en partners. Ze staan in verbinding met de samenleving, signaleren wat er speelt en vertalen dat door naar professioneel handelen.

Doorontwikkeling van de organisatie (2026-2027)

Vanaf september 2025 (tot eind 2027) is een reeks van projecten van start gegaan. Deze zorgen voor de uitvoering van de visie en faciliteren daarmee professioneel vakmanschap in de gemeente Dongen. Bijvoorbeeld: projecten op het gebied van sturing, het implementeren van nieuwe tools en methoden om het personeelsbeleid te beheren en optimaliseren, doorgroei op professioneel vakmanschap, procesgericht werken, leren en ontwikkelen, inzet van data en een strategische personeelsplanning. De personeelsrol was de afgelopen jaren georganiseerd binnen alle teams (conform zelforganisatie). Vanaf het derde kwartaal van 2025 wordt deze rol geconcentreerd bij team personeel & organisatie, dat wordt versterkt en de transformatie gaat maken naar een stevig P&O team dat alle vragen en processen rond personeelszaken uitvoert, beleid ontwikkelt en de organisatievisie uitwerkt in een goed personeelsbeleid.

Wat willen we de komende jaren bereikt hebben

Eind 2026 is gerealiseerd op gebied van personeel & organisatie: implementatie van HR-gesprekscyclus en een functiewaarderingssysteem, aansluiting bij het mobiliteitsbureau regio West-Brabant zodat inhuur, mobiliteit en ontwikkeling van medewerkers slimmer wordt georganiseerd. Ook hebben we team P&O versterkt zodat 'werving en selectie' en 'binden en boeien' de aandacht krijgen die nodig is in deze arbeidsmarkt. Leren en ontwikkelen voor professioneel vakmanschap heeft in 2026 een prominente rol.

In de sturing en structuur is eind 2026 de norm: procesgericht werken, projectmatig werken en opgavegericht werken de norm. Er zijn sleutelfunctionarissen aangewezen die inhoudelijk sturen op resultaten en voortgang. Vanaf deze basis ontwikkelen we richting 2027 door met projecten als strategisch personeelsplanning, bredere inzet van data en het duiden van actuele HR-thema's.

Werkcafé

Vanuit goed werkgeverschap en om medewerkers te werven en te behouden, hebben we in het gemeentehuis goede voorzieningen nodig die passen bij deze tijd. In dat kader bouwen we de huidige kantine om tot een werkcafé: een plek voor ontmoeten, (informeel) vergaderen en lunchen. Een moderne, multifunctionele ontmoetingsplek sluit aan op onze werkgeversvisie. Het biedt een eigentijdse ruimte waar we gasten en ketenpartners professioneel kunnen ontvangen en recepties houden. Het geheel verbetert de algehele uitstraling van gemeente Dongen.

We hebben diverse mogelijkheden voor de invulling van catering onderzocht waarbij gekozen is om te werken met een leerwerkbedrijf. Daarnaast is er een ontwerp gemaakt voor het werkcafé om een reële inschatting te maken van de kosten voor de verbouwing. De kosten voor het realiseren van het werkcafé komen neer op een eenmalige investering van € 197.000,-. Dit bedrag is opgebouwd uit bouwkundige kosten, installatietechnische kosten en keukeninventaris. Daarnaast is er sprake van jaarlijkse kosten, een bedrag van €108.000,-. Dit bedrag is opgebouwd uit de kapitaallasten en exploitatiekosten voor het werkcafé.

Formatie

De dynamiek in de organisatie is de laatste jaren toegenomen. Voor een groot deel veroorzaakt door een, al dan niet tijdelijke, uitbreiding van het takenpakket als gevolg van wijzigingen in wet- en regelgeving en diverse (inter)nationale crisissen. Deze dynamiek zorgt voor druk op onze formatie. Niet alleen in omvang maar ook in samenstelling.

Specifieke knelpunten in de bezetting zijn het ruimtelijk domein, met name op bouw- en woningtoezicht en het sociaal domein. De vraag op de arbeidsmarkt in deze twee domeinen is dusdanig hoog dat, in combinatie met een beperkt aanbod, het enorm lastig is om tot een snelle en kwalitatief goede invulling te komen van vacatures. Daardoor wordt regelmatig gebruik gemaakt van externe inhuur voor piekperiodes. In beide domeinen werken we nauw samen in de regio. Die samenwerking bestaat uit het uitwisselen van werkprocessen of methodes, maar ook uit het gezamenlijk aanstellen van een nieuwe collega die voor twee gemeentes werkt. Ook hier blijven we zoeken naar oplossingen om de dienstverlening in stand te houden.

De doelstellingen die volgen uit de organisatievisie brengen een formatievraag met zich mee. Gezien het meerjarige karakter van dit traject, ligt de voorkeur op het creëren van een financiële “reserve doorontwikkeling”. In deze reserve worden posten begroot voor personele zaken, tijdelijke inzet van bv. kwartiermakers, ontwikkeling en ondersteuning en capaciteit voor sleutelposities, capaciteit voor procesgericht werken en de HR-ontwikkeling, data en sturingsinformatie en gewenste bestendiging van het professioneel vakmanschap.

Eenmalig investering:

- Tijdelijke capaciteit ter versnelling van het organisatie-ontwikkelplan voor de komende 2 jaar
- Uitvoeringsbudget

Structurele investering:

- Capaciteit om versterking P&O en sleutelposities waar te kunnen maken

Om de huidige en toekomstige gemeentelijke taken en verantwoordelijkheden, waaronder het gestelde in het coalitieakkoord, goed te kunnen uitvoeren voorziet deze begroting in een uitbreiding van de formatie met 14 fte (zie onderstaande tabel).

Mutaties formatie	Aantal fte
Uitbreiding verenigingsadviseur (tijdelijk)	1
Beleidsadviseur Maatschappelijk vastgoed	1
Beheerder Maatschappelijk vastgoed	1
Medewerker Personeel & Organisatie	1
Wijkregisseur (tijdelijk)	1
Totaal uitbreiding formatie	5

Planning en control

Sturing en beheersing van de organisatie komen samen binnen de planning- en control-cyclus (hierna: P&C-cyclus), waarvoor een adequate interne beheersing een belangrijke basis vormt. Het cyclische karakter van de P&C-cyclus leent zich bij uitstek voor een continue doorontwikkeling van de onderdelen uit de cyclus.

Ontwikkelingen P&C-cyclus

Een ontwikkeling naar een solide financiële positie is gebaat bij een optimaal werkende P&C-cyclus. We kijken jaarlijks welke verbeteringen we kunnen doorvoeren in de cyclus. De afgelopen jaren zijn verschillende aanpassingen gedaan waardoor de leesbaarheid, de planning en informatiewaarde van de producten zijn verbeterd. Zo is onder meer de jaarplanning aangepast, waardoor de samenhang tussen de producten is toegenomen en de raad op twee hoofdmomenten in het jaar een integraal inzicht wordt geboden in de stand van zaken in de gemeente. Ieder beleidsthema is opgebouwd uit een samenhangend geheel van strategische doelstellingen, beleidsdoelstellingen, beleidsrisico's en beleidsindicatoren.

Interne beheersing

Binnen de organisatie is continu aandacht voor de interne beheersing van onze processen en systemen. Daar waar voorheen interne controles met name plaatsvonden ter voorbereiding van de accountantscontrole, is de focus de afgelopen jaren verlegd naar het versterken van de interne beheersing. Daarbij richten we ons meer op procesverbeteringen, efficiëntie en kwaliteitsborging aan de voorkant, en voorkomen we fouten in plaats van deze achteraf te moeten corrigeren. Hiermee maken we steeds meer de omvorming van 'controles achteraf' naar 'beheersing vooraf'.

Op basis van de bevindingen uit onze eigen interne controles als ook de bevindingen van de externe accountant, stellen we verbeteracties op. In een goede balans met de organisatorische druk proberen we de interne processen zo telkens een stapje beter te organiseren en beheersen. We informeren de raad tweemaal per jaar op hoofdlijnen over de opvolging van de verbeteracties en aanbevelingen.

Rechtmatigheidsverklaring van het college

Vanaf 2024 dient het college zelf verantwoording af te leggen over de rechtmatigheid van haar handelen, de zogenaamde rechtmatigheidsverklaring. Hiervoor wordt jaarlijks het normenkader geactualiseerd. Het normenkader heeft als doel de reikwijdte te bepalen van de rechtmatigheidscontrole zoals vastgelegd in artikel 213 van de Gemeentewet, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en Kadernota rechtmatigheid. Het college is primair verantwoordelijk voor de naleving van de wet- en regelgeving en moet permanent inzicht hebben in de van toepassing zijnde relevante wet- en regelgeving.

De afgelopen jaren hebben in het teken gestaan van de voorbereidingen op het afgeven van deze rechtmatigheidsverklaring. Om het proces rondom de rechtmatigheidsverantwoording te blijven optimaliseren, heeft er jaarlijks een evaluatie plaats tussen de ambtelijke organisatie, college en raad. Op 21 maart 2025 is het besluit genomen om het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) aan te passen. Hierin zijn 2 belangrijke wijzigingen opgenomen:

- De gemeenteraad stelt de verantwoordingsgrens vast op ten hoogste 2% van de totale lasten, exclusief de toevoegingen aan de reserves;
- Voor de uitvoering van de accountantscontrole bedroeg (tot en met 2024) de goedkeurings-tolerantie voor fouten 1% van de totale lasten en voor onzekerheden in de uitvoering van de controle 3%. Vanaf boekjaar 2025 vervalt het onderscheid tussen fouten en onzekerheden. Voortaan zal worden uitgegaan van één percentage, namelijk van 2%, om te bepalen of een aangepast oordeel over de financiële overzichten noodzakelijk is.

Op basis van deze wijzigingen wordt er een nieuwe verantwoordingsgrens vastgesteld die aansluit op het advies van de accountant. Daarnaast worden de financiële verordening en de controleverordening hierop aangepast, zodat de rechtmatigheidsverantwoording op een juiste wijze kan plaatshebben.

ICT

In 2026 ontwikkelen we onze digitale dienstverlening verder door een actualisatie van een aantal eFormulieren als gevolg van de WMEBV (wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer). We voorzien een verdere doorontwikkeling van het gebruik van Microsoft-producten binnen de algemene kantoorautomatisering. Het Woo publicatieplatform wordt in 2026 volledig in gebruik genomen.

We continueren de samenwerking met gemeente Tilburg. Ons applicatielandschap brengen we beter in kaart waarbij we inventariseren wanneer de applicaties die nog lokaal draaien naar de cloud gebracht kunnen worden.

Informatiebeveiliging en Privacy

Zowel op technisch vlak als in bewustwording blijven we investeren in veilig omgaan met (persoons)gegevens. Dat is nodig, want onze samenleving digitaliseert in hoog tempo en de risico's nemen toe. Medewerkers worden via trainingen en gerichte campagnes ondersteund in informatiebewust en zorgvuldig werken. Het nieuwe leerplatform dat we in 2025 in gebruik nemen ondersteunt ons hierbij.

Het nationaal cyber security centrum waarschuwt dat het risico op cyberaanvallen op overheden hoog is en verder toeneemt. Om onze digitale weerbaarheid te vergroten en te behouden, volgen we de 'Baseline Informatiebeveiliging Overheid' (BIO). Deze norm bevat verplichte technische en organisatorische maatregelen en biedt ruimte om – op basis van risicobeoordeling – aanvullende acties te nemen die onze informatieveiligheid versterken.

In het vierde kwartaal van 2025 is de cybersecurity wet ingegaan. Dat betekent dat we in 2026 aandacht besteden aan het verder opleiden van bestuurders op dit vlak. Hiervoor sluiten we aan bij de initiatieven die de VNG en IBD (schakelpunt voor gemeenten met het nationaal cyber security centrum) ontplooiën.

Communicatie

In 2026 blijven we werken aan duidelijke en toegankelijke communicatie. Dit is een doorlopend proces. Zo krijgen medewerkers trainingen in duidelijke taal (B1 niveau) en herschrijven we brieven en formulieren om deze begrijpelijker te maken. Dit is een belangrijk aandachtspunt in onze organisatie. In 2025 zijn we gestart met het verbeteren en promoten van onze digitale nieuwsbrief en dat zetten we voort. We blijven de nieuwsbrief actief promoten via andere kanalen. Daarnaast gaan we verder met het verbeteren van onze website, zodat deze overzichtelijker is, beter leesbaar (B1 niveau) en toegankelijk voor iedereen.

Jongeren

In 2026 zetten we extra in op het bereiken van jongeren en jongvolwassenen (19 tot 50 jaar). In 2025 zijn we begonnen met het gebruik van Instagram en video's op sociale media. Die aanpak zetten we door en breiden we waar mogelijk uit. Ook blijft de organisatie samenwerken met het Cambreur College, bijvoorbeeld via gastlessen en projecten. Het is belangrijk om beter te begrijpen wat deze doelgroep belangrijk vindt, via welke kanalen we hen kunnen bereiken en hoe we met hen in gesprek kunnen komen.

Gemeenteraadsverkiezingen 2026

We zorgen voor duidelijke informatie over het wanneer, waar en hoe inwoners kunnen stemmen. Dit doen we via de infokrant, website, nieuwsbrief, social media en lokale media. Daarnaast zetten we in op het verhogen van de opkomst. Dit doen we door inwoners bewust te maken van het belang van stemmen en hen te motiveren om hun stem uit te brengen.

Interne communicatie

Onze interne communicatie krijgt in 2026 extra aandacht. De gemeentelijke organisatie is in ontwikkeling. De directie heeft hiervoor een visie en plan van uitvoering gemaakt. Met de communicatie hierover (begonnen in de tweede helft van 2025) zetten we in op professioneel vakmanschap.

Communicatie en Dongense identiteit

De identiteit van Dongen is een van de belangrijkste communicatieve pijlers voor 2026. Het gemeentelijk beleid heeft kernwaarden en speerpunten. Deze basis maken we zichtbaar voor onze inwoners, ondernemers, verenigingen en partners. Dat doen we met toegankelijke artikelen en verhalen. Geschreven en verteld vanuit een herkenbaar gevoel en een heldere structuur. Dat maakt ons beleid duidelijker en begrijpelijker.

Veiligheid

Belangrijk thema voor komend jaar in de communicatie is het weerbaarder maken van onze inwoners tegen cybercriminaliteit.

Verkeer

Met het nieuwe verkeersbeleidsplan in 2026, zal de hele gemeente Dongen veranderingen in doorstroming en mobiliteit ervaren. We houden de inwoners steeds tijdig en duidelijk op de hoogte van wat ze kunnen verwachten.

Communiceren over de Opgaven: Wonen-Duurzaamheid en Sociale basis

Wonen

In 2026 is er een versnelling in de woningbouw. Daarom communiceren we vaker over nieuwe ontwikkelingen en de voortgang van projecten op verschillende uitbreidings- en inbreidingslocaties. Veel speelplekken worden in 2026 vernieuwd of vervangen. We informeren daarbij de omwonenden, jong en oud, en betrekken hen actief bij de keuzes.

Duurzaamheid

In 2026 is duurzaamheid een zichtbaar en herkenbaar thema in onze communicatie. Bewustwording creëren en betrokkenheid stimuleren blijven belangrijke doelen. De website duurzaamdongen.nl wordt doorontwikkeld naar een online duurzaamheidsloket. Hier bieden we actuele informatie over duurzame initiatieven en projecten en inspireren we inwoners, ondernemers en andere betrokkenen om actief bij te dragen aan een groen(er) Dongen.

De isolatie- en klimaatsubsidies krijgen hernieuwde campagnes in 2026. Voor deze thema's blijven we nauw samenwerken met regiogemeenten van de REKS.

Sociale basis

Rondom de ontwikkeling van de sociale basis wordt het steeds belangrijker om inwoners mee te nemen in thema's als gezondheid, bestaanszekerheid, participatie en sociale samenhang. Tegelijkertijd omvat de sociale basis veel en is het een algemeen begrip. In de communicatie willen we inwoners laagdrempelig en toegankelijk meenemen in de verschillende aspecten van de sociale basis. Hierbij is het extra belangrijk de communicatie op een begrijpelijke taal wordt aangeboden.

Inkoop, aanbestedingen en contractmanagement

We sluiten ons aan bij het Manifest MVOI (Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen) en zullen in 2026 hier concrete uitwerking aan geven.

Vanaf 1 januari 2026 is het aangepaste inkoopbeleid van kracht. Met de aanpassing volgen we, betreft de opdrachtwaarden (waarvan afhangt welke aanbestedingsprocedure gevolgd moet worden) de Gids Proportionaliteit.

De projectgroep duurzame projecten GWW (Grond-, Weg- en Waterbouw) heeft als doel te komen tot verankering van duurzaamheid en circulariteit in (aanbesteding van) GWW-projecten om zo bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen van 2030 en 2050. In augustus 2025 is het convenant SEB (Schoon en Emissieloos Bouwen) getekend. Hiermee komt de gemeente Dongen in aanmerking voor subsidies en voor ondersteuning door de rijksoverheid.

Paragraaf F Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publieke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Een bestuurlijk belang is zeggenschap via vertegenwoordiging in het bestuur of via stemrecht. Er is sprake van een financieel belang wanneer de gemeente de kosten draagt als de organisatie failliet gaat of als de organisatie haar verplichtingen niet nakomt. De gemeente kan ook risico dragen over ingelegd kapitaal, zoals bij het bezit van aandelen.

Het BBV en de financiële verordening schrijven inzicht voor in de ontwikkelingen bij verbonden partijen in de begroting. In deze paragraaf wordt dan ook de visie weergegeven op en beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen. Daarnaast wordt van elke verbonden partij de actuele situatie geschetst en inzicht gegeven in eventuele risico's bij verbonden partijen.

De visie op verbonden partijen is door het college in 2014 verwoord in de nota Verbonden Partijen. Deze nota vormt de basis voor de gemeentelijke regierol richting verbonden partijen en biedt het daarbij behorende instrumentarium voor de omgang met de verbonden partijen.

In onderstaande tabel zijn de verbonden partijen weergegeven. De gegevens eigen vermogen en vreemd vermogen zijn gebaseerd op de jaarrekening 2024, de bijdrage 2026 op de begrotingen van de verbonden partijen. Onder de tabel worden de partijen nader toegelicht.

(bedragen x € 1.000)	Bijdrage 2026	Resultaat	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
			1-1-24	31-12-24	1-1-24	31-12-24
Diamantgroep	1.556	0	19.209	18.013	20.396	20.381
GGD Hart voor Brabant	1.268	0	4.024	7.400	17.769	18.185
Regionale ambulancevoorziening	0	0	15.119	15.980	24.943	25.585
Regio Hart van Brabant (incl. Midpoint, excl. Jeugd)	277	0	917	1.030	1.814	1.652
Belastingsamenwerking West-Brabant	595	0	1.351	1.321	5.829	10.562
Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant	608	0	6.100	6.086	7.617	7.641
Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	1.675	0	6.724	6.697	57.375	57.281

Diamantgroep (Tilburg)	
Programma	Dongen onderneemt
Taakveld	6.4 - Begeleide participatie
Rechtsvorm	GR met openbaar lichaam
Bestuur	Lid Algemeen Bestuur (AB)
Belang gemeente	Rijksuitkering Sociale Werkvoorziening
Openbaar belang	Participatiekansen bieden aan mensen met een beperking en afstand tot de arbeidsmarkt.
Zienswijze	Niet van toepassing
Risico's	IN 2026 is een klein tekort voorzien van € 73.000. Dit kan worden opgevangen in het weerstandsvermogen waardoor het risico voor de gemeente Dongen nihil is.
Ontwikkelingen	Er ligt een ambitie om in 2030 een toonaangevend en eigenzinnig sociaal werk- en ontwikkelbedrijf te zijn. De wordt bewerkstelligt via de thema's 'de mens centraal', 'ontwikkelen' en 'werken'. Het realiseren van deze strategie wordt bekostigd met rijks gelden , waaronder het transformatiebudget 2025-2035.

GGD Hart voor Brabant (Tilburg)	
Programma	Dongen zorgt
Taakveld	7.1 - Volksgezondheid
Rechtsvorm	GR met openbaar lichaam
Bestuur	Lid Algemeen Bestuur (AB)
Belang gemeente	Bedrag per inwoner
Openbaar belang	Een bijdrage leveren aan openbare en voor iedereen toegankelijke gezondheidszorg, zoals voorgeschreven door de Wet publieke gezondheid.
Zienswijze	De gemeenteraad kan instemmen met de ontwerpbegroting 2025.
Risico's	Er zijn geen specifieke risico's van toepassing
Ontwikkelingen	Het zorglandschap is en blijft in beweging. Aanhouden vergrijzing in combinatie met een tekort aan zorgprofessionals en mantelzorgers zorgt dat beschikbaarheid van zorgen en behandeling niet altijd meer vanzelfsprekend is. Tegelijkertijd staan (financiële) middelen onder druk.

Regionale ambulancevoorziening Brabant Midden- West- en Noord (Tilburg)	
Programma	Veilig Dongen
Taakveld	1.2 - Crisisbeheersing en brandweer
Rechtsvorm	GR met openbaar lichaam
Bestuur	Lid Algemeen Bestuur (AB)
Belang gemeente	Geen bijdrage

Openbaar belang	Het verlenen van kwalitatief hoogwaardige ambulancezorg
Zienswijze	Niet van toepassing
Risico's	Er zijn geen specifieke risico's van toepassing
Ontwikkelingen	De samenleving en het zorglandschap in Nederland veranderen in snel tempo. Dé uitdaging voor de toekomst is om kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van (acute) zorg voor iedereen te garanderen, bij een toenemende vraag naar spoedzorg en een groter wordend tekort aan zorgmedewerkers. In september 2022 verscheen het Integraal Zorgakkoord (IZA), een samenwerkingsplan van VWS en een groot aantal zorgpartners, waarin zij afspraken vastlegden over het realiseren van meer passende, preventiegerichte, duurzame en gedigitaliseerde zorg in ons land.

Regio Hart van Brabant (Tilburg)	
Programma	Dongen dient
Taakveld	0.1 Bestuur / 3.1 Economische ontwikkeling
Rechtsvorm	GR met openbaar lichaam
Bestuur	Lid Dagelijks Bestuur (DB) / Bestuurscommissie (BC)
Belang gemeente	Bedrag per inwoner (excl. Jeugdzorg)
Openbaar belang	Vanuit beginsel van autonomie van het lokaal bestuur vorm geven aan regionale samenwerking op beleidsmatig en strategisch gebied tussen deelnemende gemeenten
Zienswijze	Niet van toepassing
Risico's	Bij Regio Hart van Brabant zijn verder geen vaste activa, voorzieningen of vreemd vermogen aanwezig. Deze worden ook niet verwacht. Regio Hart van Brabant heeft alleen een rekening-courant verhouding met een bankinstelling waarmee alle financiële mutaties worden afgewikkeld.
Ontwikkelingen	In de kernagenda '23 - '27 zijn de maatschappelijke opgaven opgenomen waardoor de samenwerkende gemeente in Hart van Brabant zich in de lopende bestuursperiode gesteld zien, met daarbij de activiteiten die gezamenlijk worden opgepakt.
Aanvullend	Stichting Midpoint
Bestuur	Lid Algemeen bestuur (AB)
Opdracht	Het bevorderen en stimuleren van regionale economische ontwikkelingsprojecten in de regio Hart van Brabant
Belang gemeente	Bijdrage per inwoner
Aanvullend	Bestuurscommissie Jeugd regio Hart van Brabant
Opdracht	Uitvoering geven aan de inkoop en administratief financiële afwikkeling van het bieden van een passend hulp- en zorgaanbod voor alle jeugdigen.
Belang gemeente	Bijdrage op basis van regionale begroting Jeugdzorg

Belastingsamenwerking West-Brabant (Etten-Leur)	
Programma	Algemene dekkingsmiddelen / Dongen Dient
Taakveld	Divers - OZB-woningen, OZB niet-woningen, Belastingen overig, Riolering, Afval
Rechtsvorm	GR met openbaar lichaam
Bestuur	Lid Algemeen bestuur (AB)
Belang gemeente	Bedrag per deelnemer
Openbaar belang	Heffen en innen van belastingen en uitvoeren van de Wet Onroerende Zaken
Zienswijze	Niet van toepassing.
Risico's	Er zijn geen specifieke risico's van toepassing
Ontwikkelingen	Gemeenten zitten, als gevolg van daling van het gemeentefonds met 9%, financieel in zwaarder weer. Vanzelfsprekend hebben ook verbonden partijen zoals de BWB, een taakstelling meegekregen voor 2026 en de jaren daarna. In de Begroting 2026 is daar voor 2026 en de verder invulling aan gegeven. Dit gebeurt zonder aanpassingen in het takenpakket maar door continue te werken aan de efficiency de bedrijfsvoering.

Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (Tilburg)	
Programma	Dongen dient
Taakveld	8.3 – Wonen en bouwen
Rechtsvorm	GR met openbaar lichaam
Bestuur	Lid Algemeen Bestuur (AB)
Belang gemeente	Variabele verdeelsleutel
Openbaar belang	Een verdere verbetering tot stand brengen in de dienstverlening bij de uitvoering van toezicht- en handhavingstaken, vergunningverlening en in de kwaliteit en veiligheid van de werk- en leefomgeving
Risico's	De Omgevingswet heeft grote consequenties voor de wijze waarop de OMWB gezamenlijk met de deelnemers haar taken gaat uitvoeren. Ondanks gedegen voorbereidingen is de exacte impact van de invoering, ook financieel, nog onvoldoende duidelijk. Er wordt een impactanalyse gemaakt.
Ontwikkelingen	2026 bestaat voor het overgrote deel uit uitvoeren van de reguliere vergunningverlening, het toezicht, handhaving en advisering over verschillende onderwerpen zoals jaarlijks vastgesteld in de werkprogramma's van de deelnemers. Het stikstofdossier zal ook in 2026 een dominant onderwerp zijn, daarnaast vragen de Europese richtlijnen achter de Kader Richtlijn Water (KRW) volop aandacht.

Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (Tilburg)	
Programma	Veilig Dongen
Taakveld	1.2 - Crisisbeheersing en brandweer
Rechtsvorm	GR met openbaar lichaam
Bestuur	Lid Algemeen Bestuur (AB)
Belang gemeente	Naar categorie van de gemeente
Openbaar belang	Hulp- en zorgverlening en risico- en crisisbeheersing
Zienswijze	De gemeente heeft geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om zienswijzen in te dienen.
Risico's	Er zijn geen specifieke risico's van toepassing.
Ontwikkelingen	De begroting 2026 is opgesteld met inachtneming van de vastgestelde begrotingskaders vanuit de kaderbrief 2026, die eerder dit jaar is toegezonden aan de raad.

Verbonden partijen: Vennootschappen en coöperaties

Bij de onderstaande verbonden partijen worden geen zienswijzen geformuleerd.

(bedragen x € 1.000)	Bijdrage	Verwacht resultaat	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
			1-1-24	31-12-24	1-1-24	31-12-24
Beheersmaatschappij Zwemsport- en recreatie BV	269	0	561	307	4.050	3.873
NV Brabant Water	0	0	699.235	716.350	618.615	694.860
NV Bank Nederlandse Gemeenten	0	0	4.721.000	4.777.000	110.834.000	110.819.000
Publiek Ontwikkelbedrijf	0	0	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.

Beheersmaatschappij Zwemsport- en recreatieobjecten BV (Dongen)	
Programma	Dongen Leeft
Taakveld	5.2 – Sportaccommodaties
Rechtsvorm	BV
Bestuur	Aandeelhouder
Belang gemeente	Bijdrage in de exploitatie en enig aandeelhouder
Openbaar belang	Stimuleren breedtesport en beweging voor Dongenaren
Risico's	De financiële risico's zijn afgenomen door het positief eigen vermogen. Echter worden er voor de komende jaren weer verliezen voorzien waardoor het eigen vermogen mogelijk weer negatief zal worden.

Ontwikkelingen	N.v.t
----------------	-------

Brabant Water NV (Den Bosch)	
Programma	Dongen Dient
Taakveld	7.2 - Riolering
Rechtsvorm	NV
Bestuur	Aandeelhouder
Belang gemeente	36.071 aandelen
Openbaar belang	Winnen, zuiveren en distribueren van water voor bedrijfsleven en huishoudens
Risico's	De risico's worden beperkt ingeschat. Het huidige weerstandsvermogen laat zien dat Brabant Water in staat is om belangrijke financiële tegenvallers op te vangen zonder grote effecten op de continuïteit van de drinkwatervoorziening of de tarifiering.
Ontwikkelingen	Het aanbod van water is niet oneindig. Klimaatverandering, een groeiende bevolking en de groeiende vraag naar water zorgen voor een grote druk op onze drinkwaterbronnen. Om bewustzijn te creëren is er een offline en online campagne waterbesparing gelanceerd.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (Den Haag)	
Programma	Algemene dekkingsmiddelen
Taakveld	0.5 – Treasury
Rechtsvorm	NV
Bestuur	Aandeelhouder
Belang gemeente	23.510 aandelen
Openbaar belang	Het beperken van de kosten van maatschappelijke voorzieningen
Risico's	De risico's worden beperkt ingeschat. Verreweg het grootste deel van de kredietverlening van de bank is kredietrisicovrij, omdat deze aan of onder garantie van overheden plaatsvindt.
Ontwikkelingen	Geen

Publiek Ontwikkelbedrijf REKS BV	
Programma	Dongen Leeft
Taakveld	0.5 – Treasury
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap

Bestuur	Aandeelhouder
Belang gemeente	4,2%
Openbaar belang	Komen tot uitvoering van de REKS-plannen
Risico's	De risico's worden beperkt ingeschat. Als projecten niet tot uitvoering komen zal de inverdiencapaciteit later op gang komen waardoor het langer duurt om nieuwe projecten op te starten.
Ontwikkelingen	Geen

Paragraaf G. Grondbeleid

Grondbeleid is geen doel op zich. We zetten de maatregelen binnen ons grondbeleid in om bijvoorbeeld woningen, bedrijventerreinen en voorzieningen te realiseren. Ons beleid ligt vast in de nota grondbeleid, vastgesteld door de gemeenteraad op 10 december 2015.

Tweemaal per jaar rapporteren we aan de gemeenteraad over de voortgang van de grondexploitaties via de voortgangsrapportage grondexploitatie. Dit doen we eenmaal in het voorjaar en eenmaal in het najaar. Deze rapportages vormen tevens de basis voor de begroting en jaarrekening.

Hierbij worden:

- Per exploitatie de uitgangspunten met betrekking tot de grondexploitatie geactualiseerd;
- Per exploitatie eventuele winst- of verliesnemingen berekend en verwerkt conform de voorschriften BBV;
- Per exploitatie de rente over het boekjaar toegerekend.

Aangezien er geen specifieke reserve grondexploitatie bestaat, worden de resultaten in de grondexploitatie (tussentijdse winst- of verliesneming) verwerkt met de algemene reserve. De gegevens uit de meest actuele voortgangsrapportage grondexploitatie (2026-1) zijn verwerkt in deze paragraaf.

Binnen het grondbeleid maken we onderscheid tussen exploitatie algemeen (inclusief gronden vallend onder materiële vaste activa) en bouwgronden in exploitatie (onderhanden werk). In 2026 worden vier locaties aangemerkt als materiële vaste activa. Er zijn vijf exploitaties in uitvoering.

Exploitatie algemeen (waaronder materiële vaste activa)

Hieronder worden de kosten van de grondexploitatie geboekt die niet op de complexen van de grondexploitatie kunnen worden verantwoord. Binnen de grondexploitatie algemeen worden ook de kosten ingebracht van gronden die (nog) niet in exploitatie zijn genomen. Hieronder vallen:

- Overige verspreid liggende gronden
- Molendijk
- Zonnepark Tichelrijt
- Hoofdstraat 24

Deze gronden zijn opgenomen onder de materiële vaste activa en kunnen in de toekomst eventueel in exploitatie worden genomen en/of worden ingezet als ruilobjecten en dergelijke.

Onderhanden werk

Met ingang van 2026 zijn vijf complexen in exploitatie:

- De Beljaart
- Noorderbunder
- De vijf turven
- Tichelrijt 2
- Tichelrijt 3

De Beljaart				
Opp. (uitgeefbaar)	2.500 m²	Boekwaarde 1-1-2026	Totaal	€ 179.000 -/-
Winstcapaciteit	€ 52.000		Per m²	nihil
Doel	Realisatie van een woningbouwlocatie met circa 780 nieuwbouwwoningen in diverse prijscategorieën en verschillende maatschappelijke voorzieningen.			
Plan	Afronding van het complex in 2026.			
Budget	Complex heeft een geprognosticeerd positief eindresultaat.			

Noorderbunder				
Opp. (uitgeefbaar)	33.000 m²	Boekwaarde 1-1-2026	Totaal	€ 8.404.000
Winstcapaciteit	€ 77.000		Per m²	€ 255
Doel	Realisatie van een woningbouwlocatie met circa 300 nieuwbouwwoningen in diverse prijscategorieën.			
Plan	Start bouw in 2026			
Budget	Complex heeft een geprognosticeerd positief eindresultaat.			

				De vijf turven
Opp. (uitgeefbaar)	23.000 m ²	Boekwaarde 1-1-2026	Totaal	€ 2.662.000
Winstcapaciteit	€ 30.000		Per m ²	€ 116
Doel	Realisatie van een woningbouwlocatie met circa 130 nieuwbouwwoningen in diverse prijscategorieën.			
Plan	Stedenbouwkundig plan opstellen als basis voor de planologische procedure			
Budget	Complex heeft een geprognosticeerd positief eindresultaat.			

Tichelrijt 2				
Opp. (uitgeefbaar)	9.000 m²	Boekwaarde 1-1-2026	Totaal	€ 1.148.000
Winstcapaciteit	€ 61.000		Per m²	€ 128
Doel	Realisatie van een bedrijventerrein.			
Plan	Verkoop van de laatst beschikbare kavels			
Budget	Complex heeft een geprognosticeerd positief eindresultaat.			

Tichelrijt 3				
Opp. (uitgeefbaar)	12.000 m²	Boekwaarde 1-1-2026	Totaal	€ 617.000
Winstcapaciteit	€ 77.000		Per m²	€ 51
Doel	Realisatie van een bedrijventerrein.			
Plan	Gebied bouwrijp maken			
Budget	Complex heeft een geprognosticeerd positief eindresultaat.			

In de volgende tabel zijn de baten en lasten met betrekking tot de grondexploitatie in 2026 weergegeven. Het betreft enerzijds de grondexploitatie algemeen, een post waarin de financiële gevolgen van de niet in exploitatie genomen gronden zijn verwerkt. Dit zijn onder andere de financiën verband houdende met de complexen 'Overig verspreid liggende gronden', 'Molendijk', 'Zonnepark Tichelrijt' en 'Hoofdstraat 24', maar ook van bijvoorbeeld diverse verhuurde percelen snippergroen, beoogde verkopen van snippergroen en personeelskosten verband houdende met het beheer van deze algemene grondexploitatie.

Daarnaast is van de complexen die in exploitatie zijn de jaarschijf 2026 uit de meerjarig lopende grondexploitaties in de tabel opgenomen. Generiek uitgangspunt is dat de grondexploitaties over het totaal van alle jaarschijven financieel sluitend zijn of een positief resultaat hebben.

Het exploitatiesaldo van de grondexploitatie algemeen komt ten laste van de begroting, terwijl de exploitatiesaldi van de in exploitatie genomen complexen verrekend worden met de boekwaarden.

Grondexploitatie 2026 (bedragen x € 1.000)					
	Lasten	Baten	Exploitatie resultaat	Verrekening boekwaarde	Saldo
Exploitatie algemeen					
Grondexploitatie algemeen	366	95	-292	0	-292
Bouwgrond in exploitatie					
De Beljaart	389	263	-126	126	0
Noorderbunder	190	3.825	3.635	-3.635	0
De Vijf Turven	95	0	-95	95	0
Tichelrijt 2	29	2	-27	27	0
Tichelrijt 3	1.063	0	-1.063	1.063	0
Totaal	2.132	4.185	-2.032	-2.324	-292

Paragraaf H. Openbaarheid

Wet open overheid

Sinds 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden, die de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervangt. Het doel van de Wet open overheid (Woo) is:

- een transparanter en actief openbaar makende overheid
- het dienen van het belang van openbaarheid
- publieke informatie openbaar maken

Dit versterkt de democratische rechtsstaat, de burger, het bestuur en de economische ontwikkeling.

In de Woo staat aangegeven dat de Woo-invoering gefaseerd plaatsheeft. De VNG heeft de gefaseerde invoering opgenomen in 'Meerjarenplan om de Wet open overheid bij gemeenten te implementeren'. Het betreffende Meerjarenplan, gecombineerd met het BBV en het lokaal bepaalde beleid is de basis voor deze paragraaf.

De implementatie van de Woo vindt gefaseerd plaats en richt zich op 3 hoofdthema's:

1. Actief openbaar maken van informatie;
2. Passief openbaar maken van informatie;
3. Informatiehuishouding op orde.

Het grote verschil tussen de Woo en de Wob betreft onderdeel 1: de actieve openbaarmaking van overheidsinformatie. Dit houdt in dat documenten uit 11 verschillende informatiecategorieën op eigen initiatief door de organisatie (op termijn) openbaar gemaakt dienen te worden.

Daarnaast is het verplicht in het kader van de Woo om een contactfunctionaris voor openbaarheidsverzoeken aan te stellen. Dit is voor gemeente Dongen reeds in 2022 gebeurd. De contactfunctionaris coördineert de afhandeling van Woo-verzoeken en helpt inwoners bij vragen op het gebied van informatieverzoeken en openbaarheid. Ook is gemeente Dongen aangesloten op de Woo-index.

Onderstaande tabel bevat een overzicht van de verschillende informatiecategorieën die de Woo kent en wat de status van actieve openbaarmaking in Dongen is. Per 1 november 2024 moeten categorieën 1, 2, 4, 5 en 6 verplicht openbaar gemaakt worden. Aan deze eis voldoen wij al geruime tijd.

	Categorie	Status
1	Wetten en andere algemeen verbindende voorschriften	Reeds openbaar
2	Overige besluiten van algemene strekking	Reeds openbaar
3	Ontwerpen van wetten, andere algemeen verbindende voorschriften en overige besluiten van algemene strekking waarover een extern advies is gevraagd, inclusief de adviesaanvraag	Nog niet openbaar
4	Inzicht in organisatie en werkwijze, waaronder de taken en bevoegdheden van de organisatieonderdelen	Reeds openbaar
5	De bereikbaarheid van het bestuursorgaan en zijn organisatieonderdelen en de wijze waarop een verzoek om informatie kan worden ingediend	Reeds openbaar
6	Bij de Kamers en de verenigde vergadering der Staten-Generaal, provinciale staten, gemeenteraden en algemene besturen van waterschappen ter behandeling ingekomen stukken	Reeds openbaar
7	Vergaderstukken en verslagen van de Kamers en de verenigde vergadering der Staten-Generaal	n.v.t.
8	Vergaderstukken en verslagen van de vertegenwoordigende lichamen van decentrale overheden	Reeds openbaar
9	Agenda's en besluitenlijsten van de hoogste bestuurlijke organen van openbare lichamen	Reeds openbaar

10	Adviezen	Nog niet openbaar
11	Convenanten	Reeds openbaar
12	Jaarplannen en jaarverslagen van bestuursorganen	Reeds openbaar
13	Verplichtingen tot verstrekking van subsidies, anders dan met een beschikking;	Nog niet openbaar
14	Woo-verzoeken, -besluiten en verstrekte informatie	Gepland (voorjaar 2026)
15	Onderzoeksrapporten	Nog niet openbaar
16	Beschikkingen	Reeds openbaar
17	Klachtoordelen	Gepland (voorjaar 2026)

De tabel hieronder geeft aan wat de status is van het derde onderdeel van de Woo: informatiehuishouding op orde:

Indicatoren informatiehuishouding	Status	Toelichting
Er is beschikking over, of is aangesloten op, een e-depot voorziening	Deels	We zijn aangesloten op het e-Depot. Een koppeling met het e-Depot voor het overdragen van digital born dossiers realiseren we pas wanneer de eerste dossiers overgedragen dienen te worden (2035) vanwege de jaarlijks terugkerende kosten is het niet logisch om dat eerder te doen. Wel bereiden we onze dossiers op het gebied van indeling en metadatering voor op opname in het e-Depot conform de hiervoor geldende standaarden.
In de applicaties gebruikt door de gemeente zijn selectielijsten geïmplementeerd	Ja	
Het beheer van emailarchivering is georganiseerd/sluit aan bij een landelijke aanpak	Ja	
Beheer op tekstberichten is georganiseerd	Nee	Planning: 2026.
Het kwaliteitssysteem voor het informatiebeheer is vastgesteld en voldoet aan in Artikel 16 van de Archiefregeling	Ja	
Het metagegevensschema is vastgelegd en aan elke blijvend te bewaren informatieobject zijn metagegevens gekoppeld	Deels	Dit schema is in concept gereed en hangt nauw samen met de aansluiting op het eDepot. Wanneer we deze aansluiting definitief realiseren zal ook het schema worden vastgesteld. Aan ieder blijven te bewaren informatieobject zijn reeds metagegevens gekoppeld (dat deel is gereed).

Activiteiten 2026

Op dit moment maakt gemeente Dongen documenten openbaar in 10 van de 17 categorieën. In 2025 heeft de gemeente Dongen een eigen publicatieplatform in gebruik genomen. Deze wordt nog gevuld. In 2026 kunnen wij verder aan de slag met het actief publiceren van documenten in de overige categorieën. We denken hierbij in eerste instantie aan het actief openbaar maken van documenten van de categorieën Woo-verzoeken en Klachten.

Financiële begroting

Overzicht van baten en lasten

Grondslagen voor de ramingen

De begroting 2026 is opgesteld conform de geldende voorschriften voor gemeenten, het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Daarnaast is gehandeld overeenkomstig de Financiële Verordening 2023 van de gemeente Dongen. De begroting is opgesteld op basis van het stelsel van baten en lasten. Dat betekent dat de baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, ook al leidt dat niet tot werkelijke inkomsten of uitgaven in dat jaar.

Gehanteerde uitgangspunten bij deze begroting:

- Bij het opstellen van de begroting 2026 is uitgegaan van bestendig beleid. Afwijkingen ten opzichte van vorig jaar worden bijvoorbeeld veroorzaakt door autonome ontwikkelingen, verwerking van in 2025 genomen besluiten inzake nieuw beleid en initiatieven welke in het begrotingsproces zijn gedaan.
- Voor begrotingsjaren 2026 tot en met 2029 is uitgegaan van een constant loon- en prijsniveau voor zowel de uitgaven als de inkomsten. Als basis is hiervoor begrotingsjaar 2026 gehanteerd.
- De algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de Meicirculaire 2025 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
- In de begroting is een integraal rentepercentage aangehouden van 1,0%.
- Kapitaallasten van investeringen zijn gebaseerd op grotendeels lineaire afschrijving en een rentepercentage van 1,0%.
- Een deel van de financieringsbehoefte kan worden ingevuld met kasgeldleningen (leningen voor korte periode).
- De kosten van onderhoud aan kapitaalgoederen zijn gebaseerd op beleidskaders en beheersplannen per kapitaalgoed.
- De ramingen die onderhevig zijn aan nominale ontwikkelingen (aantal inwoners, aantal woningen, aantal bijstandontvangers en dergelijke) zijn aangepast in de meerjarenramingen.
- De verwerking van de investeringen heeft plaats op basis van het investeringsbeleid zoals opgenomen in de Financiële Verordening 2023.
- De verwerking van reserves en voorzieningen heeft plaats op basis van het beleid zoals opgenomen in de Financiële Verordening 2023.
- De loonkosten zijn gebaseerd op basis van de begrote formatie 2025 en de voorgestelde uitbreidingen. In de berekeningen is rekening gehouden met de laatst bekende cao-afspraken.
- De subsidies zijn geïndexeerd.

Incidentele baten en lasten

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de incidentele baten en lasten en wordt het structureel begrotingssaldo gepresenteerd.

De volgende tabellen geven een overzicht van de incidentele baten en lasten. Incidenteel houdt in dat het gaat om baten en lasten die een tijdelijk karakter hebben. Deze zitten één of enkele (maximaal 3) jaren in de begroting. Uitzondering hierop, op voorschrift van de provincie, zijn de mutaties op reserves. Deze zijn in beginsel altijd incidenteel.

Lasten

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Thema	2026	2027	2028	2029
Opstellen Mobiliteitsplan	110	-80			
Uitvoering Beweegzone	120	-25			

Opstellen Soortenmanagementplan (SMP)	130	-224			
Haalbaarheidsonderzoek IHP PO	210	-90			
Haalbaarheidsonderzoek IHP VO	210	-45			
Busvervoer bewegingsonderwijs i.v.m. sloop gymzaal 't Wiel	210	-30			
Proeftuin Buurtgezinnen	220	-40			
Bijdrage Stronk	220	-50			
Plan van aanpak en uitvoering Economische Visie	410	-15			
Hanging Baskets Leer Dongen kennen	410	-5	-5		
Energieloket ondernemers	410	-4			
Implementatie Raads- en Bestuursinformatiesysteem	510	-40			
Samenspel Raad, College en Ambtelijke organisatie	510	-25			
Inwerkprogramma nieuwe gemeenteraad	510	-25			
Dotatie reserve gebiedsgericht grondwaterbeheer	530	-3	-3	-3	-3
Kleurrijke entree Middenlaan	530	-23			
Natuur in de Wijk	530	-93			
Dotatie arbitrage middelen Jeugd algemene reserve	630	-65			
Implementatie Functiewaarderingssysteem	640	-75			
Budget Organisatieontwikkeling	640	-429			
Totaal incidentele lasten		-1.386	-8	-3	-3

Opstellen Mobiliteitsbeleidsplan

In 2026 wordt een beleidsplan opgesteld dat aansluit bij de groeiende en veranderende mobiliteitsbehoefte door onder andere wettelijke, ruimtelijke, (sociaal) economische en duurzame ontwikkelingen.

Uitvoering Beweegzone

De beweegzone is nu nog een breed en niet eenduidig begrip. Er is behoefte aan duidelijkheid over de afbakening, gewenste functies en de wijze waarop deze aansluit op bestaande en geplande voorzieningen. Dit vraagt om een gedegen analyse en visievorming, zodat toekomstige investeringen gericht en effectief kunnen worden ingezet.

Opstellen Soortenmanagementplan (SMP)

De Omgevingswet, voorheen de Wet natuurbescherming, stelt eisen aan de wijze waarop omgegaan moet worden met de beschermde diersoorten bij ruimtelijk ontwikkelingen of aanpassingen. De wet vereist dat eerst ecologisch onderzoek wordt uitgevoerd. Als er sporen van beschermde diersoorten worden gevonden, dienen er maatregelen getroffen te worden. Daarna kan bij de provincie een omgevingsvergunning worden aangevraagd, gemiddeld duurt dit een jaar. In een Soortenmanagementplan (SMP) worden er voor beschermde diersoorten in een gebied voldoende alternatieve behuizingen geplaatst. Na het opstellen van het SMP verleent de provincie aan de gemeente voor tien jaar een gebiedsgerichte omgevingsvergunning.

Haalbaarheidsonderzoeken Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs

Het huidige IHP dateert uit 2018 en 2021 en heeft behoefte aan een herijking. Vooruitlopend daarop moet voor 3 scholen nog een haalbaarheidsonderzoek worden uitgevoerd om te bezien wat voor deze scholen nodig als voorziening in huisvesting, zoals nieuwbouw of renovatie. Het gaat om Sint Jan en Achterberg (primair onderwijs) en Cambreur College gebouw B (voorgezet onderwijs)

Busvervoer bewegingsonderwijs

In 's-Gravenmoer wordt gewerkt aan een nieuw KC met gymzaal. Gymzaal 't Wiel is daartoe gesloopt. Om toch in beweegonderwijs te voorzien, maken de leerlingen gebruik van een alternatieve locatie. Gelet op de afstand ten opzichte van de kern 's-Gravenmoer, is busvervoer benodigd tot aan de oplevering van het nieuwe KC medio 2026.

Proeftuin buurtgezinnen

Buurtgezinnen is een preventief initiatief in het jeugddomein. Binnen Dongen zoeken zij voor overbelaste gezinnen een steungezin in de buurt. Dit gezin ontlast ouders en biedt extra aandacht en liefde aan de kinderen. Op deze manier kan worden voorkomen dat problemen verergeren en kinderen er de dupe van worden.

Bijdrage Stronk

Stichting Stronk zorgt ervoor dat jongeren die thuis zitten en/of (dreigende) schooluitvaller zijn, in een creatieve omgeving hun autonomie, zelfvertrouwen, positief zelfbeeld en vaardigheden herwinnen en versterken. Stichting Stronk draagt bij aan de terugkeer van deze jongeren naar school of leidt ze toe naar werk. Stronk is vaak ook een (tussen)oplossing voor jongeren waar jeugdhulp noodzakelijk is of weet (zwaardere) jeugdhulp te voorkomen.

Plan van aanpak en uitvoering Economische Visie

Opstellen plan van aanpak en starten met uitvoering van het 10-puntenplan.

Actie LeerDongenKennen

Al enige jaren fleuren bloemenmanden ('hanging baskets') het winkelcentrum van Dongen op. LeerDongenKennen heeft een organisatie ingehuurd voor beheer van de manden met geraniums. Er wordt een contract aangegaan voor 3 jaar.

Energieloket ondernemers

In 2024 is een energieloket opgezet te ondersteuning van ondernemers bij de zoektocht naar (subsidieregelingen rondom) energiemaatregelen. Deze regeling loopt tot en met 2026.

Implementatie Raads- en Bestuursinformatiesysteem

Het raadsinformatiesysteem en het bestuurlijk informatiesysteem worden vervangen. Aanbesteding heeft plaats in 2025, waarna in 2026 de implementatie volgt met eenmalige kosten.

Samenspel Raad, College en Ambtelijke organisatie

In Dongen maken we werk van het verbeteren en vernieuwen van de bestuursstijl- en cultuur. We zetten in op meer transparantie, een toegankelijk en aanspreekbaar bestuur en het vaker en eerder betrekken van onze inwoners bij beleid.

Inwerkprogramma nieuwe gemeenteraad

Op 18 maart 2026 worden in ons land de gemeenteraadsverkiezingen gehouden. Daarmee treedt er ook in Dongen een nieuwe gemeenteraad aan. Een adequaat inwerkprogramma helpt de (nieuwe) raadsleden in de komende bestuursperiode hun taak goed te kunnen vervullen.

Dotatie reserve gebiedsgericht grondwaterbeheer

Kosten die worden gemaakt om het grondwaterbeheer te monitoren.

Natuur in de Wijk

De Provincie Noord-Brabant en Dongen hebben als doel om de achteruitgang van de biodiversiteit een halt toe te roepen. Dat willen we onder meer realiseren via de zogeheten leefgebiedenbenadering. Deze benadering focust op leefgebieden van soorten en daarmee ook op het nemen van

maatregelen die voor meerdere soorten positief zijn. In 2026 worden maatregelen genomen die bijdragen aan meer biodiversiteit in onze wijken.

Dotatie arbitrage middelen Jeugd aan de algemene reserve

In 2021 heeft een arbitragemiddelen uitspraak gedaan in een geschil tussen VNG en het rijk. De uitspraak hield in dat het rijk gehouden is aan compensatie van de gestegen uitgaven jeugdzorg. In afwachting van een nieuw regeerakkoord en een mogelijke hervormingsagenda binnen de jeugdzorg is vorig jaar geadviseerd slechts 75% van de arbitragemiddelen in de begroting te verwerken. Omdat het rijk zich inmiddels in financiële zin verantwoordelijk heeft gesteld voor de besparingen uit de hervormingsagenda, is vanuit de provincie geadviseerd de volledige reeks op te nemen. Omdat de arbitragemiddelen uitgaan van compensatie van reeds gestegen kosten, en die gestegen kosten in eerdere jaren een beslag hebben gelegd op de algemene uitkering, is voorzien in een storting van deze aanvullende middelen in de algemene reserve. Bedragen zijn voor 2025 en 2026 aangepast. Het verschil wordt ingezet ter gedeeltelijke dekking van de kosten voor de ontwikkeling stevige lokale teams.

Implementatie functiewaarderingssysteem

Het huidige systeem is gedateerd, onvoldoende flexibel en het herwaarderingsproces is onvoldoende transparant. In 2025 vinden de voorbereidingen plaats, in 2026 wordt overgestapt naar een nieuw systeem.

Budget organisatieontwikkeling

Het incidenteel budget voor organisatieontwikkeling is nodig om een versnelling in de doorontwikkeling van de organisatie te krijgen. Het gaat om de inzet op procesoptimalisatie, opzetten van HR-instrumenten als HR-gesprekscyclus, versterking van de sturingsmechanismen en daarmee de kwaliteitsverbetering binnen de organisatie.

Baten

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Thema	2026	2027	2028	2029
Bijdrage Provincie Soortenmanagementplan (SMP)	130	141			
Onttrekking reserve duurzaamheid SMP	130	82			
Onttrekking reserve Steunfonds Energieloket ondernemers	410	4			
Onttrekking reserve gebiedsgericht grondwaterbeheer	530	1	1	1	1
Natuur in de wijk subsidieregeling Provincie	530	80			
Onttrekking algemene reserve ter dekking incidentele lasten	630	1.159			
Totaal incidentele baten		1.467	1	1	1

Bijdrage provincie Soortenmanagementplan (SMP)

De provincie Noord-Brabant geeft een subsidie voor het opstellen van een SMP.

Onttrekking reserve duurzaamheid

Onttrekking aan de reserve is ter dekking van de kosten voor gemeentelijk deel voor opstellen SMP.

Onttrekking reserve steunfonds

Onttrekking is ter dekking van de kosten voor het ondernemersloket.

Onttrekking aan de reserve gebiedsgericht grondwaterbeheer

Onttrekking aan de reserve is ter dekking van de kosten die worden gemaakt om het grondwaterbeheer te monitoren.

Natuur in de Wijk

De provincie Noord-Brabant geeft een subsidie voor het project Natuur in de Wijk.

Onttrekking algemene reserve

Voor begrotingsjaar 2026 alle incidentele lasten gedekt met incidentele baten, voor een (groot) deel vind de dekking plaats middels een onttrekking uit de algemene reserve.

Overzicht structurele reservemutaties

Artikel 19 lid d van het BBV schrijft voor om in de begroting een overzicht op te nemen waarin structurele reservemutaties inzichtelijk worden gemaakt. In principe zijn alle reservemutaties incidenteel met als uitzondering de bestemmingsreserve dekking kapitaalslasten. Voor de gemeente Dongen betekent dit dat de mutaties op de reserve multifunctioneel centrum als structureel worden aangemerkt.

Overzicht structurele reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Thema	2026	2027	2028	2029
Reserve multifunctioneel Centrum	120	70	70	70	70

Structureel begrotingssaldo

Om een goed oordeel te kunnen vormen over de begroting is het van belang om het saldo te corrigeren met incidentele baten en lasten. Het structurele begrotingssaldo geeft aan of de structurele lasten met structurele baten worden afgedekt. Als dat het geval is, is de begroting structureel in evenwicht.

Structureel begrotingssaldo Bedragen x € 1.000	2026	2027	2028	2029
Begrotingssaldo	493	156	-1.679	-1.339
Incidentele lasten	1.386	8	8	3
Incidentele baten	-1.479	-1	-1	-1
Structureel begrotingssaldo	412	163	-1.672	-1.337

Bedragen * €1.000,-	Lasten					Baten					Saldo				
	2025	2026	2027	2028	2029	2025	2026	2027	2028	2029	2025	2026	2027	2028	2029
Primitief															
Programma 1 Dongen Leeft	-13.597	-16.179	-21.398	-20.975	-20.970	6.758	9.193	14.467	14.089	14.089	-6.840	-6.986	-6.930	-6.885	-6.881
110 Omgeving	-7.197	-9.640	-14.970	-14.598	-14.574	5.375	7.699	13.115	12.737	12.737	-1.822	-1.941	-1.855	-1.861	-1.837
120 Leven	-4.691	-4.930	-5.012	-4.960	-4.980	889	867	867	867	867	-3.802	-4.063	-4.145	-4.093	-4.113
130 Duurzaamheid	-1.710	-1.609	-1.415	-1.416	-1.416	494	627	485	485	485	-1.216	-982	-930	-931	-931
Programma 2 Dongen Zorgt	-26.291	-27.861	-27.899	-28.553	-28.544	1.463	1.844	1.594	1.594	1.594	-24.828	-26.017	-26.305	-26.959	-26.950
210 Onderw ijs	-2.587	-2.859	-3.255	-4.008	-4.000	559	585	580	580	580	-2.028	-2.274	-2.675	-3.428	-3.420
220 Zorg	-22.424	-23.508	-23.180	-23.081	-23.080	890	1.245	1.000	1.000	1.000	-21.534	-22.263	-22.180	-22.081	-22.080
230 Armoede	-1.280	-1.494	-1.464	-1.464	-1.464	14	14	14	14	14	-1.266	-1.480	-1.450	-1.450	-1.450
Programma 3 Veilig Dongen	-2.917	-2.964	-2.964	-2.964	-2.964	20	19	19	19	19	-2.897	-2.944	-2.944	-2.944	-2.944
310 Integrale veiligheid	-1.088	-1.132	-1.132	-1.132	-1.132	16	16	16	16	16	-1.072	-1.116	-1.116	-1.116	-1.116
320 Rampenbestrijding en brandweer	-1.829	-1.832	-1.832	-1.832	-1.832	4	4	4	4	4	-1.825	-1.828	-1.828	-1.828	-1.828
Programma 4 Dongen Onderneemt	-11.096	-12.669	-14.705	-11.462	-11.416	6.474	7.708	9.860	6.621	6.621	-4.621	-4.960	-4.844	-4.840	-4.794
410 Ondernemerschap	-895	-1.389	-3.523	-274	-269	629	1.124	3.276	37	37	-266	-265	-247	-237	-232
420 Werknemerschap	-10.201	-11.280	-11.182	-11.188	-11.147	5.846	6.585	6.585	6.585	6.585	-4.355	-4.695	-4.597	-4.603	-4.562
Programma 5 Dongen Dient	-16.708	-18.756	-19.146	-19.798	-19.815	7.973	9.128	9.499	9.974	10.141	-8.736	-9.629	-9.648	-9.825	-9.675
510 Bestuur	-2.361	-2.736	-2.514	-2.514	-2.514	0	0	0	0	0	-2.361	-2.736	-2.514	-2.514	-2.514
520 Dienstverlening	-2.204	-2.222	-2.273	-2.272	-2.272	1.362	1.500	1.625	1.725	1.825	-842	-722	-648	-547	-447
530 Beheer en onderhoud	-8.581	-10.056	-10.586	-11.227	-11.244	2.343	3.337	3.583	3.924	3.991	-6.238	-6.719	-7.003	-7.303	-7.253
540 Afval	-3.562	-3.742	-3.773	-3.785	-3.785	4.267	4.290	4.290	4.324	4.324	705	548	517	539	539
Algemene dekkingsmiddelen en overhead	-10.794	-14.152	-13.260	-12.783	-12.777	59.714	63.978	64.095	62.565	62.689	48.920	49.826	50.835	49.781	49.912
610 Algemene uitkeringen	0	0	0	0	0	51.225	54.884	54.997	53.467	53.591	51.225	54.884	54.997	53.467	53.591
620 Gemeentelijke belastingen en heffingen	-356	-355	-344	-344	-344	7.395	7.698	7.698	7.698	7.698	7.039	7.343	7.354	7.354	7.354
630 Overige algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	-675	-964	-1.159	-733	-820	933	1.207	1.211	1.211	1.211	258	243	52	478	391
640 Overhead	-9.763	-12.833	-11.757	-11.707	-11.613	161	189	189	189	189	-9.602	-12.644	-11.568	-11.518	-11.424
Totaal	-81.403	-92.581	-99.372	-96.535	-96.486	82.402	91.870	99.534	94.862	95.153	999	-710	163	-1.672	-1.332

Toevoegingen reserves	-965	-143	-78	-78	-78
510 Bestuur	-70	-75	-75	-75	-75
530 Beheer en onderhoud	31	-3	-3	-3	-3
630 Overige alg. dekkingsmiddelen en onvoorzien	-926	-65	0	0	0

Onttrekking reserves	210	1.346	71	71	71
110 Omgeving	25	0	0	0	0
120 Leven	94	70	70	70	70
130 Duurzaamheid	25	82	0	0	0
230 Armoede	60	30	0	0	0
410 Ondernemerschap	5	4	0	0	0
510 Bestuur	0	0	0	0	0
530 Beheer en onderhoud	1	1	1	1	1
630 Overige alg. dekkingsmiddelen en onvoorzien	0	1.159	0	0	0

Uiteenzetting van de financiële positie

Geprognosticeerde balans

In onderstaande tabel geven we op basis van de begroting de (vereenvoudigde) balans voor 2026 en de meerjarenraming weer.

	T	T+1	T+2	T+3
	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
Activa				
(Im)materiele vaste activa	90.946	120.334	140.342	150.050
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	496	496	496	496
Financiële vaste activa: Leningen	3.444	3.224	3.004	2.784
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	2	2	2	2
Totaal vaste activa	94.888	124.056	143.844	153.332
Voorraden	12.881	10.451	6.768	-1.454
Uitzettingen in Rijks schatkist	0	0	0	0
Uitzettingen (overige)	5.841	5.841	5.841	5.841
Liquide middelen	16.693	2.636	-84	689
Overlopende activa	4.819	4.819	4.819	4.819
Totaal vlottende activa	40.235	23.747	17.345	9.895
Totaal activa	135.123	147.803	161.188	163.228
Passiva				
Eigen vermogen	30.631	28.835	28.998	27.326
Voorzieningen	9.270	10.197	10.790	10.981
Schulden > 1 jaar (lopende leningen)	78.515	91.169	104.571	109.471
Schulden > 1 jaar (overig)	3	3	3	3
Totaal vaste passiva	118.419	130.205	144.362	147.780
Vlottende schuld	6.522	6.522	6.522	6.522
Overlopende passiva	10.183	11.076	10.304	8.926
Totaal vlottende passiva	16.705	17.598	16.826	15.448
Totaal passiva	135.123	147.803	161.188	163.228

Vaste activa	Door investeringen in (vooral) wegen, straten en pleinen, riolering en onderwijshuisvesting neemt de boekwaarde van vaste activa in meerjarig perspectief toe.
Financiële vaste activa	De ontwikkeling van de financiële vaste activa is het gevolg van reguliere aflossingen op uitstaande leningen.
Voorraden	Door verkoop van gronden neemt de boekwaarde de komende jaren af.
Eigen vermogen	De algemene en bestemmingsreserves laten een dalende ontwikkeling zien. Hierin zijn het verwachte resultaat 2025 (conform bestuursrapportage 2025-2) en de begrotingssaldi 2026-2029 (conform deze begroting) meegenomen.
Voorzieningen	De voorzieningen laten een stijgend verloop zien. Zie voor een specificatie de volgende pagina.

Schulden > 1 jaar

Om de investeringen te financieren is externe financiering (leningen) nodig. Zie hiervoor ook de paragraaf financiering. Hoeveel exact geleend moet worden is afhankelijk van verschillende factoren, waaronder het tempo waarin investeringen en grondexploitaties daadwerkelijk gerealiseerd worden.

Stand en verloop van reserves en voorzieningen (bedragen * €1.000)	2026			2027			2028			2029			2030
	Saldo 1-1	T	O	Saldo 1-1	T	O	Saldo 1-1	T	O	Saldo 1-1	T	O	Saldo 1-1
Eigen vermogen													
Algemene reserve	27.711	65	1.159	26.618	0	0	26.618	0	0	26.618	0	0	26.618
Bestemmingsreserve:													
Sociale woningbouw	50	0	0	50	0	0	50	0	0	50	0	0	50
Gebiedsgericht grondwaterbeheer Dongen	77	3	1	79	3	1	81	3	1	83	3	1	85
Nederland Schoon	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kunst	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Multifunctioneel Centrum	2.171	0	70	2.101	0	70	2.030	0	70	1.960	0	70	1.890
Duurzaamheid	405	0	82	322	0	0	322	0	0	322	0	0	322
Raadsinitiatieven	50	75	0	125	75	0	200	75	0	275	75	0	350
Steunfonds	138	0	34	104	0	0	104	0	0	104	0	0	104
Totaal bestemmingsreserve	2.891	78	188	2.781	78	71	2.787	78	71	2.794	78	71	2.801
Totaal eigen vermogen	30.602	143	1.347	29.399	78	71	29.405	78	71	29.412	78	71	29.419
Voorzieningen													
Gebouwenbeheer	1.374	560	0	1.934	560	0	2.494	560	0	3.054	560	0	3.614
Geprogrammeerd onderhoud wegen	0	864	0	864	864	0	1.727	864	0	2.591	864	0	3.454
Sportaccommodaties	850	160	0	1.010	160	0	1.170	160	0	1.330	160	0	1.490
Pensioenen politieke ambtsdragers	2.525	150	0	2.675	150	0	2.825	150	0	2.975	150	0	3.125
Afvalverwijdering	861	57	0	918	49	0	967	21	34	954	21	34	941
Riolering	3.214	0	0	3.214	-246	326	2.642	0	667	1.975	0	734	1.241
Verlofsparen	447	0	0	447	0	0	447	0	0	447	0	0	447
Totaal voorzieningen	9.270	1.791	0	11.061	1.537	326	12.271	1.754	700	13.325	1.754	768	14.312
Totaal reserves en voorzieningen	39.872	1.934	1.347	40.459	1.615	397	41.676	1.832	772	42.737	1.832	839	43.730
Totaal reserves en voorzieningen	39.872	1.934	1.347	40.459	1.615	397	41.676	1.832	772	42.737	1.832	839	43.730

Toelichting reserves en voorzieningen

Algemene reserve

Primaire functie van de algemene reserve is het opvangen van risico's binnen de gemeente ter dekking van niet-begrote kosten en het opvangen van financiële tegenvallers. Voor het jaar 2026 vindt een onttrekking plaats ter dekking van incidentele lasten in dat jaar.

Bestemmingsreserves

- Sociale woningbouw: Doel van deze reserve is de dekking van de rentekosten van de verstrekte opstartleningen voor starters van koopwoningen en het werkbudget volkshuisvesting.
- Gebiedsgericht grondwaterbeheer: Ten behoeve van het plan "gebiedsgericht grondwaterbeheer" is in 2015 een reserve gevormd. De reserve heeft een looptijd van 15 jaar en zal worden gevoed door de geoormerkte bijdrage van de provincie en gemeente, overeenkomstig de opgestelde kostenraming. Vanaf het jaar 2022 wordt er jaarlijks € 1.000 onttrokken ten behoeve van kleine werkzaamheden voor het gebiedsgericht grondwater meetnet.
- Multi Functionele Accommodatie: Het doel van deze reserve is om, bij de financiering van de multifunctionele accommodatie, deze ter dekking in te brengen. De reserve wordt vanaf 2020 aangewend voor de kapitaallasten van De Cammeleur en de bijkomende exploitatiekosten.
- Duurzaamheid: Op grond van besluitvorming bij de Programmabegroting 2018 is deze reserve gevormd. De reserve is bedoeld voor de financiering van verschillende initiatieven die bijdragen aan de klimaat- en energieopgaven.
- Raadsinitiatieven: Middels een amendement bij de behandeling van de Begroting 2021 is een reserve voor raadsinitiatieven gevormd. De reserve heeft als doel deze in te zetten ten behoeve van het maken van incidentele (politieke) keuzes/initiatieven.
- Steunfonds: Deze bestemmingsreserve is in 2022 gevormd bij de behandeling van de Bestuursrapportage 2022-2. De reserve is ingesteld ter ondersteuning van inwoners die in financiële problemen dreigen te komen en is gevoed uit de restantmiddelen reserve coronagelden en een dotatie uit middelen voor de Meedoenregeling.

Voorzieningen

- Gebouwenbeheer: Het gaat om een voorziening die in 2020 is vormgegeven op basis van het advies van de provincie. De lasten in het jaar van uitvoering van het onderhoud gebouwenbeheer komen ten laste van een vooraf gevormde voorziening (artikel 44 lid 1 sub c BBV), zodat de lasten over de begrotingsjaren kunnen worden geëgaliseerd. Voor de bepaling van de noodzakelijke omvang en toevoegingen is een meerjarig onderhoudsplan opgesteld.
- Geprogrammeerd onderhoud wegen: met ingang van begrotingsjaar 2026 wordt deze voorziening gevormd. De lasten in het jaar van uitvoering van het geprogrammeerd onderhoud wegen komen ten laste van een vooraf gevormde voorziening (artikel 44 lid 1 sub c BBV), zodat de lasten over de begrotingsjaren kunnen worden geëgaliseerd. Voor de bepaling van de noodzakelijke omvang en toevoegingen is een meerjarig onderhoudsplan opgesteld.
- Sportaccommodaties: Het doel van deze voorziening is de gelijkmatige verdeling van de lasten van de verschillende projecten inzake het (groot) onderhoud aan de gemeentelijke sportaccommodaties. Voor de bepaling van de noodzakelijke omvang en toevoegingen is een meerjarig plan opgesteld.
- Pensioenen politieke ambtsdragers: Ten behoeve van de verplichtingen in het kader van de wet APPA (algemene pensioenwet politieke ambtsdragers) is deze voorziening in 2005 gevormd ten laste van de algemene reserve. De berekening van de hoogte van de voorziening is gebaseerd op actuariële berekeningen welke jaarlijks worden opgesteld.
- Afvalverwijdering: Het gaat hier om een voorziening voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is (artikel 44 lid 2 BBV). Omdat de stand van de voormalige reserve niet kan worden uitgesplitst naar de in het BBV onderscheiden componenten (onderhoud of spaarcomponent vervangingsinvesteringen) wordt deze voorziening gepresenteerd als voorziening ex. Art. 44 lid 2 BBV.
- Riolering: Het betreft een voorziening voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is (artikel 44 lid 2 BBV). Omdat de stand van de voormalige reserve niet kan worden uitgesplitst naar de in het BBV onderscheiden componenten (onderhoud- of spaarcomponent), wordt deze voorziening gepresenteerd als voorziening ex. Art. 44 lid 2 BBV. Deze egalisatievoorziening dient om pieken en dalen in de exploitatie en de tariefstelling op te vangen.

- Verlofsparen: Sinds januari 2022 bestaat vanuit de CAO Gemeenten (artikel 6.3) de mogelijkheid om bovenwettelijke verlofuren aan te merken als spaarverlof. Het grote verschil met eerder is dat verlofspaaruren niet verjaren. Normaal vervallen bovenwettelijke verlofuren na 5 jaar. Aangezien er bij verlofsparen sprake is van arbeidskosten gerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen, dient hier een voorziening voor gevormd te worden.

Investeringsplan 2026 - 2029

De investeringen uit onderstaand Investeringsplan zijn opgenomen in het jaar waarin het kredietvoorstel aan de raad wordt voorgelegd. Kredieten voor het komende jaar (2026) worden via het raadsbesluit bij de Programmabegroting 2026-2029 voorgelegd aan de raad.

Materiele vaste activa investeringen (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Wegen, straten, pleinen	3.290	1.261	265	2.027
Kruising Tramstr./Wilhelminastr.(vervallen)	0	-	-	-
Tramstraat Wegvak (vervallen)	0	-	-	-
Park Dongedal herinrichting	874	-	-	-
Wielstraat reconstructie (verkeersplan 's Gravenmoer)	1.421	-	-	-
Herinrichting Eindsestraat (nieuw)	995	-	-	-
Waspikseweg herinrichting (verkeersplan 's Gravenmoer)	-	895	-	-
Wilhelminalaan –Provincialeweg (buiten de bebouwde kom) (nieuw)	-	366	-	-
Bosweg reconstructie	-	-	265	-
Lage Ham herninrichting (binnen en buiten bebouwde kom) (nieuw)	-	-	-	1.245
Sportlaan reconstructie en parkeerplaats DVVC (nieuw)	-	-	-	782
Bruggen	295	-	-	-
Renovatie fietsbrug (nieuw)	295	-	-	-
Openbare ruimte	487	267	267	267
Inrichting Ecologische Verbindingszone Wildertse Arm (nieuw)	196			
Speelruimte 2026 (nieuw)	291	-	-	-
Speelruimte 2027 (nieuw)	-	267	-	-
Speelruimte 2028 (nieuw)	-	-	267	-
Speelruimte 2029 (nieuw)	-	-	-	267
Actieve grondpolitiek	2.000	-	-	-
Aankoop gronden/locaties	2.000	-	-	-
Materieel	400	400	288	0
Tractie Milieustraat (reiniging) 2026	80	-	-	-
Tractie Parken en Plantsoenen 2026	240	-	-	-

Tractie Milieustraat (reiniging) 2027	-	300	-	-
Tractie Gladheidbestrijding 2027	-	30	-	-
Tractie Begraven 2027	-	50	-	-
Tractie Wegen, Straten en Pleinen 2028	-	-	168	-
Bedragen x € 1.000	2026	2027	2028	2029
Tractie Rioolbeheer onderhoud en inspectie 2028	-	-	120	-
Verduurzamen wagenpark Coolhof en Dependance 's Gravenmoer laadpalen (nieuw)	60			
Vervanging containers milieustraat 2026 (nieuw)	20	-	-	-
Vervanging containers milieustraat 2027 (nieuw)	-	20	-	-
ICT	32	-	-	-
ICT voorzieningen gemeenteraad (nieuw)	32	-	-	-
Gebouwen	150	1.410	-	-
Verbouwing werkcafe	150	-	-	-
Verduurzaming gemeentelijke gebouwen 2027-2030	-	1.410	-	-
Onderwijshuisvesting	150	9.534	-	-
Sloop gymzaal de Otterdonk	150			
KC West	-	9.534	-	-
Sportaccommodaties	1.189	-	-	-
Kunstgrasveld VV Olympia (nieuw)	1.189	-	-	-
Rioleringsplan	3.120	2.185	2.981	3.540
Vervangen/renovatie technische installaties 2026	186	-	-	-
Vervangen/renovatie technische installaties 2027	-	160	-	-
Vervangen/renovatie technische installaties 2028 (nieuw)	-	-	190	-
Vervangen/renovatie technische installaties 2029 (nieuw)	-	-	-	200
Lindenstraat/Eikenstraat rioolvervanging	1.062	-	-	-
Prins Bernharstraat/Nieuwstraat rioolvervanging	875	-	-	-
Mgr. Schaepmanlaan (thv Cambreur College) rioolvervanging	997	-	-	-
Berkenstraat / Beukenstraat / Meidoornstraat / Kastanjestraat / Wilgenstraat / Magnoliastraat rioolvervanging	-	1.645	-	-
Rijensestraatweg / Polariastraat / Ijsselstraat rioolrenovatie	-	333	-	-

Bedragen x € 1.000	2026	2027	2028	2029
Rijensestraatweg (gedeelte Sterrebos – Planetenstraat) aanleg parralelriool	-	47	-	-
Meester Janssweg / Fazantenweg / Klein Dongenseweg rioolrenovatie	-	-	1.222	-
Trompstraat, Kortenaerstraat, Barentszstraat, Keijserstraat, Van Heemskerkstraat rioolvervanging	-	-	1.569	-
Rioolvervanging Evertsenstraat, Piet Heijnstraat (nieuw)	-	-	-	536
Rioolvervanging v Riebeeckstr, v Almondestr, Tasmanstr, Houtmanstr. (nieuw)	-	-	-	981
Rioolvervanging Vivaldistr, Wagnerstr, Mozartstr, Schubertstr, Leharstr (nieuw)	-	-	-	1.823
Totaal Investerings materiële vaste activa 2026-2029	11.113	15.057	3.801	5.834

Financiële vaste activa investeringen (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Vereveningsfonds betaalbare woningen (SVn) (nieuw)	500	-	-	-
Startersleningen (aanvullende storting in fondsdeel) (nieuw)	200	-	-	-
Totaal bijdrage financiële vaste activa 2026-2029	700	-	-	-

Via het raadsvoorstel bij de Programmabegroting 2026 - 2029 stemt de gemeenteraad in met de votering van de investeringskredieten voor het jaar 2026. In onderstaande tabel staan de kredietvoorstellen voor 2026 nader toegelicht.

Onderbouwing kredietaanvragen 2026
Wegen, straten, pleinen
Park Dongedal herinrichting
Naar aanleiding van een burgerinitiatief is in 2017 een ontwerp gemaakt voor de herinrichting van park Dongedal (tussen de Ruijsdaelstraat en de Donge). Het ontwerp omvat het verleggen van de Donge en het realiseren van een beweeg- en beleefruimte die ook door bewoners van de Volckaert gebruikt kan worden. Daarnaast komen er ook sport en spelelementen en een nieuwe groeninrichting.
Wielstraat reconstructie (verkeersplan 's Gravenmoer)
Herinrichting Wielstraat conform uitgangspunten uit het verkeersplan 's Gravenmoer. Het doel is om de weg in te richten waarbij het voor bewoners prettig is om te wonen en te verblijven, het verkeer op de juiste wijze zijn weg vindt en ondernemers kunnen ondernemen.
Herinrichting Eindsestraat (nieuw)
Eerder is voorzien in kredieten ter aanpak van het groot onderhoud. Met dit aanvullend krediet kan worden voorzien in een volledige herinrichting van de Eindsestraat.
Bruggen
Renovatie Fietsbrug

Uit de inspectie is naar voren gekomen dat de lak van de brug en balustraden versleten is. Geadviseerd wordt om de gehele object te conserveren. Tevens moeten er betonreparaties uitgevoerd worden en moeten er slijtlagen aangebracht worden op de aanbruggen en moet de slijtlaag op de hoofdconstructie vervangen worden. Ook dienen de betonnen dwarsdragers en de leuningconstructie geconserveerd te worden.
Openbare ruimte
Inrichting Ecologische Verbindingszone (evz) Wildertse Arm
Gemeente Dongen heeft met Waterschap Brabantse Delta, Gemeente Loon op Zand en Gemeente Tilburg een samenwerkingsovereenkomst gesloten voor de realisatie van evz Wildertse Arm. De grondverwerving in het kader van dit traject is nagenoeg afgerond. In 2026 willen partijen de evz gaan inrichten.
Speelruimte 2026
Na vaststelling van het speelruimteplan op 22 mei 2025 door de gemeenteraad dient het plan ten uitvoer gebracht te worden. 50% van de huidige toestellen is ouder dan 20 jaar en hoognodig aan vervanging toe. De vervanging van de versleten toestellen geeft gelijk een unieke kans bewoners te betrekken bij het realiseren van inclusieve en beweegvriendelijke speelruimtes. Inzet is een goed netwerk van veilige speelplekken met centrale speelplekken als hoofdvoorziening en buurtplekken per speelbuurt.
Actieve Grondpolitiek
Aankoop gronden/locaties
De gemeente Dongen wil actief kunnen inspelen op ontwikkelingen om daarmee actief te kunnen sturen op woningbouwontwikkelingen. Waar nodig worden gebouwen en/of gronden aangekocht om te kunnen sturen op woningbouwontwikkelingen en daarbij behorende zaken (bijvoorbeeld groen/ecologische verbindingszone).
Materieel
Tractie
Diverse machines zijn afgeschreven en moeten vervangen worden.
Verduurzamen wagenpark Coolhof en dependance s'Gravenmoer
Het wagenpark wordt overgezet op elektrische voertuigen, wat betekent dat er een laadinfrastructuur geplaatst moeten worden. In 's Gravenmoer zal één laadpaal worden geïnstalleerd. Op de Coolhof worden vijf laadpalen geplaatst. Hiervoor is ook een extra stroomaansluiting nodig, die doorgetrokken moet worden naar de loods.
Vervangen containers milieustraat
Containers zijn aan het eind van de levensduur en worden in 2026 en 2027 vervangen
ICT
ICT voorzieningen gemeenteraad
Conform het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers dient het college aan een raadslid voor de duur van de uitoefening van zijn functie informatie- en communicatievoorzieningen ter beschikking te stellen. Hierbij is uitgegaan van 21 raadsleden en 11 burgercommissieleden.
Gebouwen
Verbouwing werkcafe
De gemeente Dongen streeft ernaar een goede werkgever te zijn door een inspirerende, inclusieve en stimulerende werkomgeving te bieden. Vandaar dat wij dit jaar aan de slag zijn gegaan met een plan voor de herinrichting van de huidige kantineruimte om dit om te turnen tot werkcafé. Het plan geeft inzicht in hoe het werkcafé eruit komt te zien en wat mogelijkheden zijn voor het invullen van de catering faciliteit, ook kosten zijn inzichtelijk gemaakt. De verbouwing van het werk café voeren we uit in 2026.
Onderwijshuisvesting
Sloop Otterdonk gymzaal
Sloopkosten voor gymzaal de Otterdonk, kosten gebaseerd op sloopkosten gymzaal 't Wiel.

Sportaccommodaties
Kunstgrasveld VV Olympia
In de Kadernota is reeds een voorstel gedaan tot het aanleggen van anderhalf kunstgrasveld bij VV Olympia.
Rioleringsplan
Vervangen/renovatie technische installaties/mechanische riolering
Ieder jaar worden er rioolgemalen gerenoveerd en verbetermaatregelen uitgevoerd. Op basis van inspecties wordt bepaald welke gemalen dit zijn.
Lindenstraat/Eikenstraat rioolvervang
In de bomenbuurt ligt een riool wat uit 1952 stamt. Het gemengde riool kent veel problemen met lekkages en wortelingroei. Tevens is de afstroming onvoldoende. Bij het vervangen van het riool is het scheiden van schoon- en vuilwater is een standaard uitgangspunt.
Prins Bernharstraat/Nieuwstraat rioolvervang
Rioolvervang van het gemengde riool in de Prins Bernardstraat inclusief stukje Nieuwstraat. Het plan is om gelijktijdig een klimaatadaptieve maatregel aan te leggen.
Mgr. Schaepmanlaan (t.h.v. Cambreur College) rioolvervang
Het riool in de Mgr. Schaepmanlaan ter hoogte van het Cambreur College is aan vervang toe. Er zijn veel lekkages. Tevens ligt er een opgave voor de vermindering van de wateroverlast in de Thorbeckelaan. Bedoeling is om een deel van deze opgave te bergen in de Mgr. Schaepmanlaan en in het plantsoen.

Financiële vaste activa
Vereveningsfonds betaalbare woningen (SVn)
Door de vaststelling van de Woonzorgvisie gemeente Dongen 2024-2028 heeft de gemeenteraad besloten tot het oprichten van een vereveningsfonds voor sociale huurwoningen. Daarnaast heeft de raad bij de behandeling van de Woonzorgvisie een motie aangenomen over het oprichten van een gemeentelijk fonds voor het realiseren van betaalbare koopwoningen. Om met het vereveningsfonds te kunnen werken, is een eerste inleg nodig.
Starterslening (aanvullende storting)
Jonge inwoners die voor het eerst een woning kopen, ondersteunen we met een starterslening. Een nieuwe inleg is nodig om het fonds toekomstbestendig te houden. Door stijgende woningprijzen is het bedrag per lening toegenomen, en ook het aantal aanvragen groeit. Om starters blijvend te ondersteunen, stellen we voor het fonds aan te vullen.

Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht van geraamde baten en lasten per taakveld

Taakveld (bedragen x € 1.000)		Lasten	Baten
0. Bestuur en ondersteuning		19.250	65.759
0.1	Bestuur	2.877	
0.2	Burgerzaken	1.166	-573
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	560	
0.4	Overhead	12.667	-189
0.5	Treasury	197	-129
0.61	OZB woningen	228	-4.966
0.62	OZB niet-woningen	105	-2.491
0.64	Belastingen overig	22	-100
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		-
0.8	Overige baten en lasten	735	54.885
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	56	-1.078
0.10	Mutaties reserves	143	
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	493	-1.347
1. Veiligheid		2.651	-19
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.832	-4
1.2	Openbare orde en veiligheid	819	-16
2. Verkeer, vervoer en waterstaat		4.019	-280
2.1	Verkeer en vervoer	3.925	-278
2.2	Parkeren		-1
2.5	Openbaar vervoer	94	
3. Economie		1.622	-1.276
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.373	-1.117
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	16	-6
3.4	Economische promotie	233	-153
4. Onderwijs		3.896	-588
4.1	Openbaar basisonderwijs	14	
4.2	Onderwijshuisvesting	1.556	-65
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.325	-523
5. Sport, cultuur en recreatie		8.052	-1.100
5.1	Sportbeleid en activering	331	-152
5.2	Sportaccommodaties	1.776	-345
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.543	-310
5.4	Musea	42	
5.5	Cultureel erfgoed	15	
5.6	Media	748	-26
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.598	-267
6. Sociaal domein		33.408	-7.721
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	3.678	-389
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen		

6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	806	
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	421	
6.3	Inkomensregelingen	10.236	-6.599
6.4	Begeleide participatie	1.556	
6.5	Arbeidsparticipatie	983	
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	1.485	-733
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	3.558	
6.712	Begeleiding (WMO)	2.348	
6.752	Jeugdhulp ambulantly regionaal	5.927	
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	860	
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	296	
6.811	Beschermd wonen (WMO)	55	
6.821	Jeugdbescherming	274	
6.822	Jeugdreclassering	99	
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	827	
7. Volksgezondheid en milieu		9.749	-8.012
7.1	Volksgezondheid	1.888	-142
7.2	Riolering	2.336	-2.820
7.3	Afval	3.707	-4.290
7.4	Milieubeheer	1.645	-627
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	173	-134
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		10.572	-8.464
8.1	Ruimtelijke ordening	755	-32
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	7.930	-7.639
8.3	Wonen en bouwen	1.887	-794
Totaal taakvelden		93.218	93.218

Bijlage 2: Risicoprofiel

Programma	Risico	Verwacht maximaal risicobedrag (Impact)	gemiddeld kans-percentage	Gewogen risicobedrag	Nieuw / bestaand
1. Dongen leeft	Als gevolg van economische en marktontwikkelingen kan de uitgifte van gronden voor woonlocaties achterblijven bij de verwachtingen. De resultaten van de grondexploitatie (De Beljaart, Noorderbunder en De Vijf Turven) zijn dan lager dan verwacht.	€ 2.329.400	30%	€ 698.820	Bestaand
1. Dongen Leeft	De Vennen (exploitatie maatschappij zwembad) kan niet aan haar aflossingsverplichtingen voldoen.	€ 2.620.000	30%	€ 786.000	Bestaand
1. Dongen Leeft	Begin 2023 heeft het college - na consultatie van de gemeenteraad - besloten tot deelname aan het Publiek Ontwikkelbedrijf. Het Publiek Ontwikkelbedrijf geeft invulling aan de regionale opgave op het gebied van het opwekken van duurzame energie. Deelname aan deze private onderneming brengt risico's ten aanzien van afwaardering van de deelneming met zich mee.	€ 715.000	10%	€ 71.500	Bestaand
1. Dongen leeft 2. Dongen Zorgt 5. Dongen Dient	Door stijgende prijzen en langere levertijden kunnen onderhoud en investeringen duurder uitvallen. Hoewel de periode van forse stijgingen achter ons lijkt te liggen, is met name de ontwikkeling van de energieprijzen onder invloed van de mondiale ontwikkelingen erg onzeker.	€ 250.000	30%	€ 75.000	Bestaand

2. Dongen zorgt	Bij de bouw van een aantal KC's is het bouwheerschap belegd bij de onderwijsinstelling. Hiermee ontstaat een afhankelijkheid van de financiële situatie van de betreffende instelling.	€ 100.000	70%	€ 70.000	Bestaand
2. Dongen zorgt	Kostenontwikkeling sociaal domein: Er lopen diverse lokale, regionale en landelijke ontwikkelingen binnen het sociaal domein (Hervormingsagenda Jeugdzorg, regionale inkoop Jeugdzorg en WMO. De lokale impact op de financiën zijn onzeker.	€ 400.000	50%	€ 200.000	Bestaand
2. Dongen zorgt	Aantal complexe casussen waar zwaarste zorgpakketten moeten worden toegekend.	€ 600.000	50%	€ 300.000	Bestaand
2. Dongen zorgt	Scherp indiceren op onder andere de Wmo kan mogelijk ook meer beroeps- en bezwaarprocedures met juridische meerkosten met zich meebrengen.	€ 150.000	30%	€ 45.000	Bestaand
4. Dongen onderneemt	Uitgifte van grond op bedrijfsterreinen kan achterblijven bij de verwachting. De resultaten van Tichelrijt 2, 3 en Zuid zijn dan lager dan verwacht.	€ 312.200	30%	€ 93.660	Bestaand
5. Dongen dient	Calamiteiten als gevolg van externe invloeden (weer, vandalisme en vernieling, virusuitbraak, bedreiging/ gevoel van onveiligheid medewerkers).	€ 100.000	30%	€ 30.000	Bestaand
5. Dongen dient	ICT-systeem raakt onbruikbaar, bijvoorbeeld als gevolg van een hack of ransomware aanval.	€ 1.200.000	30%	€ 360.000	Bestaand
5. Dongen dient	Ontstaan van datalekken van privacygevoelige gegevens, met als gevolg dat de gemeente een boete kan krijgen.	€ 500.000	50%	€ 250.000	Bestaand

6. Algemene dekkingsmiddelen en overhead	In geval van juridische claims kan de uitkomst leiden tot een vordering op de gemeente.	€ 500.000	10%	€ 50.000	Bestaand
6. Algemene dekkingsmiddelen en overhead	Als gevolg van samenloop van omstandigheden (mobiliteit, verloop, ziekte) kunnen plotseling binnen een team op vitale en/of kwetsbare functies vacatures ontstaan die niet intern opgelost kunnen worden. Onder de huidige arbeidsmarktomstandigheden ziet de gemeente zich geconfronteerd met hoge inhuurtarieven.	€ 500.000	50%	€ 250.000	Bestaand
6. Algemene dekkingsmiddelen en overhead	Benadeling van de gemeente als gevolg van fraude.	€ 150.000	30%	€ 45.000	Bestaand
Dongen zorgt	Er is een grijs gebied tussen de wet passend onderwijs en de jeugdwet. Hierdoor ontstaan vaker discussies met de scholen en RSV over wie verantwoordelijk is. Enkele dossiers belanden hierdoor onterecht bij de gemeente (zodat het kind niet de dupe wordt van de discussie). Dit zorgt voor onterechte extra kosten voor de gemeente.	€ 100.000	70%	€ 70.000	Nieuw
4.20 Dongen Onderneemt-werknemers-schap	Bijstandvolume neemt sterk toe, gemeente moet voorfinancieren en het Rijk compenseert voor een deel, waardoor de kosten toenemen voor de gemeente. Daarnaast ts de bijzondere bijstand ook sterk toegenomen door aangepaste regelgeving van de gemeente Dongen.	€ 200.000	30%	€ 60.000	Nieuw
Dongen dient	Achterstallig onderhoud wegen met categorie 3-niveau D is aanzienlijk toegenomen. Dit kan voor extra kosten zorgen.	€ 500.000	50%	€ 250.000	Nieuw
Totaal	Totaal	€ 11.226.600		€ 3.704.980	